

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థః స్కంధః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	3
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	11
3	తృతీయోఽధ్యాయః	15
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	20
5	పంచమోఽధ్యాయః	26
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	30
7	సప్తమోఽధ్యాయః	37
8	అష్టమోఽధ్యాయః	47
9	నవమోఽధ్యాయః	57
10	దశమోఽధ్యాయః	66
11	ఏకాదశోఽధ్యాయః	70
12	ద్వాదశోఽధ్యాయః	75
13	త్రయోదశోఽధ్యాయః	82
14	చతుర్దశోఽధ్యాయః	88
15	పంచదశోఽధ్యాయః	93
16	షోడశోఽధ్యాయః	97
17	సప్తదశోఽధ్యాయః	101
18	అష్టాదశోఽధ్యాయః	106
19	ఏకోనవింశోఽధ్యాయః	110

20	వింశోఽధ్యాయః	115
21	ఏకవింశోఽధ్యాయః	121
22	ద్వావింశోఽధ్యాయః	128
23	త్రయోవింశోఽధ్యాయః	136
24	చతుర్వింశోఽధ్యాయః	141
25	పంచవింశోఽధ్యాయః	150
26	షడ్వింశోఽధ్యాయః	157
27	సప్తవింశోఽధ్యాయః	161
28	అష్టావింశోఽధ్యాయః	165
29	ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః	172
30	త్రింశోఽధ్యాయః	182
31	ఏకత్రింశోఽధ్యాయః	189

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

మనోస్తు శతరూపాయాం తిస్తః కన్యాశ్చ జజ్ఞిరే ।

ఆకూతిర్దేవహూతిశ్చ ప్రసూతిరితి విశ్రుతాః ॥ 1 ॥

1

ఆకూతిం రుచయే ప్రాదాదపి భ్రాతృమతీం నృపః ।

పుత్రికాధర్మమాశ్రిత్య శతరూపానుమోదితః ॥ 2 ॥

2

ప్రజాపతిః స భగవాన్ రుచిస్తస్యామజీజనత్ ।

మిథునం బ్రహ్మవర్చస్వీ పరమేణ సమాధినా ॥ 3 ॥

3

యస్తయోః పురుషః సాక్షాద్విష్ణుర్యజ్ఞస్వరూపధృక్ ।

యా స్త్రీ సా దక్షిణా భూతేరంశభూతానపాయినీ ॥ 4 ॥

4

ఆనిన్యే స్వగృహం పుత్ర్యాః పుత్రం వితతరోచిషం ।

స్వాయంభువో ముదా యుక్తో రుచిర్జగ్రాహ దక్షిణాం ॥ 5 ॥

5

తాం కామయానాం భగవానువాహ యజుషాం పతిః ।

తుష్టాయాం తోషమాపన్నోఽజనయద్ ద్వాదశాత్మజాన్ ॥ 6 ॥

6

తోషః ప్రతోషః సంతోషో భద్రః శాంతిరిడస్పతిః ।

ఇధ్యై కవిర్విభుః స్వహ్నాః సుదేవో రోచనో ద్విషట్ ॥ 7 ॥

7

- తుషితా నామ తే దేవా ఆసన్ స్వాయంభువాంతరే |
మరీచిమిశ్రా ఋషయో యజ్ఞః సురగణేశ్వరః || 8 || 8
- ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ మనుషుత్రౌ మహౌజసౌ |
తత్పుత్రపౌత్రనప్త్యాణామనువృత్తం తదంతరం || 9 || 9
- దేవహూతిమదాత్తాత కర్దమాయాత్మజాం మనుః |
తత్సంబంధి శ్రుతప్రాయం భవతా గదతో మమ || 10 || 10
- దక్షాయ బ్రహ్మపుత్రాయ ప్రసూతిం భగవాన్మనుః |
ప్రాయచ్ఛద్యత్కృతః సర్గస్తిలోక్యాం వితతో మహాన్ || 11 || 11
- యాః కర్దమసుతాః ప్రోక్తా నవ బ్రహ్మర్షిపత్నయః |
తాసాం ప్రసూతిప్రసవం ప్రోచ్యమానం నిబోధ మే || 12 || 12
- పత్నీ మరీచేస్తు కలా సుషువే కర్దమాత్మజా |
కశ్యపం పూర్ణిమానం చ యయోరాపూరితం జగత్ || 13 || 13
- పూర్ణిమాసూత విరజం విశ్వగం చ పరంతప |
దేవకుల్యాం హరేః పాదశౌచాద్యాభూత్సరిద్ధివః || 14 || 14
- అత్రేః పత్న్యనసూయా త్రీంజజ్ఞే సుయశసః సుతాన్ |
దత్తం దుర్వాససం సోమమాత్మేశబ్రహ్మసంభవాన్ || 15 || 15
- విదుర ఉవాచ
అత్రేర్గృహే సురశ్రేష్ఠాః స్థిత్యుత్పత్త్యంతహేతవః |
కించిచ్ఛిక్తిర్నవో జాతా ఏతదాఖ్యాహి మే గురో || 16 || 16
- మైత్రేయ ఉవాచ
బ్రహ్మణా నోదితః సృష్టావత్త్రిర్బ్రహ్మవిదాం వరః |
సహ పత్న్యా యయావృక్షం కులాద్రిం తపసి స్థితః || 17 || 17

- తస్మిన్ ప్రసూనస్తబకపలాశాశోకకాననే |
వార్భిః ప్రవద్భిరుద్భుష్టే నిర్వింధ్యాయాః సమంతతః || 18 || 18
- ప్రాణాయామేన సంయమ్య మనో వర్షశతం మునిః |
అతిష్ఠదేకపాదేన నిర్ద్వంద్వోఽనిలభోజనః || 19 || 19
- శరణం తం ప్రపద్యేఽహం య ఏవ జగదీశ్వరః |
ప్రజామాతృసమాం మహ్యాం ప్రయచ్ఛత్వితి చింతయన్ || 20 || 20
- తప్యమానం త్రిభువనం ప్రాణాయామైధసాగ్నినా |
నిర్గతేన మునేర్మూర్ధ్నః సమీక్ష్య ప్రభవస్తయః || 21 || 21
- అప్పరోమునిగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరోరగైః |
వితాయమానయశసస్తదాశ్రమపదం యయుః || 22 || 22
- తత్ప్రాదుర్భావసంయోగవిద్యోతితమనా మునిః |
ఉత్తిష్ఠన్నేకపాదేన దదర్శ విబుధర్షభాన్ || 23 || 23
- ప్రణమ్య దండవద్భూమావుపతస్థేఽర్హణాంజలిః |
వృషహంససుపర్ణస్థాన్ స్వైః స్వైశ్చిహ్నైశ్చ చిహ్నితాన్ || 24 || 24
- కృపావలోకేన హసద్వదనేనోపలంభితాన్ |
తద్రోచిషాప్రతిహతే నిమీల్య మునిరక్షిణీ || 25 || 25
- చేతస్తత్ప్రవణం యుంజన్నస్తావీత్సంహతాంజలిః |
శ్లక్ష్య సూక్తయా వాచా సర్వలోకగరీయసః || 26 || 26
- అత్రిరువాచ
విశ్వోద్భవస్థితిలయేషు విభజ్యమానై -
 ర్మాయాగుణైరనుయుగం విగృహీతదేహః |

తే బ్రహ్మవిష్ణుగిరిశాః ప్రణతోఽస్మ్యహం వ -

స్తేభ్యః క ఏవ భవతాం మ ఇహోపహూతః || 27 ||

27

ఏకో మయేహ భగవాన్ విబుధప్రధాన -

శ్చిత్తీకృతః ప్రజననాయ కథం ను యూయం |

అత్రాగతాస్తనుభృతాం మనసోఽపి దూరాద్

బ్రూత ప్రసీదత మహానిహ విస్మయో మే || 28 ||

28

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా త్రయస్తే విబుధర్షభాః |

ప్రత్యాహుః శ్లక్ష్యయా వాచా ప్రహస్య తమృషిం ప్రభో || 29 ||

29

దేవా ఊచుః

యథా కృతస్తే సంకలోఽభావ్యం తేనైవ నాన్యథా |

సత్సంకల్పస్య తే బ్రహ్మన్ యద్వై ధ్యాయతి తే వయం || 30 ||

30

అథాస్మదంశభూతాస్తే ఆత్మజా లోకవిశ్రుతాః |

భవితారోఽంగ భద్రం తే విస్రప్స్యంతి చ తే యశః || 31 ||

31

ఏవం కామవరం దత్త్వా ప్రతిజగ్ముః సురేశ్వరాః |

సభాజితాస్తయోః సమ్యగ్దంపత్యోర్మిషతోస్తతః || 32 ||

32

సోమోఽభూద్భృహ్మణోఽశేన దత్తో విష్ణోస్తు యోగవిత్ |

దుర్వాసాః శంకరస్యాంశో నిబోధాంగిరసః ప్రజాః || 33 ||

33

శ్రద్ధా త్వంగిరసః పత్నీ చతస్రోఽసూత కన్యకాః |

సినీవాలీ కుహూ రాకా చతుర్థ్యనుమతిస్తథా || 34 ||

34

తత్పుత్రావపరావాస్తాం ఖ్యాతౌ స్వారోచిషేఽంతరే |

ఉతథ్యో భగవాన్ సాక్షాద్భృహిష్మశ్చ బృహస్పతిః || 35 ||

35

- పులస్త్యోఽజనయత్పత్న్యామగస్త్యం చ హవిర్భువి |
సోఽన్యజన్మని దప్రోగ్నిర్విశ్రవాశ్చ మహాతపాః || 36 || 36
- తస్య యక్షపతిర్దేవః కుబేరస్త్విడవిడాసుతః |
రావణః కుంభకర్ణశ్చ తథాన్యస్యాం విభీషణః || 37 || 37
- పులహస్య గతిర్భార్యా త్రీనసూత సతీ సుతాన్ |
కర్మశ్రేష్ఠం వరీయాంసం సహిష్ణుం చ మహామతే || 38 || 38
- క్రతోరపి క్రియా భార్యా వాలఖిల్యానసూయత |
ఋషీన్సప్తిసహస్రాణి జ్వలతో బ్రహ్మతేజసా || 39 || 39
- ఊర్జాయాం జజ్ఞిరే పుత్రా వసిష్ఠస్య పరంతప |
చిత్రకేతుప్రధానాస్తే సప్త బ్రహ్మర్షయోఽమలాః || 40 || 40
- చిత్రకేతుః సురోచిశ్చ విరజా మిత్ర ఏవ చ |
ఉల్బణో వసుభృద్ధ్యానో ద్యుమాన్ శక్త్యాదయోఽపరే || 41 || 41
- చిత్తిస్త్యధర్వణః పత్నీ లేభే పుత్రం ధృతవ్రతం |
దధ్యంచమశ్వశిరసం భృగోర్వంశం నిబోధ మే || 42 || 42
- భృగుః ఖ్యాత్యాం మహాభాగః పత్న్యాం పుత్రానజీజనత్ |
ధాతారం చ విధాతారం శ్రియం చ భగవత్పరాం || 43 || 43
- ఆయతిం నియతిం చైవ సుతే మేరుస్తయోరదాత్ |
తాభ్యాం తయోరభవతాం మృకండః ప్రాణ ఏవ చ || 44 || 44
- మార్కండేయో మృకండస్య ప్రాణాద్వేదశిరా మునిః |
కవిశ్చ భార్గవో యస్య భగవానుశనా సుతః || 45 || 45

- త ఏతే మునయః క్షత్తర్లోకాన్ సర్వైరభావయన్ |
 ఏష కర్ణమదౌహిత్రసంతానః కథితస్తవ |
 శృణ్వతః శ్రద్ధధానస్య సద్యః పాపహరః పరః || 46 || 46
- ప్రసూతిం మానవీం దక్ష ఉపయేమే హ్యజాత్మజః |
 తస్యాం ససర్జ దుహిత్యాః షోడశామలలోచనాః || 47 || 47
- త్రయోదశాదాద్ధర్మాయ తథైకామగ్నయే విభుః |
 పితృభ్య ఏకాం యుక్తేభ్యో భవాయైకాం భవచ్ఛిదే || 48 || 48
- శ్రద్ధా మైత్రీ దయా శాంతిస్తుష్టిః పుష్టిః క్రియోన్నతిః |
 బుద్ధిర్మేధా తితిక్షా హ్రీర్మూర్తిర్ధర్మస్య పత్నయః || 49 || 49
- శ్రద్ధాసూత శుభం మైత్రీ ప్రసాదమభయం దయా |
 శాంతిః సుఖం ముదం తుష్టిః స్మయం పుష్టిరసూయత || 50 || 50
- యోగం క్రియోన్నతిర్ధర్మమర్థం బుద్ధిరసూయత |
 మేధా స్మృతిం తితిక్షా తు క్షేమం హ్రీః ప్రశ్రయం సుతం || 51 || 51
- మూర్తిః సర్వగుణోత్పత్తిర్నరనారాయణావృషీ || 52 || 52
- యయోర్జన్మన్యదో విశ్వమభ్యనందత్సనిర్వృతం |
 మనాంసి కకుభో వాతాః ప్రనేదుః సరితోఽద్రయః || 53 || 53
- దివ్యవాద్యంత తూర్యాణి పేతుః కుసుమవృష్టయః |
 మునయస్తుష్టువుస్తుష్టా జగుర్గంధర్వకిన్నరాః || 54 || 54
- నృత్యంతి స్మ స్త్రియో దేవ్య ఆసీత్పరమమంగలం |
 దేవా బ్రహ్మాదయః సర్వే ఉపతస్థురభిష్టవైః || 55 || 55
- దేవా ఊచుః
 యో మాయయా విరచితం నిజయాఽఽత్మనీదం

- ఖే రూపభేదమివ తత్ప్రతిచక్షణాయ |
 ఏతేన ధర్మసదనే ఋషిమూర్తినాద్య
 ప్రాదుశ్చకార పురుషాయ నమః పరస్మై || 56 || 56
- సోఽయం స్థితివ్యతికరోపశమాయ సృష్టాన్
 సత్త్వేన నః సురగణాననుమేయతత్త్వః |
 దృశ్యాదదభ్రకరుణేన విలోకనేన
 యచ్ఛ్రీనికేతమమలం క్షిపతారవిందం || 57 || 57
- ఏవం సురగణైస్తాత భగవంతావభిష్టుతౌ |
 లబ్ధావలోకైర్యయతురర్చితౌ గంధమాదనం || 58 || 58
- తావిమౌ వై భగవతో హరేరంశావిహౌగతౌ |
 భారవ్యయాయ చ భువః కృష్ణౌ యదుకురూద్వహౌ || 59 || 59
- స్వాహాభిమానినశ్చాగ్నేరాత్మజాన్స్తీనజీజనత్ |
 పావకం పవమానం చ శుచిం చ హుతభోజనం || 60 || 60
- తేభ్యోఽగ్నయః సమభవన్ చత్వారింశచ్చ పంచ చ |
 త ఏవైకోనపంచాశత్సాకం పితృపితామహైః || 61 || 61
- వైతానికే కర్మణి యన్నామభిర్బ్రహ్మవాదిభిః |
 ఆగ్నేయ్య ఇష్టయో యజ్ఞే నిరూప్యంతేఽగ్నయస్తు తే || 62 || 62
- అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదః సౌమ్యాః పితర ఆజ్యపాః |
 సాగ్నయోఽనగ్నయస్తేషాం పత్నీ దాక్షాయణీ స్వధా || 63 || 63
- తేభ్యో దధార కన్యే ద్వే వయునాం ధారిణీం స్వధా |
 ఉభే తే బ్రహ్మవాదిన్యౌ జ్ఞానవిజ్ఞానపారగే || 64 || 64

భవస్య పత్నీ తు సతీ భవం దేవమనువ్రతా |

ఆత్మనః సదృశం పుత్రం న లేభే గుణశీలతః || 65 ||

65

పితర్యప్రతిరూపే స్వే భవాయానాగసే రుషా |

అప్రాఢ్ఘైవాత్మనాఽఽత్మానమజహద్యోగసంయుతా || 66 ||

66

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే విదురమైత్రేయసంవాదే ప్రథమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

విదుర ఉవాచ

భవే శీలవతాం శ్రేష్ఠే దక్షో దుహితృవత్సలః ।

విద్వేషమకరోత్కస్మాదనాదృత్యాత్మజాం సతీం ॥ 1 ॥

67

కస్తం చరాచరగురుం నిర్వైరం శాంతవిగ్రహం ।

ఆత్మారామం కథం ద్వేష్టి జగతో దైవతం మహత్ ॥ 2 ॥

68

ఏతదాఖ్యాహి మే బ్రహ్మాన్ జామాతుః శ్వశురస్య చ ।

విద్వేషస్తు యతః ప్రాణాంతత్యజే దుస్త్యజాన్సతీ ॥ 3 ॥

69

మైత్రేయ ఉవాచ

పురా విశ్వసృజాం సత్రే సమేతాః పరమర్షయః ।

తథామరగణాః సర్వే సానుగా మునయోఽగ్నయః ॥ 4 ॥

70

తత్ర ప్రవిష్టమృషయో దృష్టావర్కమివ రోచిషా ।

బ్రాజమానం వితిమిరం కుర్వంతం తన్మహాత్సదః ॥ 5 ॥

71

ఉదతిష్ఠన్ సదస్యాస్తే స్వధిష్ఠ్యేభ్యః సహాగ్నయః ।

ఋతే విరించం శర్వం చ తద్భాసాఽక్షిప్తచేతసః ॥ 6 ॥

72

సదసస్పతిభిర్దక్షో భగవాన్ సాధు సత్కృతః ।

అజం లోకగురుం నత్వా నిషసాద తదాజ్ఞయా ॥ 7 ॥

73

- ప్రాజ్ఞేషణ్ణం మృడం దృష్ట్యా నామృష్యత్తదనాదృతః |
ఉవాచ వామం చక్షుర్భ్యామభివీక్ష్య దహన్నివ || 8 || 74
- శ్రూయతాం బ్రహ్మర్షయో మే సహదేవాః సహగ్నయః |
సాధూనాం బ్రువతో వృత్తం నాజ్ఞానాన్న చ మత్సరాత్ || 9 || 75
- అయం తు లోకపాలానాం యశోఘ్నా నిరపత్రపః |
సద్భిరాచరితః పంథా యేన స్తభేన దూషితః || 10 || 76
- ఏష మే శిష్యతాం ప్రాప్తో యన్మే దుహితురగ్రహీత్ |
పాణిం విప్రాగ్నిముఖతః సావిత్ర్యా ఇవ సాధువత్ || 11 || 77
- గృహీత్వా మృగశావాక్ష్వాః పాణిం మర్కటలోచనః |
ప్రత్యుత్థానాభివాదార్హే వాచాప్యకృత నోచితం || 12 || 78
- లుప్తక్రియాయాశుచయే మానినే భిన్నసేతవే |
అనిచ్ఛన్నప్యదాం బాలాం శూద్రాయేవోశతీం గిరం || 13 || 79
- ప్రేతావాసేషు ఘోరేషు ప్రేతైర్భూతగణైర్వృతః |
అటత్యున్మత్తవన్నగ్నో వ్యుప్తకేశో హసన్ రుదన్ || 14 || 80
- చితాభస్మకృతస్నానః ప్రేతప్రజ్ఞుస్థిభూషణః |
శివాపదేశో హ్యశివో మత్తో మత్తజనప్రియః |
పతిః ప్రమథభూతానాం తమోమాత్రాత్మకాత్మనాం || 15 || 81
- తస్మా ఉన్మాదనాథాయ నష్టశౌచాయ దుర్హృదే |
దత్తా బత మయా సాధ్వీ చోదితే పరమేష్ఠినా || 16 || 82
- మైత్రేయ ఉవాచ
వినింద్యైవం స గిరిశమప్రతీపమవస్థితం |
దక్షోఽథాప ఉపస్పృశ్య కుద్ధః శప్తుం ప్రచక్రమే || 17 || 83

అయం తు దేవయజన ఇంద్రోపేంద్రాదిభిర్భవః |
సహ భాగం న లభతాం దేవైర్దేవగణాధమః || 18 ||

84

నిషిధ్యమానః స సదస్యముఖ్యై -
ర్దక్షో గిరిత్రాయ విస్సృజ్య శాపం |
తస్మాద్వినిష్క్రమ్య వివృద్ధమన్యు -
ర్జగామ కౌరవ్య నిజం నికేతనం || 19 ||

85

విజ్ఞాయ శాపం గిరిశానుగాగ్రణీ -
ర్నందీశ్వరో రోషకషాయదూషితః |
దక్షాయ శాపం విససర్జ దారుణం
యే చాన్వమోదంస్తదవాచ్యతాం ద్విజాః || 20 ||

86

య ఏతన్మర్త్యముద్దిశ్య భగవత్యప్రతిద్రుహి |
ద్రుహ్యత్యజ్ఞః పృథగ్దృష్టిస్తత్త్వతో విముఖో భవేత్ || 21 ||

87

గృహేషు కూటధర్మేషు సక్తో గ్రామ్యసుఖేచ్ఛయా |
కర్మతంత్రం వితనుతే వేదవాదవిపన్నధీః || 22 ||

88

బుద్ధ్యా పరాభిధ్యాయిన్యా విస్మృతాత్మగతిః పశుః |
స్త్రీకామః సోఽస్త్వతితరాం దక్షో బస్తముఖోఽచిరాత్ || 23 ||

89

విద్యాబుద్ధిరవిద్యాయాం కర్మమయ్యామసౌ జడః |
సంసరంత్యిహ యే చాముమను శర్వావమానినం || 24 ||

90

గిరః శ్రుతాయాః పుష్పిణ్యా మధుగంధేన భూరిణా |
మథ్నా చోన్మథితాత్మానః సమ్ముహ్యంతు హరద్విషః || 25 ||

91

సర్వభక్షా ద్విజా వృత్త్యై ధృతవిద్యాతపోవ్రతాః |
విత్తదేహేంద్రియారామా యాచకా విచరంత్యిహ || 26 ||

92

- తస్యైవం దదతః శాపం శ్రుత్వా ద్విజకులాయ వై |
భృగుః ప్రత్యసృజచ్ఛాపం బ్రహ్మాదండం దురత్యయం || 27 || 93
- భవవ్రతధరా యే చ యే చ తాన్ సమనువ్రతాః |
పాఖండినస్తే భవంతు సచ్ఛాస్త్రపరిపంథినః || 28 || 94
- నష్టశౌచా మూఢధియో జటాభస్మాస్థిధారిణః |
విశంతు శివదీక్షాయాం యత్ర దైవం సురాసవం || 29 || 95
- బ్రహ్మ చ బ్రాహ్మణాంశ్చైవ యద్యాయం పరినిందథ |
సేతుం విధారణం పుంసామతః పాఖండమాశ్రితాః || 30 || 96
- ఏష ఏవ హి లోకానాం శివః పంథాః సనాతనః |
యం పూర్వే చానుసంతస్తుర్యత్ప్రమాణం జనార్దనః || 31 || 97
- తద్బ్రహ్మ పరమం శుద్ధం సతాం వర్త్య సనాతనం |
విగర్హ్య యాత పాషండం దైవం వో యత్ర భూతరాట్ || 32 || 98
- మైత్రేయ ఉవాచ
తస్యైవం వదతః శాపం భృగోః స భగవాన్ భవః |
నిశ్చక్రామ తతః కించిద్విమనా ఇవ సానుగః || 33 || 99
- తేఽపి విశ్వసృజః సత్రం సహస్రపరివత్సరాన్ |
సంవిధాయ మహేష్వాస యత్రేజ్య ఋషభో హరిః || 34 || 100
- ఆఘ్రత్యావభృథం యత్ర గంగా యమునయాన్వితా |
విరజేనాత్మనా సర్వే స్వం స్వం ధామ యయుస్తతః || 35 || 101

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే దక్షశాపో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

సదా విద్విషతోరేవం కాలో వై ద్రియమాణయోః |

జామాతుః శ్వశురస్యాపి సుమహానతిచక్రమే || 1 ||

102

యదాభిషిక్తో దక్షస్తు బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా |

ప్రజాపతీనాం సర్వేషామాధిపత్యే స్మయోఽభవత్ || 2 ||

103

ఇష్టా స వాజపేయేన బ్రహ్మిష్ఠానభిభూయ చ |

బృహస్పతిసవం నామ సమారేభే క్రతూత్తమం || 3 ||

104

తస్మిన్ బ్రహ్మర్షయః సర్వే దేవర్షిపితృదేవతాః |

ఆసన్ కృతస్వస్త్వయనాస్తత్పత్న్యశ్చ సభర్తుకాః || 4 ||

105

తదుపశ్రుత్య నభసి ఖేచరాణాం ప్రజల్పతాం |

సతీ దాక్షాయణీ దేవీ పితుర్యజ్ఞమహోత్సవం || 5 ||

106

వ్రజంతీః సర్వతో దిగ్భ్య ఉపదేవవరస్త్రియః |

విమానయానాః సప్రేష్ఠా నిష్కంఠీః సువాససః || 6 ||

107

దృష్ట్వా స్వనిలయాభ్యాశే లోలాక్షీర్మృష్టకుండలాః |

పతిం భూతపతిం దేవమౌత్సుక్యాదభ్యభాషత || 7 ||

108

సత్యువాచ

ప్రజాపతేస్తే శ్వశురస్య సాంప్రతం

నిర్యాపితో యజ్ఞమహోత్సవః కిల |

వయం చ తత్రాభిసరామ వామ తే

యద్యర్థితామీ విబుధా వ్రజంతి హి || 8 ||

109

తస్మిన్ భగినో మమ భర్తృభిః స్వకై -

ధ్రువం గమిష్యంతి సుహృద్దిదృక్షవః |

అహం చ తస్మిన్ భవతాభికామయే

సహోపనీతం పరిబర్హమర్హితుం || 9 ||

110

తత్ర స్వస్మార్తే నను భర్తృసమ్మితా

మాతృష్వస్యః క్లిన్నధియం చ మాతరం |

ద్రక్ష్యే చిరోత్కంఠమనా మహర్షిభి -

రున్నీయమానం చ మృడాధ్వరధ్వజం || 10 ||

111

త్వయ్యేతదాశ్చర్యమజాత్మమాయయా

వినిర్మితం భాతి గుణత్రయాత్మకం |

తథాప్యహం యోషిదతత్త్వవిచ్ఛ తే

దీనా దిదృక్షే భవ మే భవక్షితిం || 11 ||

112

పశ్య ప్రయాంతీరభవాన్యయోషితో -

ఽప్యలంకృతాః కాంతసఖా వరూఢశః |

యాసాం వ్రజద్భిః శితికంఠ మండితం

నభో విమానైః కలహంసపాండుభిః || 12 ||

113

కథం సుతాయాః పితృగేహకౌతుకం

నిశమ్య దేహః సురవర్య నేంగతే |

అనాహుతా అప్యభియంతి సౌహృదం

భర్తుర్గురోర్దేహకృతశ్చ కేతనం || 13 ||

114

తన్నే ప్రసీదేదమమర్త్య వాంఛితం

కర్తుం భవాన్కారుణికో బత్వార్హతి |

త్వయాఽఽత్మనోఽర్థేఽహమదభ్రచక్షుషా

నిరూపితా మానుగృహాణ యాచితః || 14 ||

115

ఋషిరువాచ

ఏవం గిరిత్రః ప్రియయాభిభాషితః

ప్రత్యభ్యధత్త ప్రహసన్ సుహృత్ప్రియః |

సంస్మారితో మర్మభిదః కువాగిషూన్

యానాహ కో విశ్వసృజాం సమక్షతః || 15 ||

116

శ్రీభగవానువాచ

త్వయోదితం శోభనమేవ శోభనే

అనాహుతా అప్యభియంతి బంధుషు |

తే యద్యనుత్పాదితదోషదృష్టయో

బలీయసానాత్మ్యమదేన మన్యునా || 16 ||

117

విద్యాతపోవిత్తవపుర్వయఃకులైః

సతాం గుణైః షడ్భిరసత్తమేతరైః |

స్మృతౌ హతాయాం భృతమానదుర్దృశః

స్తబ్ధా న పశ్యంతి హి ధామ భూయసాం || 17 ||

118

నైతాదృశానాం స్వజనవ్యపేక్షయా

గృహాన్ ప్రతీయాదనవస్థితాత్మనాం |

యేఽభ్యాగతాన్ వక్త్రధియాభిచక్షతే

ఆరోపితభ్రూభిరమర్షణాక్షిభిః || 18 ||

119

తథారిభిర్న వ్యధతే శిలీముఖైః

శేతేఽర్దితాంగో హృదయేన దూయతా |

స్వానాం యథా వక్రధియాం దురుక్తిభి -

ద్దివానిశం తప్యతి మర్మతాడితః || 19 ||

120

వ్యక్తం త్వముత్కృష్టగతేః ప్రజాపతేః

ప్రియాఽఽత్మజానామసి సుభ్రు సమ్మతా |

అథాపి మానం న పితుః ప్రపత్స్యసే

మదాశ్రయాత్కః పరితప్యతే యతః || 20 ||

121

పాపచ్యమానేన హృదాఽఽతురేంద్రియః

సమృద్ధిభిః పూరుషబుద్ధిసాక్షిణాం |

అకల్ప ఏషామధిరోఽమంజసా

పదం పరం ద్వేష్టి యథాసురా హరిం || 21 ||

122

ప్రత్యుద్గమప్రశ్రయణాభివాదనం

విధీయతే సాధు మిథః సుమధ్యమే |

ప్రాజ్ఞైః పరస్మై పురుషాయ చేతసా

గుహాశయామైవ న దేహమానినే || 22 ||

123

సత్త్వం విశుద్ధం వసుదేవశబ్దితం

యదీయతే తత్ర పుమానపావృతః |

సత్త్వే చ తస్మిన్ భగవాన్ వాసుదేవో

హ్యాధోక్షజో మే నమసా విధీయతే || 23 ||

124

తత్తే నిరీక్ష్యో న పితాపి దేహకృద్

దక్షో మమ ద్విట్ తదనువ్రతాశ్చ యే |

యో విశ్వసృగ్యజ్ఞగతం వరోరు మా -

మనాగసం దుర్వచసాకరోత్తిరః || 24 ||

125

యది వ్రజిష్యస్యతిహాయ మద్వచో
భద్రం భవత్యా న తతో భవిష్యతి |
సంభావితస్య స్వజనాత్పరాభవో
యదా స సద్యో మరణాయ కల్పతే || 25 ||

126

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే ఉమారుద్రసంవాదే తృతీయోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఏతావదుక్త్వా విరరామ శంకరః

పత్న్యంగనాశం హ్యభయత్ర చింతయన్ |

సుహృద్దిదృక్షుః పరిశంకితా భవా -

న్నిష్క్రామతీ నిర్విశతీ ద్విధాఽఽస సా || 1 ||

127

సుహృద్దిదృక్షాప్రతిఘాతదుర్మనాః

స్నేహోద్రుదత్యశ్రుకలాతివిహ్వలా |

భవం భవాన్యప్రతిపూరుషం రుషా

ప్రధక్ష్యతీవైక్షత జాతవేపథుః || 2 ||

128

తతో వినిఃశ్వస్య సతీ విహాయ తం

శోకేన రోషేణ చ దూయతా హృదా |

పిత్రోరగాత్స్నేహవిమూఢధీర్గృహన్

ప్రేష్ణాఽఽత్మనో యోఽర్థమదాత్సతాం ప్రియః || 3 ||

129

తామన్యగచ్ఛన్ ద్రుతవిక్రమాం సతీ -

మేకాం త్రినేత్రానుచరాః సహస్రశః |

సపార్షదయక్షా మణిమన్మదాదయః

పురోవృషేంద్రాస్తరసా గతవృథాః || 4 ||

130

తాం సారికాకందుకదర్పణాంబుజ -

శ్వేతాతపత్రవ్యజనస్తగాదిభిః |

గీతాయనైర్దుందుభిశంఖవేణుభి -

ర్వృషేంద్రమారోప్య విటంకితా యయుః || 5 ||

131

ఆబ్రహ్మమోషోర్జితయజ్ఞవైశసం

విప్రర్షిజుష్టం విబుధైశ్చ సర్వశః |

మృద్ధార్వయఃకాంచనదర్భచర్మభి -

ర్నిస్పృష్టభాండం యజనం సమావిశత్ || 6 ||

132

తామాగతాం తత్ర న కశ్చనాద్రియద్

విమానితాం యజ్ఞకృతో భయాజ్ఞనః |

ఋతే స్వస్మార్వై జననీం చ సాదరాః

ప్రేమాశ్రుకంఠ్యః పరిషస్వజుర్ముదా || 7 ||

133

సౌదర్యసంప్రశ్నసమర్థవార్తయా

మాత్రా చ మాతృష్వస్పృభిశ్చ సాదరం |

దత్తాం సపర్యాం వరమాసనం చ సా

నాదత్త పిత్రాప్రతినిందితా సతీ || 8 ||

134

అరుద్రభాగం తమవేక్ష్య చాధ్వరం

పిత్రా చ దేవే కృతహేలనం విభౌ |

అనాదృతా యజ్ఞసదస్యధీశ్వరీ

చుకోప లోకానివ ధక్ష్యతీ రుషా || 9 ||

135

జగర్హ సామర్షవిపన్నయా గిరా

శివద్విషం ధూమపథశ్రమస్మయం |

స్వతేజసా భూతగణాన్ సముత్థితాన్

నిగృహ్య దేవీ జగతోఽభిశృణ్వతః || 10 ||

136

శ్రీదేవ్యువాచ

న యస్య లోకేఽస్యతిశాయనః ప్రియ -
 స్తథాప్రియో దేహభృతాం ప్రియాత్మనః |
 తస్మిన్ సమస్తాత్మని ముక్తవైరకే
 ఋతే భవంతం కతమః ప్రతీపయేత్ || 11 ||

137

దోషాన్ పరేషాం హి గుణేషు సాధవో
 గృహ్ణంతి కేచిన్న భవాదృశా ద్విజ |
 గుణాంశ్చ ఫల్గున్ బహులీకరిష్ణవో
 మహత్తమాస్తేష్వవిదద్భవానఘం || 12 ||

138

నాశ్చర్యమేతద్యదసత్సు సర్వదా
 మహద్వినిందా కుణపాత్మవాదిషు |
 సేర్ష్యం మహాపూరుషపాదపాంసుభి -
 ర్నిరస్తతేజఃసు తదేవ శోభనం || 13 ||

139

యద్ ద్వ్యక్షరం నామ గిరేరితం నృణాం
 సకృత్ప్రసంగాదఘమాశు హంతి తత్ |
 పవిత్రకీర్తిం తమలంఘ్యశాసనం
 భవానహో ద్వేష్టి శివం శివేతరః || 14 ||

140

యత్పాదపద్మం మహతాం మనోఽలిభి -
 ర్నిషేవితం బ్రహ్మరసాసవార్థిభిః |
 లోకస్య యద్వర్షతి చాశిషోఽర్థిన -
 స్తస్మై భవాన్ ద్రుహ్యతి విశ్వబంధవే || 15 ||

141

కిం వా శివాఖ్యమశివం న విదుస్తద్వదన్యే
 బ్రహ్మాదయస్తమవకీర్య జటాః శృశానే |

తన్మాల్యభస్మనృకపాల్యవసత్ప్తిశాచై -

ర్యే మూర్ధభిర్దధతి తచ్ఛరణావసృష్టం || 16 ||

142

కర్ణౌ పిఠాయ నిరయాద్యదకల్ప ఈశే

ధర్మావితర్యసృణిభిర్పృభిరస్యమానే |

ఛింద్యాత్ప్రసహ్య రుశతీమసతీం ప్రభుశ్చే -

జ్ఞహ్వామసూనపి తతో విసృజేత్స ధర్మః || 17 ||

143

అతస్తవోత్పన్నమిదం కలేవరం

న ధారయిష్యే శితికంఠగర్హిణః |

జగ్ధస్య మోహాద్ధి విశుద్ధిమంధసో

జుగుప్సితస్యోద్ధరణం ప్రచక్షతే || 18 ||

144

న వేదవాదాననువర్తతే మతిః

స్వ ఏవ లోకే రమతో మహామునేః |

యథా గతిర్దేవమనుష్యయోః పృథక్

స్వ ఏవ ధర్మే న పరం క్షిపేత్స్థితః || 19 ||

145

కర్మ ప్రవృత్తం చ నివృత్తమప్యతం

వేదే వివిచ్యోభయలింగమాశ్రితం |

విరోధి తద్యోగపదైకకర్తరి

ద్వయం తథా బ్రహ్మణి కర్మ నర్చ్ఛతి || 20 ||

146

మా వః పదవ్యః పితరస్మదాస్థితా

యా యజ్ఞశాలాసు న ధూమవర్తమభిః |

తదన్నతృప్తైరసుభృద్భిరీడితా

అవ్యక్తలింగా అవధూతసేవితాః || 21 ||

147

నైతేన దేహేన హరే కృతాగసో

దేహోద్భవేనాలమలం కుజన్మనా |

వ్రీడా మమాభూత్కుజనప్రసంగత -

స్తజ్జన్మ ధిగ్ యో మహతామవద్యకృత్ || 22 ||

148

గోత్రం త్వదీయం భగవాన్ వృషధ్వజో

దాక్షాయణీత్యాహ యదా సుదుర్మనాః |

వ్యపేతనర్మస్మితమాశు తద్ధ్యహం

వృత్సృక్ష్య ఏతత్కుణపం త్వదంగజం || 23 ||

149

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇత్యధ్వరే దక్షమనూద్య శత్రుహన్

క్షితావుదీచీం నిషసాద శాంతవాక్ |

స్పృష్ట్వా జలం పీతదుకూలసంవృతా

నిమీల్య దృగ్యోగపథం సమావిశత్ || 24 ||

150

కృత్వా సమానావనిలౌ జితాసనా

సోదానముత్థాప్య చ నాభిచక్రతః |

శనైర్హృది స్థాప్య ధియోరసి స్థితం

కంఠాద్ భ్రువోర్మధ్యమనిందితానయత్ || 25 ||

151

ఏవం స్వదేహం మహతాం మహీయసా

ముహుః సమారోపితమంకమాదరాత్ |

జిహాసతీ దక్షరుషా మనస్వినీ

దధార గాత్రేష్వనిలాగ్నిధారణాం || 26 ||

152

తతః స్వభర్తుశ్చరణాంబుజాసవం

జగద్గురోశ్చింతయతీ న చాపరం |

దదర్శ దేహో హతకల్మషా సతీ

సద్యః ప్రజజ్వాల సమాధిజాగ్నినా || 27 ||

153

తత్పశ్యతాం ఖే భువి చాద్భుతం మహద్
 హాహేతి వాదః సుమహానజాయత |
 హంత ప్రియా దైవతమస్య దేవీ
 జహావసూన్ కేన సతీ ప్రకోపితా || 28 ||

154

అహో అనాత్మ్యం మహదస్య పశ్యత
 ప్రజాపతేర్యస్య చరాచరం ప్రజాః |
 జహావసూన్ యద్విమతాఽఽత్మజా సతీ
 మనస్వినీ మానమభీక్ష్ణమర్హతి || 29 ||

155

సోఽయం దుర్మర్షహృదయో బ్రహ్మధుక్ చ
 లోకేఽపకీర్తిం మహతీమవాప్స్యతి |
 యదంగజాం స్వాం పురుషద్విడుద్యతాం
 న ప్రత్యషేధన్మృతయేఽపరాధతః || 30 ||

156

వదత్యేవం జనే సత్యా దృష్టాస్వసత్తాగమద్భుతం |
 దక్షం తత్పార్షదా హంతుముదతిష్ఠన్నదాయుధాః || 31 ||

157

తేషామాపతతాం వేగం నిశామ్య భగవాన్ భృగుః |
 యజ్ఞఘ్నఘ్నేన యజుషా దక్షిణాగ్నౌ జహావ హ || 32 ||

158

అధ్వర్యుణా హూయమానే దేవా ఉత్పేతురోజసా |
 ఋభవో నామ తపసా సోమం ప్రాప్తాః సహస్రశః || 33 ||

159

తైరలాతాయుధైః సర్వే ప్రమథాః సహగుహ్యకాః |
 హన్యమానా దిశో భేజురుశద్భిర్బ్రహ్మతేజసా || 34 ||

160

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే సతీదేహోత్సర్గో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

భవో భవాన్య నిధనం ప్రజాపతే -

రసత్కృతాయా అవగమ్య నారదాత్ |

స్వపార్షదసైన్యం చ తదధ్వరర్భుభి -

ర్విద్రావితం క్రోధమపారమాదధే || 1 ||

161

క్రుద్ధః సుదష్టోష్ఠపుటః స ధూర్జటి -

ర్జటాం తడిద్వహ్నిసటోగ్రరోచిషం |

ఉత్కృత్య రుద్రః సహసోత్థితో హసన్

గంభీరనాదో విససర్జ తాం భువి || 2 ||

162

తతోఽతికాయస్తనువా స్పృశందివం

సహస్రబాహుర్వనరుక్ త్రిసూర్యదృక్ |

కరాలదంష్ట్రోఽజ్వలదగ్నిమూర్ధజః

కపాలమాలీ వివిధోద్యతాయుధః || 3 ||

163

తం కిం కరోమీతి గృణంతమాహ

బద్ధాంజలిం భగవాన్ భూతనాథః |

దక్షం సయజ్ఞం జహి మద్భటానాం

త్వమగ్రణీ రుద్ర భటాంశకో మే || 4 ||

164

ఆజ్ఞప్త ఏవం కుపితేన మన్యునా

స దేవదేవం పరిచక్రమే విభుం ।

మేనే తదాఽఽత్మానమసంగరంహసా

మహీయసాం తాత సహః సహిష్ణుం ॥ 5 ॥

165

అన్వీయమానః స తు రుద్రపార్షదై -

ర్భుశం నదద్భిర్వ్యనదత్సుభైరవం ।

ఉద్యమ్య శూలం జగదంతకాంతకం

స ప్రాద్రవద్ ఘోషణభూషణాంఘ్రిః ॥ 6 ॥

166

అథర్త్విజో యజమానః సదస్యాః

కకుభ్యుదీచ్యాం ప్రసమీక్ష్య రేణుం ।

తమః కిమేతత్కుత ఏతద్రజోఽభూ -

దితి ద్విజా ద్విజపత్న్యశ్చ దధ్యుః ॥ 7 ॥

167

వాతా న వాంతి న హి సంతి దస్యవః

ప్రాచీనబర్హిర్హివతి హోగ్రదండః ।

గావో న కాల్యంత ఇదం కుతో రజో

లోకోఽధునా కిం ప్రలయాయ కల్పతే ॥ 8 ॥

168

ప్రసూతిమిశ్రాః స్త్రియ ఉద్విగ్నచిత్తా

ఊచుర్విపాకో వృజినస్యైష తస్య ।

యత్పశ్యంతీనాం దుహితృణాం ప్రజేశః

సుతాం సతీమవదధ్యావనాగాం ॥ 9 ॥

169

యస్త్వంతకాలే వ్యుప్తజటాకలాపః

స్వశూలసూచ్యర్పితదిగ్గజేంద్రః ।

వితత్య నృత్యత్యుదితాస్తదోర్ధ్వజా -

నుచ్ఛాట్టహాసస్తనయిత్నుభిన్నదిక్ ॥ 10 ॥

170

అమర్షయిత్వా తమసహ్యతేజసం

మన్యుష్టుతం దుర్విషహం భ్రుకుట్యా |

కరాలదంష్ట్రాభిరుదస్తభాగణం

స్యాత్స్వస్తి కిం కోపయతో విధాతుః || 11 ||

171

బహ్వేవముద్విగ్నదృశోఽచ్యమానే

జనేన దక్షస్య ముహుర్మహాత్మనః |

ఉత్పేతురుత్పాతతమాః సహస్రశో

భయావహో దివి భూమౌ చ పర్యక్ || 12 ||

172

తావత్స రుద్రానుచరైర్మఖో మహాన్

నానాయుధైర్వామనకైరుదాయుధైః |

పింగైః పిశంగైర్మకరోదరాననైః

పర్యాద్రవద్భిర్విదురాన్వరుధ్యత || 13 ||

173

కేచిద్భభంజాః ప్రాగ్వంశం పత్నీశాలాం తథాపరే |

సద ఆగ్నీధ్రశాలాం చ తద్విహారం మహానసం || 14 ||

174

రురుజుర్యజ్ఞపాత్రాణి తథైకేఽగ్నీననాశయన్ |

కుండేష్వమూత్రయన్ కేచిద్భిభిదుర్వేదిమేఖలాః || 15 ||

175

అబాధంత మునీనన్య ఏకే పత్నీరతర్జయన్ |

అపరే జగృహుర్దేవాన్ ప్రత్యాసన్నాన్ పలాయితాన్ || 16 ||

176

భృగుం బబంధ మణిమాన్ వీరభద్రః ప్రజాపతిం |

చండీశః పూషణం దేవం భగం నందీశ్వరోఽగ్రహీత్ || 17 ||

177

సర్వ ఏవర్త్విజో దృష్ట్వా సదస్యాః సదివౌకసః |

తైరర్ద్యమానాః సుభృశం గ్రావభిర్నైకధాద్రవన్ || 18 ||

178

- జుహ్వతః స్రువహస్తస్య శ్మశ్రూణి భగవాన్ భవః |
భృగోర్ములుంచే సదసి యోఽహసచ్ఛ్రు దర్శయన్ || 19 || 179
- భగస్య నేత్రే భగవాన్ పాతితస్య రుషా భువి |
ఉజ్జహర సదఃస్థోఽక్షా యః శపంతమసూసుచత్ || 20 || 180
- పూష్ణశ్చపాతయద్దంతాన్ కాలింగస్య యథా బలః |
శప్యమానే గరిమణి యోఽహసద్దర్శయందతః || 21 || 181
- ఆక్రమ్యోరసి దక్షస్య శితధారేణ హేతినా |
చిందన్నపి తదుద్ధర్తుం నాశక్నోత్ త్ర్యంబకస్తదా || 22 || 182
- శస్త్రిరస్త్రాన్వితైరేవమనిర్భిన్నత్వచం హరః |
విస్మయం పరమాపన్నో దధ్యో పశుపతిశ్చిరం || 23 || 183
- దృష్ట్వా సంజ్ఞపనం యోగం పశూనాం స పతిర్ముఖే |
యజమానపశోః కస్య కాయాత్తేనాహరచ్ఛిరః || 24 || 184
- సాధువాదస్తదా తేషాం కర్మ తత్తస్య శంసతాం |
భూతప్రేతపిశాచానామన్యేషాం తద్విపర్యయః || 25 || 185
- జుహవైతచ్ఛిరస్తస్మిందక్షిణాగ్నావమర్షితః |
తద్దేవయజనం దగ్ధ్వా ప్రాతిష్ఠద్ గుహ్యకాలయం || 26 || 186

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే దక్షయజ్ఞవిధ్వంసో నామ పంచమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

అథ దేవగణాః సర్వే రుద్రానీకైః పరాజితాః |

శూలపట్టిశనిస్త్రింశగదాపరిఘముద్గరైః || 1 ||

187

సంభిన్నభిన్నసర్వాంగాః సర్త్వికృభ్యా భయాకులాః |

స్వయంభువే నమస్కృత్య కార్తస్యేనైతన్యవేదయన్ || 2 ||

188

ఉపలభ్య పురైవైతద్భగవానజ్ఞసంభవః |

నారాయణశ్చ విశ్వాత్మా న కస్యాధ్వరమీయతుః || 3 ||

189

తదాకర్ణ్య విభుః ప్రాహ తేజీయసి కృతాగసి |

క్షేమాయ తత్ర సా భూయాన్న ప్రాయేణ బుభూషతాం || 4 ||

190

అథాపి యూయం కృతకిల్బిషా భవం

యే బర్హిషో భాగభాజం పరాదుః |

ప్రసాదయధ్వం పరిశుద్ధచేతసా

క్షిప్రప్రసాదం ప్రగృహీతాంఘ్రిపద్మం || 5 ||

191

ఆశాసానా జీవితమధ్వరస్య

లోకః సపాలః కుపితే న యస్మిన్ |

తమాశు దేవం ప్రియయా విహీనం

క్షమాపయధ్వం హృది విద్ధం దురుక్షైః || 6 ||

192

- నాహం న యజ్ఞో న చ యూయమన్యే
యే దేహభాజో మునయశ్చ తత్త్వం ।
విదుః ప్రమాణం బలవీర్యయోర్వా
యస్యాత్మతంత్రస్య క ఉపాయం విధిత్యేత్ ॥ 7 ॥ 193
- స ఇత్థమాదిశ్య సురానజస్తైః
సమన్వితః పితృభిః సప్రజేశైః ।
యయౌ స్వధిష్ఠ్యాన్నిలయం పురద్విషః
క్షైలాసమద్రిప్రవరం ప్రియం ప్రభోః ॥ 8 ॥ 194
- జన్మౌషధితపోమంత్రయోగసిద్ధైర్నరేతరైః ।
జుష్టం కిన్నరగంధర్వైరప్సరోభిర్వృతం సదా ॥ 9 ॥ 195
- నానామణిమయైః శృంగైర్నానాధాతువిచిత్రితైః ।
నానాద్రుమలతాగుల్మైర్నామృగగణావృతైః ॥ 10 ॥ 196
- నానామలప్రస్తవణైర్నానాకందరసానుభిః ।
రమణం విహరంతీనాం రమణైః సిద్ధయోషితాం ॥ 11 ॥ 197
- మయూరకేకాభిరుతం మదాంధాలివిమూర్చ్ఛితం ।
ప్లావితై రక్తకంఠానాం కూజితైశ్చ పతత్త్రిణాం ॥ 12 ॥ 198
- ఆహ్వయంతమివోద్ధస్తైర్ద్విజాన్ కామదుఘైర్ద్యువైః ।
వ్రజంతమివ మాతంగైర్గృణంతమివ నిర్ఘరైః ॥ 13 ॥ 199
- మందారైః పారిజాతైశ్చ సరలైశ్చోపశోభితం ।
తమాలైః శాలతాలైశ్చ కోవిదారాసనార్జునైః ॥ 14 ॥ 200
- చూతైః కదంబైర్నీపైశ్చ నాగపున్నాగచంపకైః ।
పాటలాశోకబకులైః కుండైః కురబక్షైరపి ॥ 15 ॥ 201

- స్వర్ణార్ణవశతపత్రైశ్చ వరరేణుకజాతిభిః |
కుబ్జకైర్మల్లికాభిశ్చ మాధవీభిశ్చ మండితం || 16 || 202
- పనసోదుంబరాశ్వత్థప్లక్ష్యన్యగ్రోధహింగుభిః |
భూర్జైరోషధిభిః పూగై రాజపూగైశ్చ జంబుభిః || 17 || 203
- ఖర్జూరామ్రాతకామ్రాద్యైః ప్రియాలమధుకేంగుదైః |
ద్రుమజాతిభిరన్యైశ్చ రాజితం వేణుకీచకైః || 18 || 204
- కుముదోత్పలకప్లోరశతపత్రవనర్ద్దిభిః |
నలినీషు కలం కూజత్థగవృందోపశోభితం || 19 || 205
- మృగైః శాఖామృగైః క్రోడైర్మృగేంద్రైర్మక్షశల్యకైః |
గవయైః శరభైర్వాప్యైర్మ రురుభిర్మహిషాదిభిః || 20 || 206
- కర్ణాంత్రైకపదాశ్వాస్యైర్నిర్జుష్టం వృకనాభిభిః |
కదలీషండసంరుద్ధనలినీపులినశ్చయం || 21 || 207
- పర్యస్తం నందయా సత్యాః స్నానపుణ్యతరోదయా |
విలోక్య భూతేశగిరిం విబుధా విస్మయం యయుః || 22 || 208
- దదృశుస్తత్ర తే రమ్యామలకాం నామ వై పురీం |
వనం సౌగంధికం చాపి యత్ర తన్నామ పంకజం || 23 || 209
- నందా చాలకనందా చ సరితౌ బాహ్యతః పురః |
తీర్థపాదపదాంభోజరజసాతీవ పావనే || 24 || 210
- యయోః సురస్త్రియః క్షత్తరవరుహ్య స్వధిష్ణ్యతః |
క్రీడంతి పుంసః సించంత్యో విగాహ్య రతికర్మితాః || 25 || 211
- యయోస్తత్సాన్ననవిభ్రష్టనవకుంకుమపింజరం |
విత్సౌఽపి పిబంత్యంభః పాయయంతో గజా గజీః || 26 || 212

- తారహేమమహారత్నవిమానశతసంకులాం |
జుష్టాం పుణ్యజనస్త్రీభిర్యథా ఖం సతడిద్దనం || 27 || 213
- హిత్యా యక్షేశ్వరపురీం వనం సౌగంధికం చ తత్ |
ద్రుమైః కామదుమైర్హృద్యం చిత్రమాల్యఫలచ్ఛదైః || 28 || 214
- రక్తకంఠఖగానీకస్వరమండితషట్పదం |
కలహంసకులప్రేష్ఠఖరదండజలాశయం || 29 || 215
- వనకుంజరసంఘృష్టహరిచందనవాయునా |
అధి పుణ్యజనస్త్రీణాం ముహురున్మథయన్మనః || 30 || 216
- వైదూర్యకృతసోపానా వాప్య ఉత్పలమాలినీః |
ప్రాప్తాః కింపురుషైర్దృష్ట్వా త ఆరాద్ధదృశుర్వటం || 31 || 217
- స యోజనశతోత్పేధః పాదోనవిటపాయతః |
పర్యక్కుతాచలచ్ఛాయో నిర్మిడస్తాపవర్జితః || 32 || 218
- తస్మిన్మహాయోగమయే ముముక్షుశరణే సురాః |
దదృశుః శివమాసీనం త్యక్తామర్షమివాంతకం || 33 || 219
- సనందనాద్యైర్మహాసిద్ధైః శాంతైః సంశాంతవిగ్రహం |
ఉపాస్యమానం సఖ్యా చ భర్తా గుహ్యకరక్షసాం || 34 || 220
- విద్యాతపోయోగపథమాస్థితం తమధీశ్వరం |
చరంతం విశ్వసుహృదం వాత్సల్యాల్లోకమంగలం || 35 || 221
- లింగం చ తాపసాభీష్టం భస్మదండజటాజినం |
అంగేన సంధ్యాభ్రురుచా చంద్రలేఖాం చ బిభ్రతం || 36 || 222
- ఉపవిష్టం దర్భమయ్యాం బృస్యాం బ్రహ్మ సనాతనం |
నారదాయ ప్రవోచంతం పృచ్ఛతే శృణ్వతాం సతాం || 37 || 223

కృత్వోరౌ దక్షిణే సవ్యం పాదపద్మం చ జానుని |
బాహుం ప్రకోష్ఠేక్షమాలామాసీనం తర్కముద్రయా || 38 ||

224

తం బ్రహ్మనిర్వాణసమాధిమాశ్రితం
వృషాశ్రితం గిరిశం యోగకక్షాం |
సలోకపాలా మునయో మనూనా -
మాద్యం మనుం ప్రాంజలయః ప్రణేముః || 39 ||

225

స తూపలభ్యాగతమాత్మయోనిం
సురాసురేశైరభివందితాంఘ్రిః |
ఉత్థాయ చక్రే శిరసాభివందన -
మర్హతమః కస్య యథైవ విష్ణుః || 40 ||

226

తథాపరే సిద్ధగణా మహర్షిభి -
ర్యే వై సమంతాదను నీలలోహితం |
నమస్కృతః ప్రాహ శశాంకశేఖరం
కృతప్రణామం ప్రహసన్నివాత్మభూః || 41 ||

227

బ్రహ్మోవాచ
జానే త్వామీశం విశ్వస్య జగతో యోనిబీజయోః |
శక్తేః శివస్య చ పరం యత్తద్బ్రహ్మ నిరంతరం || 42 ||

228

త్వమేవ భగవన్నేతచ్ఛివశక్త్యోః సరూపయోః |
విశ్వం సృజసి పాస్యత్సి క్రీడన్పూర్ణపటో యథా || 43 ||

229

త్వమేవ ధర్మార్థదుఘాభిపత్తయే
దక్షిణ సూత్రేణ ససర్జిధాధ్వరం |
త్వయైవ లోకేఽవసితాశ్చ సేతవో
యాన్బ్రాహ్మణాః శ్రద్ధధతే ధృతవ్రతాః || 44 ||

230

త్వం కర్మణాం మంగల మంగలానాం

కర్తుః స్మ లోకం తనుషే స్వః పరం వా |

అమంగలానాం చ తమిస్తముల్బణం

విపర్యయః కేన తదేవ కస్యచిత్ || 45 ||

231

న వై సతాం త్వచ్చరణార్పితాత్మనాం

భూతేషు సర్వేష్వభిపశ్యతాం తవ |

భూతాని చాత్మన్యపుథగ్ద్విక్షతాం

ప్రాయేణ రోషోఽభిభవేద్యథా పశుం || 46 ||

232

పుథగ్ధియః కర్మదృశో దురాశయాః

పరోదయేనార్పితహృద్రుజోఽనిశం |

పరాన్ దురుక్షైర్వితుదంత్యరుంతుదా -

స్తాన్మా వధీద్వైవ వధాన్ భవద్విధః || 47 ||

233

యస్మిన్ యదా పుష్కరనాభమాయయా

దురంతయా స్పృష్టథియః పుథగ్దృశః |

కుర్వంతి తత్ర హ్యనుకంపయా కృపాం

న సాధవో దైవబలాత్కృతే క్రమం || 48 ||

234

భవాంస్తు పుంసః పరమస్య మాయయా

దురంతయాస్పృష్టమతిః సమస్తదృక్ |

తయా హతాత్మస్వనుకర్మచేతః -

స్వనుగ్రహం కర్తుమిహార్హసి ప్రభో || 49 ||

235

కుర్వధ్వరస్యోద్ధరణం హతస్య భో -

స్త్వయాసమాప్తస్య మనో ప్రజాపతేః |

న యత్ర భాగం తవ భాగినో దదుః

కుయజ్వి నో యేన మఖో నినీయతే || 50 ||

236

జీవతాద్యజమానోఽయం ప్రపద్యేతాక్షిణీ భగః |

భృగోః శ్రుశ్రూణి రోహంతు పూష్ణో దంతాశ్చ పూర్వవత్ || 51 ||

237

దేవానాం భగ్నగాత్రాణామృత్విజాం చాయుధాశ్మభిః |

భవతానుగృహీతానామాశు మన్యోఽస్త్వనాతురం || 52 ||

238

ఏష తే రుద్ర భాగోఽస్తు యదుచ్ఛిష్టోఽధ్వరస్య వై |

యజ్ఞస్తే రుద్రభాగేన కల్పతామద్య యజ్ఞహన్ || 53 ||

239

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే రుద్రసాంత్వనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇత్యజేనానునీతేన భవేన పరితుష్యతా ।

అభ్యధాయి మహాబాహో ప్రహస్య శ్రూయతామితి ॥ 1 ॥

240

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ

నాఘం ప్రజేశ బాలానాం వర్ణయే నానుచింతయే ।

దేవమాయాభిభూతానాం దండస్తత్ర ధృతో మయా ॥ 2 ॥

241

ప్రజాపతేర్ద్ధగశీర్ష్ణో భవత్వజముఖం శిరః ।

మిత్రస్య చక్షుషేక్షేత భాగం స్వం బర్హిషో భగః ॥ 3 ॥

242

పూషా తు యజమానస్య దద్భిర్ణక్షతు పిష్టభుక్ ।

దేవాః ప్రకృతసర్వాంగా యే మ ఉచ్ఛేషణం దదుః ॥ 4 ॥

243

బాహుభ్యామశ్వినోః పూష్ణో హస్తాభ్యాం కృతబాహవః ।

భవంత్యధ్వర్యవశ్చాన్యే బస్తశ్శుశ్రుర్భుగుర్భవేత్ ॥ 5 ॥

244

మైత్రేయ ఉవాచ

తదా సర్వాణి భూతాని శ్రుత్వా మీధుష్టమోదితం ।

పరితుష్టాత్మభిస్తాత సాధు సాధ్విత్యథాబ్రువన్ ॥ 6 ॥

245

- తతో మీధ్వాంసమామంత్ర్య శునాసీరాః సహర్షాభిః |
భూయస్తద్దేవయజనం సమీధ్వద్వేధసో యయుః || 7 || 246
- విధాయ కార్తస్యేన చ తద్యదాహ భగవాన్ భవః |
సందధుః కస్య కాయేన సవనీయపశోః శిరః || 8 || 247
- సంధీయమానే శిరసి దక్షో రుద్రాభివీక్షితః |
సద్యః సుప్త ఇవోత్తస్థా దదృశే చాగ్రతో మృడం || 9 || 248
- తదా వృషధ్వజద్వేషకలిలాత్మా ప్రజాపతిః |
శివావలోకాదభవచ్ఛరద్ధృద ఇవామలః || 10 || 249
- భవస్తవాయ కృతధీర్నాశకోదనురాగతః |
ఔత్కంఠ్యాద్భాష్పకలయా సంపరేతాం సుతాం స్మరన్ || 11 || 250
- కృచ్ఛాత్సంస్తభ్య చ మనః ప్రేమవిహ్వలితః సుధీః |
శశంస నిర్వ్యలీకేన భావేనేశం ప్రజాపతిః || 12 || 251
- దక్ష ఉవాచ
భూయాననుగ్రహ అహో భవతా కృతో మే
దండస్త్యయా మయి భృతో యదపి ప్రలభ్యః |
న బ్రహ్మబంధుషు చ వాం భగవన్నవజ్ఞా
తుభ్యం హరేశ్చ కుత ఏవ ధృతవ్రతేషు || 13 || 252
- విద్యాతపోవ్రతధరాన్ ముఖతః స్మ విస్తాన్
బ్రహ్మ౭త్మతత్త్వమవితుం ప్రథమం త్వమస్రాక్ |
తద్బ్రాహ్మణాన్ పరమ సర్వవిపత్సు పాసి
పాలః పశూనివ విభో ప్రగృహీతదండః || 14 || 253
- యోఽసౌ మయావిదితతత్త్వదృశా సభాయాం
క్షిప్తో దురుక్తివిశిఖైరగణయ్య తన్మాం |

అర్వాక్ పతంతమర్హత్తమనిందయాపాద్

దృష్ట్యాఽఽర్థ్యయా స భగవాన్ స్వకృతేన తుష్యేత్ || 15 ||

254

మైత్రేయ ఉవాచ

క్షమాప్యైవం స మీధ్వంసం బ్రహ్మణా చానుమంత్రితః |

కర్మ సంతానయామాస సోపాధ్యాయర్హిగాదిభిః || 16 ||

255

వైష్ణవం యజ్ఞసంతత్యై త్రికపాలం ద్విజోత్తమాః |

పురోడాశం నిరవపన్ వీరసంసర్గశుద్ధయే || 17 ||

256

అధ్వర్యుణాఽఽత్తహవిషా యజమానో విశాంపతే |

ధియా విశుద్ధయా దధ్యౌ తథా ప్రాదురభూద్ధరిః || 18 ||

257

తదా స్వప్రభయా తేషాం ద్యోతయంత్యా దిశో దశ |

ముష్ణంస్తేజ ఉపానీతస్తార్క్ష్యేణ స్తోత్రవాజినా || 19 ||

258

శ్యామో హిరణ్యరశనోఽర్కకిరీటజుష్టో

నీలాలకభ్రమరమండితకుండలాస్యః |

కంబ్వజ్జచక్రశరచాపగదాసిచర్మ -

వ్యగ్రైర్హిరణ్మయభుజైరివ కర్ణికారః || 20 ||

259

వక్షస్యధిశ్రితవధూర్వనమాల్యదార -

హాసావలోకకలయా రమయంశ్చ విశ్వం |

పార్శ్వభ్రమద్వ్యజనచామరరాజహంసః

శ్వేతాతపత్రశశినోపరి రజ్యమానః || 21 ||

260

తముపాగతమాలక్ష్మ్య సర్వే సురగణాదయః |

ప్రణేముః సహసోత్థాయ బ్రహ్మాంద్రత్యక్షనాయకాః || 22 ||

261

తత్తేజసా హతరుచః సన్నజిహ్వః ససాధ్వసాః |

మూర్ధ్నా ధృతాంజలిపుటా ఉపతస్థరథోక్షజం || 23 ||

262

అప్యర్వాగ్వృత్తయో యస్య మహి త్వాత్మభువాదయః |
యథామతి గృణంతి స్మ కృతానుగ్రహవిగ్రహం || 24 ||

263

దక్షో గృహీతార్హణసాదనోత్తమం
యజ్ఞేశ్వరం విశ్వసృజాం పరం గురుం |
సునందనందాద్యనుగైర్వృతం ముదా
గృణన్ ప్రపేదే ప్రయతః కృతాంజలిః || 25 ||

264

దక్ష ఉవాచ
శుద్ధం స్వధామ్న్యపరతాఖిలబుద్ధ్యవస్థం
చిన్మాత్రమేకమభయం ప్రతిషిధ్య మాయాం |
తిష్ఠంస్తయైవ పురుషత్వముపేత్య తస్యా -
మాస్తే భవానపరిశుద్ధ ఇవాత్మతంత్రః || 26 ||

265

ఋత్విజ ఉచుః
తత్త్వం న తే వయమనంజన రుద్రశాపాత్
కర్మణ్యవగ్రహాధియో భగవన్విదామః |
ధర్మోపలక్షణమిదం త్రివృదధ్వరాఖ్యం
జ్ఞాతం యదర్థమధిదైవమదోవ్యవస్థాః || 27 ||

266

సదస్యా ఉచుః
ఉత్పత్త్యధ్వన్యశరణ ఉరుక్లేశదుర్గేఽంతకోగ్ర -
వ్యాలాన్విష్టే విషయమృగత్పప్యోత్మగేహోరుభారః |
ద్వంద్వశ్వభ్రే ఖలమృగభయే శోకదావేఽజ్ఞసార్థః
పాదోకస్తే శరణద కదా యాతి కామోపసృష్టః || 28 ||

267

రుద్ర ఉవాచ
తవ వరద వరాంఘ్రావాశిషేహాఖిలార్థే
హ్యపి మునిభిరసక్తైరాదరేణార్హణీయే |

యది రచితధియం మావిద్యలోకోఽపవిద్ధం
జపతి న గణయే తత్త్వత్పరానుగ్రహేణ || 29 ||

268

భృగురువాచ
యన్మాయయా గహనయాపహృతాత్మబోధా
బ్రహ్మాదయస్తనుభృతస్తమసి స్వపంతః |
నాత్మన్ శ్రితం తవ విదంత్యధునాపి తత్త్వం
సోఽయం ప్రసీదతు భవాన్ ప్రణతాత్మబంధుః || 30 ||

269

బ్రహ్మోవాచ
నైతత్స్వరూపం భవతోఽసౌ పదార్థ -
భేదగ్రహైః పురుషో యావదీక్షేత్ |
జ్ఞానస్య చార్థస్య గుణస్య చాశ్రయో
మాయామయాద్ వ్యతిరిక్తో యతస్త్యం || 31 ||

270

ఇంద్ర ఉవాచ
ఇదమప్యచ్యుత విశ్వభావనం
వపురానందకరం మనోదృశాం |
సురవిద్విట్క్షిపణైరుదాయుధై -
ర్భుజదండైరుపపన్నమష్టభిః || 32 ||

271

పత్న్య ఉఃచుః
యజ్ఞోఽయం తవ యజనాయ కేన సృష్టో
విధ్వస్తః పశుపతినాద్య దక్షకోపాత్ |
తం నస్త్యం శవశయనాభశాంతమేధం
యజ్ఞాత్మన్నలినరుచా దృశా పునీహి || 33 ||

272

ఋషయ ఉఃచుః
అనన్వితం తే భగవన్ విచేష్టితం

యదాత్మనా చరసి హి కర్మ నాజ్యసే |
 విభూతయే యత ఉపసేదురీశ్వరీం
 న మన్యతే స్వయమనువర్తతీం భవాన్ || 34 ||

273

సిద్ధా ఊచుః
 అయం త్వత్కథామృష్టపీయూషనద్యాం
 మనోవారణః క్లేశదావాగ్నిదగ్ధః |
 తృషార్తోఽవగాఢో న సస్మార దావం
 న నిష్కామతి బ్రహ్మసంపన్నవన్నః || 35 ||

274

యజమాన్యవాచ
 స్వాగతం తే ప్రసీదేశ తుభ్యం నమః
 శ్రీనివాస శ్రియా కాంతయా త్రాహి నః |
 త్వామృతేఽధీశ నాంగైర్మఖః శోభతే
 శీర్షహీనః కబంధో యథా పూరుషః || 36 ||

275

లోకపాలా ఊచుః
 దృష్టః కిం నో దృగ్భిరసద్గృహైస్తత్త్వం
 ప్రత్యగ్ద్రష్టా దృశ్యతే యేన దృశ్యం |
 మాయా హ్యేషా భవదీయా హి భూమన్
 యస్తత్త్వం షష్ఠః పంచభిర్భాసి భూతైః || 37 ||

276

యోగేశ్వరా ఊచుః
 ప్రేయాన్న తేఽన్యోఽస్త్వముతస్త్వయి ప్రభో
 విశ్వాత్మనీక్షేన్న పృథగ్య ఆత్మనః |
 అథాపి భక్త్యైశతయోపధావతా -
 మనన్యవృత్త్యానుగృహాణ వత్సల || 38 ||

277

జగదుద్భవస్థితిలయేషు దైవతో

బహుభిద్యమానగుణయాఽఽత్మమాయయా |

రచితాత్మభేదమతయే స్వసంస్థయా

వినివర్తితభ్రమగుణాత్మనే నమః || 39 ||

278

బ్రహ్మోవాచ

నమస్తే శ్రితసత్త్వాయ ధర్మాదీనాం చ సూతయే |

నిర్గుణాయ చ యత్కాష్టాం నాహం వేదాపరేఽపి చ || 40 ||

279

అగ్నిరువాచ

యత్తేజసాహం సుసమిద్ధతేజా

హవ్యం వహే స్వధ్వర ఆజ్యసిక్తం |

తం యజ్ఞియం పంచవిధం చ పంచభిః

స్విష్టం యజుర్భిః ప్రణతోఽస్మి యజ్ఞం || 41 ||

280

దేవా ఊచుః

పురా కల్పాపాయే స్వకృతముదరీకృత్య వికృతం

త్వమేవాద్యస్తస్మిన్ సలిల ఉరగేంద్రాధిశయనే |

పుమాన్ శేషే సిద్ధైర్హృది విమృశితాధ్యాత్మపదవిః

స ఏవాద్యాక్ష్ణోర్యః పథి చరసి భృత్యానవసి నః || 42 ||

281

గంధర్వా ఊచుః

అంశాంశాస్తే దేవ మరీచ్యాదయ ఏతే

బ్రహ్మాంద్రాద్యా దేవగణా రుద్రపురోగాః |

క్రీడాభాండం విశ్వమిదం యస్య విభూమన్

తస్మై నిత్యం నాథ నమస్తే కరవామ || 43 ||

282

విద్యాధరా ఊచుః

త్వన్మాయయార్థమభిపద్య కలేవరేఽస్మిన్

కృత్వా మమాహమితి దుర్మతిరుత్పథైః స్వైః |
 క్షిప్తోఽప్యసద్విషయలాలస ఆత్మమోహం
 యుష్మత్కథామృతనిషేవక ఉద్ వ్యదస్యేత్ || 44 ||

283

బ్రాహ్మణా ఊచుః
 త్వం క్రతుస్త్వం హవిస్త్వం హుతాశః స్వయం
 త్వం హి మంత్రః సమిద్ధర్భపాత్రాణి చ |
 త్వం సదస్యర్హిజో దంపతీ దేవతా
 అగ్నిహోత్రం స్వధా సోమ ఆజ్యం పశుః || 45 ||

284

త్వం పురా గాం రసాయా మహాసూకరో
 దంష్ట్రయా పద్మినీం వారణేంద్రో యథా |
 స్థూయమానో నదన్ లీలయా యోగిభి -
 ర్య్వజ్జహర్థ త్రయీగాత్ర యజ్ఞక్రతుః || 46 ||

285

స ప్రసీద త్వమస్మాకమాకాంక్షతాం
 దర్శనం తే పరిభ్రష్టసత్కర్మణాం |
 కీర్త్యమానే నృభిర్నామ్ని యజ్ఞేశ తే
 యజ్ఞవిఘ్నాః క్షయం యాంతి తస్మై నమః || 47 ||

286

మైత్రేయ ఉవాచ
 ఇతి దక్షః కవిర్యజ్ఞం భద్ర రుద్రావమర్శితం |
 కీర్త్యమానే హృషీకేశే సన్నిన్యే యజ్ఞభావనే || 48 ||

287

భగవాన్ స్వేన భాగేన సర్వాత్మా సర్వభాగభుక్ |
 దక్షం బభాష ఆభాష్య ప్రియమాణ ఇవానఘ || 49 ||

288

శ్రీభగవానువాచ
 అహం బ్రహ్మ చ శర్వశ్చ జగతః కారణం పరం |
 ఆత్మేశ్వర ఉపద్రష్టా స్వయందృగవిశేషణః || 50 ||

289

- ఆత్మమాయాం సమావిశ్య సోఽహం గుణమయీం ద్విజ |
సృజన్ రక్షన్ హరన్ విశ్వం దధే సంజ్ఞాం క్రియోచితాం || 51 || 290
- తస్మిన్ బ్రహ్మణ్యద్వితీయే కేవలే పరమాత్మని |
బ్రహ్మరుద్రౌ చ భూతాని భేదేనాజ్ఞోఽనుపశ్యతి || 52 || 291
- యథా పుమాన్న స్వాంగేషు శిరః పాణ్యాదిషు క్వచిత్ |
పారక్యబుద్ధిం కురుతే ఏవం భూతేషు మత్పరః || 53 || 292
- త్రయాణామేకభావానాం యో న పశ్యతి వై భిదాం |
సర్వభూతాత్మనాం బ్రహ్మన్ స శాంతిమధిగచ్ఛతి || 54 || 293
- మైత్రేయ ఉవాచ
ఏవం భగవతాఽఽదిష్టః ప్రజాపతిపతిర్హరిం |
అర్చిత్యా క్రతునా స్వేన దేవానుభయతోఽయజత్ || 55 || 294
- రుద్రం చ స్వేన భాగేన హ్యుపాధావత్సమాహితః |
కర్మణోదవసానేన సోమపానితరానపి |
ఉదవస్య సహర్షిగ్భిః సస్నావవభృథం తతః || 56 || 295
- తస్మా అప్యనుభావేన స్వేనైవావాప్తరాధసే |
ధర్మ ఏవ మతిం దత్త్వా త్రిదశాస్తే దివం యయుః || 57 || 296
- ఏవం దాక్షాయణీ హిత్యా సతీ పూర్వకలేవరం |
జజ్ఞే హిమవతః క్షేత్రే మేనాయామితి శుశ్రుమ || 58 || 297
- తమేవ దయితం భూయ ఆవృంక్తే పతిమంబికా |
అనన్యభావైకగతిం శక్తిః సుప్తేవ పూరుషం || 59 || 298
- ఏతద్భగవతః శంభోః కర్మ దక్షాధ్వరద్రుహః |
శ్రుతం భాగవతాచ్చిష్యాదుద్ధవాన్మే బృహస్పతేః || 60 || 299

ఇదం పవిత్రం పరమేశచేష్టితం

యశస్యమాయుష్యమఘౌఘమర్షణం ।

యో నిత్యదాఽఽకర్ణ్య నరోఽనుకీర్తయేద్

ధునోత్యఘం కౌరవ భక్తిభావతః ॥ 61 ॥

300

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే దక్షయజ్ఞసంధానం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

సనకాద్యా నారదశ్చ ఋభుర్హంసోఽరుణిర్యతిః ।

నైతే గృహన్ బ్రహ్మసుతా హ్యవసన్నూర్ధ్వరేతసః ॥ 1 ॥

301

మృషాధర్మస్య భార్యాఽఽసీద్దంభం మాయాం చ శత్రుహన్ ।

అసూత మిధునం తత్తు నిర్మతిర్జగృహేఽప్రజః ॥ 2 ॥

302

తయోః సమభవల్లోభో నికృతిశ్చ మహామతే ।

తాభ్యాం క్రోధశ్చ హింసా చ యద్దురుక్తిః స్వసా కలిః ॥ 3 ॥

303

దురుక్తో కలిరాధత్త భయం మృత్యుం చ సత్తమ ।

తయోశ్చ మిధునం జజ్ఞే యాతనా నిరయస్తథా ॥ 4 ॥

304

సంగ్రహేణ మయాఽఽఖ్యాతః ప్రతిసర్గస్తవానఘ ।

త్రిః శ్రుత్వైతత్పుమాన్ పుణ్యం విధునోత్యాత్మనో మలం ॥ 5 ॥

305

అథాతః కీర్తయే వంశం పుణ్యకీర్తేః కురూద్వహ ।

స్వాయంభువస్యాపి మనోర్హరేరంశాంశజన్మనః ॥ 6 ॥

306

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ శతరూపాపతేః సుతౌ ।

వాసుదేవస్య కలయా రక్షాయాం జగతః స్థితౌ ॥ 7 ॥

307

- జాయే ఉత్తానపాదస్య సునీతిః సురుచిస్తయోః |
సురుచిః ప్రేయసీ పత్యుర్నేతరా యత్సుతో ధ్రువః || 8 || 308
- ఏకదా సురుచేః పుత్రమంకమారోప్య లాలయన్ |
ఉత్తమం నారురుక్షంతం ధ్రువం రాజాభ్యనందత || 9 || 309
- తథా చిక్కిర్షమాణం తం సపత్న్యాస్తనయం ధ్రువం |
సురుచిః శృణ్వతో రాజ్ఞః సేర్ష్యమాహాతిగర్వితా || 10 || 310
- న వత్స నృపతేర్ధిష్ట్యం భవానారోఢమర్హతి |
న గృహీతో మయా యత్త్వం కుక్షావపి నృపాత్మజః || 11 || 311
- బాలోఽసి బత నాత్మానమన్యస్తీగర్భసంభృతం |
నూనం వేద భవాన్ యస్య దుర్లభేఽర్థే మనోరథః || 12 || 312
- తపసాఽఽరాధ్య పురుషం తస్యైవానుగ్రహేణ మే |
గర్భే త్వం సాధయాత్మానం యదీచ్ఛసి నృపాసనం || 13 || 313
- మైత్రేయ ఉవాచ
మాతుః సపత్న్యః స దురుక్తివిద్ధః
శ్వసన్ రుషా దండహతో యథాహిః |
హిత్వా మిషంతం పితరం సన్నవాచం
జగామ మాతుః ప్రరుదన్ సకాశం || 14 || 314
- తం నిఃశ్వసంతం స్ఫురితాధరోష్ఠం
సునీతిరుత్సంగ ఉదూహ్య బాలం |
నిశమ్య తత్సౌరముఖాన్నితాంతం
సా వివ్యధే యద్గదితం సపత్న్యా || 15 || 315
- సోత్సృజ్య ధైర్యం విలలాప శోక -
దావాగ్నినా దావలతేవ బాలా |

వాక్యం సపత్న్యాః స్మరతీ సరోజ -

శ్రియా దృశా బాష్పకలామువాహ || 16 ||

316

దీర్ఘం శ్వసంతీ వృజినస్య పార -

మపశ్యతీ బాలకమాహ బాలా |

మామంగలం తాత పరేషు మంస్థా

భుంక్తే జనో యత్పరదుఃఖదస్తత్ || 17 ||

317

సత్యం సురుచ్యాభిహితం భవాన్మే

యద్ దుర్భగాయా ఉదరే గృహీతః |

స్తన్యేన వృద్ధశ్చ విలజ్జతే యాం

భార్యేతి వా వోఢుమిడస్పతిర్మాం || 18 ||

318

ఆతిష్ఠ తత్తాత విమత్సరస్త్య -

ముక్తం సమాత్రాపి యదవ్యలీకం |

ఆరాధయాధోక్షజపాదపద్మం

యదీచ్ఛసేఽధ్యాసనముత్తమో యథా || 19 ||

319

యస్యాంఘ్రిపద్మం పరిచర్య విశ్వ -

విభావనాయాత్తగుణాభిపత్తేః |

అజోఽధ్యతిష్ఠత్థలు పారమేష్ఠ్యం

పదం జితాత్మశ్వసనాభివంద్యం || 20 ||

320

తథా మనుర్వో భగవాన్ పితామహో

యమేకమత్యా పురుదక్షిణైర్మఖైః |

ఇష్టాభిపేదే దురవాపమన్యతో

భౌమం సుఖం దివ్యమథాపవర్గ్యం || 21 ||

321

తమేవ వత్సాశ్రయ భృత్యవత్సలం

ముముక్షుభిర్మృగ్యపదాబ్జపద్ధతిం |

అనన్యభావే నిజధర్మభావితే

మనస్యవస్థాప్య భజస్వ పూరుషం || 22 ||

322

నాన్యం తతః పద్మపలాశలోచనాద్

దుఃఖచ్ఛిదం తే మృగయామి కంచన |

యో మృగ్యతే హస్తగృహీతపద్మయా

శ్రియేతరైరంగ విమృగ్యమాణయా || 23 ||

323

మైత్రేయ ఉవాచ

ఏవం సంజల్పితం మాతురాకర్ణ్యార్థాగమం వచః |

సన్నియమ్యాత్మనాఽఽత్మానం నిశ్చక్రామ పితుః పురాత్ || 24 ||

324

నారదస్తదుపాకర్ణ్య జ్ఞాత్వా తస్య చికిర్షితం |

స్పృష్ట్వా మూర్ధన్యఘ్నేన పాణినా ప్రాహ విస్మితః || 25 ||

325

అహో తేజః క్షత్రియాణాం మానభంగమమృష్యతాం |

బాలోఽప్యయం హృదా ధత్తే యత్సమాతురసద్వచః || 26 ||

326

నారద ఉవాచ

నాధునాప్యవమానం తే సమ్మానం వాపి పుత్రక |

లక్షయామః కుమారస్య సక్తస్య క్రీడనాదిషు || 27 ||

327

వికల్పే విద్యమానేఽపి న హ్యసంతోషహేతవః |

పుంసో మోహమృతే భిన్నా యల్లోకే నిజకర్మభిః || 28 ||

328

పరితుష్టేత్తతస్తాత తావన్మాత్రేణ పూరుషః |

దైవోపసాదితం యావద్వీక్ష్యేశ్వరగతిం బుధః || 29 ||

329

అథ మాత్రోపదిష్టేన యోగేనావరురుత్ససి |

యత్ప్రసాదం స వై పుంసాం దురారాధ్యో మతో మమ || 30 ||

330

- మునయః పదవీం యస్య నిఃసంగేనోరుజన్మభిః |
న విదుర్భృగయంతోఽపి తీవ్రయోగసమాధినా || 31 || 331
- అతో నివర్తతామేష నిర్బంధస్తవ నిష్ఫలః |
యతిష్యతి భవాన్ కాలే శ్రేయసాం సముపస్థితే || 32 || 332
- యస్య యద్ దైవవిహితం స తేన సుఖదుఃఖయోః |
ఆత్మానం తోషయందేహీ తమసః పారమృచ్ఛతి || 33 || 333
- గుణాధికాన్ముదం లిప్సేదనుక్రోశం గుణాధమాత్ |
మైత్రీం సమానాదన్విచ్ఛేన్న తాపైరభిభూయతే || 34 || 334
- ధ్రువ ఉవాచ
సోఽయం శమో భగవతా సుఖదుఃఖహతాత్మనాం |
దర్శితః కృపయా పుంసాం దుర్దర్శోఽస్మద్విధైస్తు యః || 35 || 335
- అథాపి మేఽవినీతస్య క్షాత్రం ఘోరముపేయుషః |
సురుచ్యా దుర్వచోబాణైర్న భిన్నే శ్రయతే హృది || 36 || 336
- పదం త్రిభువనోత్కృష్టం జిగీషోః సాధు వర్తమే |
బ్రూహ్యస్మత్ప్రితృభిర్బ్రహ్మన్మన్వైరప్యనధిష్ఠితం || 37 || 337
- నూనం భవాన్ భగవతో యోఽంగజః పరమేష్ఠినః |
వితుదన్నటతే వీణాం హితార్థం జగతోఽర్కవత్ || 38 || 338
- మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యుదాహృతమాకర్ణ్య భగవాన్నారదస్తదా |
ప్రీతః ప్రత్యాహ తం బాలం సద్వాక్యమనుకంపయా || 39 || 339

నారద ఉవాచ

జనన్యాభిహితః పంథాః స వై నిఃశ్రేయసస్య తే |

భగవాన్ వాసుదేవస్తం భజ తత్ప్రవణాత్మనా || 40 ||

340

ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యం య ఇచ్ఛేచ్ఛ్యేయ ఆత్మనః |

ఏకమేవ హరేస్తత్ర కారణం పాదసేవనం || 41 ||

341

తత్తాత గచ్ఛ భద్రం తే యమునాయాస్తటం శుచి |

పుణ్యం మధువనం యత్ర సాన్నిధ్యం నిత్యదా హరేః || 42 ||

342

స్నాత్వానుసవనం తస్మిన్ కాలింద్యాః సలిలే శివే |

కృత్వోచితాని నివసన్నాత్మనః కల్పితాసనః || 43 ||

343

ప్రాణాయామేన త్రివృతా ప్రాణేంద్రియమనోమలం |

శనైర్వ్యుదస్యాభిధ్యాయేన్మనసా గురుణా గురుం || 44 ||

344

ప్రసాదాభిముఖం శశ్వత్ప్రసన్నవదనేక్షణం |

సునాసం సుభ్రువం చారుకపోలం సురసుందరం || 45 ||

345

తరుణం రమణీయాంగమరుణోష్ఠేక్షణాధరం |

ప్రణతాశ్రయణం నృష్టం శరణ్యం కరుణార్ణవం || 46 ||

346

శ్రీవత్సాంకం ఘనశ్యామం పురుషం వనమాలినం |

శంఖచక్రగదాపద్మైరభివ్యక్తచతుర్భుజం || 47 ||

347

కిరీటినం కుండలినం కేయూరవలయాన్వితం |

కౌస్తుభాభరణగ్రీవం పీతకౌశేయవాససం || 48 ||

348

కాంచీకలాపపర్యస్తం లసత్కాంచననూపురం |

దర్శనీయతమం శాంతం మనోనయనవర్ధనం || 49 ||

349

- పద్భ్యాం నఖమణిశ్రేణ్యా విలసద్భ్యాం సమర్చతాం |
హృత్పద్మకర్ణికాధిష్ఠ్యమాక్రమ్యాత్మన్యవస్థితం || 50 || 350
- స్మయమానమభిధ్యాయేత్సానురాగావలోకనం |
నియతేనైకభూతేన మనసా వరదర్షభం || 51 || 351
- ఏవం భగవతో రూపం సుభద్రం ధ్యాయతో మనః |
నిర్వృత్యా పరయా తూర్ణం సంపన్నం న నివర్తతే || 52 || 352
- జప్యశ్చ పరమో గుహ్యః శ్రూయతాం మే నృపాత్మజ |
యం సప్తరాత్రం ప్రపథన్ పుమాన్ పశ్యతి ఖేచరాన్ || 53 || 353
- ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ |
మంత్రేణానేన దేవస్య కుర్యాద్ ద్రవ్యమయీం బుధః |
సపర్యాం వివిధైర్ద్రవ్యైర్దేశకాలవిభాగవిత్ || 54 || 354
- సలిలైః శుచిభిర్మలైర్వనైర్మూలఫలాదిభిః |
శస్తాంకురాంశుకైశ్చార్చేత్తులస్యా ప్రియయా ప్రభుం || 55 || 355
- లభ్యా ద్రవ్యమయీమర్చాం క్షిత్యంబ్వాదిషు వార్చయేత్ |
ఆభృతాత్మా మునిః శాంతో యతవాఙ్మితవన్యభుక్ || 56 || 356
- స్వేచ్ఛావతారచరితైరచింత్యనిజమాయయా |
కరిష్యత్సుత్తమశ్లోకస్తద్ ధ్యాయేద్ధృదయంగమం || 57 || 357
- పరిచర్యా భగవతో యావత్యః పూర్వసేవితాః |
తా మంత్రహృదయేనైవ ప్రయుంజ్యాన్మంత్రమూర్తయే || 58 || 358
- ఏవం కాయేన మనసా వచసా చ మనోగతం |
పరిచర్యమాణో భగవాన్ భక్తిమత్పరిచర్యయా || 59 || 359

- పుంసామమాయినాం సమ్యగ్భజతాం భావవర్ధనః |
శ్రేయో దిశత్యభిమతం యద్ధర్మాదిషు దేహినాం || 60 || 360
- విరక్తశ్చేంద్రియరతౌ భక్తియోగేన భూయసా |
తం నిరంతరభావేన భజేత్తాద్ధా విముక్తయే || 61 || 361
- ఇత్యుక్తస్తం పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ నృపార్భకః |
యయౌ మధువనం పుణ్యం హరేశ్చరణచర్చితం || 62 || 362
- తపోవనం గతే తస్మిన్ప్రవిష్టోఽంతఃపురం మునిః |
అర్హితార్హణకో రాజ్ఞా సుఖాసీన ఉవాచ తం || 63 || 363
- నారద ఉవాచ
రాజన్ కిం ధ్యాయసే దీర్ఘం ముఖేన పరిశుష్యతా |
కిం వా న రిష్యతే కామో ధర్మో వార్థేన సంయుతః || 64 || 364
- రాజోవాచ
సుతో మే బాలకో బ్రహ్మన్ స్త్రైణేనాకరుణాత్మనా |
నిర్వాసితః పంచవర్షః సహ మాత్రా మహాన్కవిః || 65 || 365
- అప్యనాథం వనే బ్రహ్మన్ మా స్మాదంత్యర్భకం వృకాః |
శ్రాంతం శయానం క్షుధితం పరిష్ణానముఖాంబుజం || 66 || 366
- అహో మే బత దౌరాత్మ్యం స్త్రీజితస్యోపధారయ |
యోఽంకం ప్రేష్ణాఽఽరురుక్షంతం నాభ్యనందమసత్తమః || 67 || 367
- నారద ఉవాచ
మా మా శుచః స్వతనయం దేవగుప్తం విశాంపతే |
తత్ప్రభావమవిజ్ఞాయ ప్రావృంక్తే యద్యశో జగత్ || 68 || 368

- సుదుష్కరం కర్మ కృత్వా లోకపాలైరపి ప్రభుః |
ఏష్యత్యచిరతో రాజన్ యశో విపులయంస్తవ || 69 || 369
- మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి దేవర్షిణా ప్రోక్తం విశ్రుత్య జగతీపతిః |
రాజలక్ష్మీమనాదృత్య పుత్రమేవాన్వచింతయత్ || 70 || 370
- తత్రాభిషిక్తుః ప్రయతస్తాముపోష్య విభావరీం |
సమాహితః పర్యచరదృష్ట్యాదేశేన పూరుషం || 71 || 371
- త్రిరాత్రాంతే త్రిరాత్రాంతే కపిత్థబదరాశనః |
ఆత్మవృత్త్యనుసారేణ మాసం నిన్యేఽర్చయన్ హరిం || 72 || 372
- ద్వితీయం చ తథా మాసం షష్ఠే షష్ఠేఽర్చకో దినే |
తృణపర్ణాదిభిః శీర్ఙ్గైః కృతాన్నోఽభ్యర్చయద్విభుం || 73 || 373
- తృతీయం చానయన్మాసం నవమే నవమేఽహని |
అబ్బక్ష ఉత్తమశ్లోకముపాధావత్సమాధినా || 74 || 374
- చతుర్థమపి వై మాసం ద్వాదశే ద్వాదశేఽహని |
వాయుభక్షో జితశ్వాసో ధ్యాయందేవమధారయత్ || 75 || 375
- పంచమే మాస్యనుప్రాప్తే జితశ్వాసో నృపాత్మజః |
ధ్యాయన్ బ్రహ్మ పదైకేన తస్థా స్థాణురివాచలః || 76 || 376
- సర్వతో మన ఆకృష్య హృది భూతేంద్రియాశయం |
ధ్యాయన్భగవతో రూపం నాద్రాక్షీత్కించనాపరం || 77 || 377
- ఆధారం మహదాదీనాం ప్రధానపురుషేశ్వరం |
బ్రహ్మ ధారయమాణస్య త్రయో లోకాశ్చకంపిరే || 78 || 378

యదైకపాదేన స పార్థివార్భక -
 స్తస్థౌ తదంగుష్ఠనిపీడితా మహీ |
 ననామ తత్రార్థమిభేంద్రధిష్ఠితా
 తరీవ సవ్యేతరతః పదే పదే || 79 ||

379

తస్మిన్నభిధ్యాయతి విశ్వమాత్మనో
 ద్వారం నిరుధ్యాసుమనన్యయా ధియా |
 లోకా నిరుచ్ఛ్వాసనిపీడితా భృశం
 సలోకపాలాః శరణం యయుర్హరిం || 80 ||

380

దేవా ఊచుః
 నైవం విదామో భగవన్ ప్రాణరోధం
 చరాచరస్యాఖిలసత్త్వధామ్నుః |
 విధేహి తన్నో వృజినాద్విమోక్షం
 ప్రాప్తా వయం త్వాం శరణం శరణ్యం || 81 ||

381

శ్రీభగవానువాచ
 మా భైష్ట బాలం తపసో దురత్యయా -
 న్నివర్తయిష్యే ప్రతియాత స్వధామ |
 యతో హి వః ప్రాణనిరోధ ఆసీ -
 దౌత్తానపాదిర్మయి సంగతాత్మా || 82 ||

382

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే ధ్రువచరితే అష్టమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

త ఏవముత్సన్నభయా ఉరుక్రమే

కృతావనామాః ప్రయయుస్త్రీవిష్టపం ।

సహస్రశీర్షాపి తతో గరుత్మతా

మధోర్వనం భృత్యదిదృక్షయా గతః ॥ 1 ॥

383

స వై ధియా యోగవిపాకతీవ్రయా

హృత్పద్మకోశే స్ఫురితం తడిత్ప్రభం ।

తిరోహితం సహసైవోపలక్ష్య

బహిఃస్థితం తదవస్థం దదర్శ ॥ 2 ॥

384

తద్దర్శనేనాగతసాధ్వసః క్షితా -

వవందతాంగం వినమయ్య దండవత్ ।

దృగ్భ్యాం ప్రపశ్యన్ ప్రపిబన్నివార్భక -

శ్చుంబన్నివాస్యేన భుజైరివాశ్లిషన్ ॥ 3 ॥

385

స తం వివక్షంతమతద్విదం హరి -

ర్ణాత్వాస్య సర్వస్య చ హృద్యవస్థితః ।

కృతాంజలిం బ్రహ్మమయేన కంబునా

పస్పర్శ బాలం కృపయా కపోలే ॥ 4 ॥

386

స వై తదైవ ప్రతిపాదితాం గిరం
 దైవీం పరిజ్ఞాతపరాత్మనిర్ణయః |
 తం భక్తిభావోఽభ్యగృణాదసత్వరం
 పరిశ్రుతోరుశ్రవసం ధ్రువక్షితిః || 5 ||

387

ధ్రువ ఉవాచ
 యోఽంతః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
 సంజీవయత్యఖిలశక్తిధరః స్వధామ్నా |
 అన్యాంశ్చ హస్తచరణశ్రవణత్వగాదీన్
 ప్రాణాన్నమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యం || 6 ||

388

ఏకస్త్యమేవ భగవన్నిదమాత్మశక్త్యా
 మాయాఖ్యయోరుగుణయా మహదాద్యశేషం |
 సృష్ట్యానువిశ్య పురుషస్తదసద్గుణేషు
 నానేవ దారుషు విభావసువద్విభాసి || 7 ||

389

త్వద్దత్తయా వయునయేదమచష్ట విశ్వం
 సుప్తప్రబుద్ధ ఇవ నాథ భవత్ప్రపన్నః |
 తస్యాపవర్గ్యశరణం తవ పాదమూలం
 విస్మర్యతే కృతవిదా కథమార్తబంధో || 8 ||

390

నూనం విముష్టమతయస్తవ మాయయా తే
 యే త్వాం భవాప్యయవిమోక్షణమన్యహేతోః |
 అర్చంతి కల్పకతరుం కుణపోపభోగ్య -
 మిచ్ఛంతి యత్స్పర్శజం నిరయేఽపి నృణాం || 9 ||

391

యా నిర్వృతిస్తనుభృతాం తవ పాదపద్మ -
 ధ్యానాద్భవజ్జనకథాశ్రవణేన వా స్యాత్ |

సా బ్రహ్మణి స్వమహిమన్యపి నాథ మా భూత్
కిం త్వంతకాసిలులితాత్పతతాం విమానాత్ || 10 || 392

భక్తిం ముహుః ప్రవహతాం త్వయి మే ప్రసంగో
భూయాదనంత మహతామమలాశయానాం |
యేనాంజసోల్బణమురువ్యసనం భవాభిం
నేష్యే భవద్గుణకథామృతపానమత్తః || 11 || 393

తే న స్మరంత్యతితరాం ప్రియమీశ మర్త్యం
యే చాన్వదః సుతసుహృద్గుహావిత్తదారాః |
యే త్వజ్జనాభ భవదీయపదారవింద -
సౌగంధ్యలుబ్ధహృదయేషు కృతప్రసంగాః || 12 || 394

తిర్యజ్గుగద్విజసరీస్సపదేవదైత్య -
మర్త్యాదిభిః పరిచితం సదసద్విశేషం |
రూపం స్థవిష్ఠమజ తే మహదాద్యనేకం
నాతః పరం పరమ వేద్మి న యత్ర వాదః || 13 || 395

కల్పాంత ఏతదఖిలం జఠరేణ గృహ్ణాన్
శేతే పుమాన్ స్వదృగనంతసఖస్తదంకే |
యన్నాభిసింధురుహకాంచనలోకపద్మ -
గర్భే ద్యుమాన్ భగవతే ప్రణతోఽస్మి తస్మై || 14 || 396

త్వం నిత్యముక్తపరిశుద్ధవిబుద్ధ ఆత్మా
కూటస్థ ఆదిపురుషో భగవాన్స్త్వధీశః |
యద్బుద్ధ్యవస్థితిమఖండితయా స్వదృష్ట్యా
ద్రష్టా స్థితావధిమఖో వ్యతిరిక్త ఆస్మే || 15 || 397

యస్మిన్ విరుద్ధగతయో హ్యనిశం పతంతి
విద్యాదయో వివిధశక్తయ ఆనుపూర్వాత్ |

తద్భ్రహ్మ విశ్వభవమేకమనంతమాద్య -

మానందమాత్రమవికారమహం ప్రపద్యే || 16 ||

398

సత్యాశిషో హి భగవంస్తవ పాదపద్మ -

మాశీస్తథానుభజతః పురుషార్థమూర్తేః |

అప్యేవమర్య భగవాన్ పరిపాతి దీనాన్

వాశ్రేవ వత్సకమనుగ్రహకాతరోఽస్మాన్ || 17 ||

399

మైత్రేయ ఉవాచ

అథాభిష్టుత ఏవం వై సత్సంకల్పేన ధీమతా |

భృత్యానురక్తో భగవాన్ ప్రతినంద్యేదమబ్రవీత్ || 18 ||

400

శ్రీభగవానువాచ

వేదాహం తే వ్యవసితం హృది రాజన్యబాలక |

తత్ప్రయచ్ఛామి భద్రం తే దురాపమపి సువ్రత || 19 ||

401

నాన్వైరధిష్ఠితం భద్ర యద్భ్రాజిష్టు ధ్రువక్షితి |

యత్ర గ్రహర్క్షితారాణాం జ్యోతిషాం చక్రమాహితం || 20 ||

402

మేఢ్యాం గోచక్రవత్స్థాస్ను పరస్తాత్కల్పవాసినాం |

ధర్మోఽగ్నిః కశ్యపః శుక్రో మునయో యే వనౌకసః |

చరంతి దక్షిణీకృత్య భ్రమంతో యత్సతారకాః || 21 ||

403

ప్రస్థితే తు వనం పిత్రా దత్త్వా గాం ధర్మసంశ్రయః |

షట్త్రింశద్వర్షసాహస్రం రక్షితావ్యాహతేంద్రియః || 22 ||

404

త్వద్భ్రాతర్యుత్తమే నష్టే మృగయాయాం తు తన్మనాః |

అన్వేషంతీ వనం మాతా దావాగ్నిం సా ప్రవేక్ష్యతి || 23 ||

405

ఇష్ట్యా మాం యజ్ఞహృదయం యజ్ఞైః పుష్కలదక్షిణైః |

భుక్త్వా చేహశిషః సత్యా అంతే మాం సంస్మరిష్యసి || 24 ||

406

తతో గంతాసి మత్స్థానం సర్వలోకనమస్కృతం |
ఉపరిష్టాదృషిభ్యస్త్యం యతో నావర్తతే గతః || 25 ||

407

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యర్చితః స భగవానతిదిశ్యాత్మనః పదం |
బాలస్య పశ్యతో ధామ స్వమగాధరుడధ్వజః || 26 ||

408

సోఽపి సంకల్పజం విష్ణోః పాదసేవోపసాదితం |
ప్రాప్య సంకల్పనిర్వాణం నాతిప్రీతోఽభ్యగాత్పురం || 27 ||

409

విదుర ఉవాచ
సుదుర్లభం యత్పురమం పదం హరే -
 ర్మాయావినస్తచ్చరణార్చనార్జితం |
లభ్యాప్యసిద్ధార్థమివైకజన్మనా
 కథం స్వమాత్మానమమన్యతార్థవిత్ || 28 ||

410

మైత్రేయ ఉవాచ
మాతుః సపత్న్యా వాగ్బాణైర్హృది విధస్తు తాన్ స్మరన్ |
నైచ్చన్ముక్తిపతేర్ముక్తిం తస్మాత్తాపముపేయివాన్ || 29 ||

411

ధ్రువ ఉవాచ
సమాధినా నైకభవేన యత్పదం
 విదుః సనందాదయ ఊర్ధ్వరేతసః |
మాసైరహం షడ్భిరముష్య పాదయో -
 శ్చాయాముపేత్యాపగతః పృథజ్జుతిః || 30 ||

412

అహో బత మమానాత్మ్యం మందభాగ్యస్య పశ్యత |
భవచ్ఛిదః పాదమూలం గత్వాయాచే యదంతవత్ || 31 ||

413

- మతిర్విదూషితా దేవైః పతద్భిరసహిష్టుభిః |
యో నారదవచస్తథ్యం నాగ్రాహిషమసత్తమః || 32 || 414
- దైవీం మాయాముపాశ్రిత్య ప్రసుప్త ఇవ భిన్నదృక్ |
తవ్యే ద్వితీయేఽప్యసతి భ్రాతృభ్రాతృవ్యహృద్రుజా || 33 || 415
- మయైతత్ప్రార్థితం వ్యర్థం చికిత్సేవ గతాయుషి |
ప్రసాద్య జగదాత్మానం తపసా దుష్పుసాదనం |
భవచ్ఛిదమయాచేఽహం భవం భాగ్యవివర్జితః || 34 || 416
- స్వారాజ్యం యచ్ఛతో మౌఢ్యాన్మానో మే భిక్షితో బత |
ఈశ్వరాక్షీణపుణ్యేన ఫలీకారానివాధనః || 35 || 417
- మైత్రేయ ఉవాచ
న వై ముకుందస్య పదారవిందయో
రజోఽపస్తాత భవాదృశా జనాః |
వాంఛంతి తద్దాస్యమృతేఽర్థమాత్మనో
యదృచ్ఛయా లబ్ధమనః సమృద్ధయః || 36 || 418
- ఆకర్ణ్యాత్మజమాయాంతం సంపరేత్య యథాఽఽగతం |
రాజా న శ్రద్ధధే భద్రమభద్రస్య కుతో మమ || 37 || 419
- శ్రద్ధాయ వాక్యం దేవర్షేర్షవేగేన ధర్మితః |
వార్తాహర్తురతిప్రీతో హారం ప్రాదాన్మహాధనం || 38 || 420
- సదశ్వం రథమారుహ్య కార్తస్వరపరిష్కృతం |
బ్రాహ్మణైః కులవృద్ధైశ్చ పర్యస్తోఽమాత్యబంధుభిః || 39 || 421
- శంఖదుందుభినాదేన బ్రహ్మఘోషేణ వేణుభిః |
నిశ్చక్రామ పురాత్తూర్ణమాత్మజాభీక్షణోత్సుకః || 40 || 422

- సునీతిః సురుచిశ్చాస్య మహిష్యౌ రుక్మభూషితే |
ఆరుహ్య శిబికాం సార్థముత్తమేనాభిజగ్ముతుః || 41 || 423
- తం దృష్ట్వోపవనాభ్యాశ ఆయాంతం తరసా రథాత్ |
అవరుహ్య నృపస్తూర్ణమాసాద్య ప్రేమవిహ్వలః || 42 || 424
- పరిరేభేఽంగజం దోర్భ్యాం దీర్ఘోత్కంఠమనాః శ్వసన్ |
విష్వక్సేనాంఘ్రిసంస్పర్శహతాశేషాఘబంధనం || 43 || 425
- అథాజిఘ్రున్ముహుర్మూర్ధ్ని శీతైర్నయనవారిభిః |
స్నాపయామాస తనయం జాతోద్ధామమనోరథః || 44 || 426
- అభివంద్య పితుః పాదావాశీర్భిశ్చాభిమంత్రితః |
ననామ మాతరౌ శీర్షా సత్కృతః సజ్జనాగ్రణీః || 45 || 427
- సురుచిస్తం సముత్థాప్య పాదావనతమర్భకం |
పరిష్వజ్యాహ జీవేతి బాష్పగద్గదయా గిరా || 46 || 428
- యస్య ప్రసన్నో భగవాన్ గుణైర్మైత్ర్యాదిభిర్వరిః |
తస్మై నమంతి భూతాని నిమ్నమాప ఇవ స్వయం || 47 || 429
- ఉత్తమశ్చ ధ్రువశ్చోభావనోన్యం ప్రేమవిహ్వలౌ |
అంగసంగాదుత్పులకావస్త్రాఘం ముహురూహతుః || 48 || 430
- సునీతిరస్య జననీ ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రియం సుతం |
ఉపగుహ్య జహావాధిం తదంగస్పర్శనిర్వృతా || 49 || 431
- పయః స్తనాభ్యాం సుస్తావ నేత్రజైః సలిలైః శివైః |
తదాభిషిచ్యమానాభ్యాం వీర వీరసువో ముహుః || 50 || 432
- తాం శశంసుర్జనా రాజ్ఞీం దిష్ట్యా తే పుత్ర ఆర్తిహా |
ప్రతిలబ్ధశ్చిరం నష్టో రక్షితా మండలం భువః || 51 || 433

- అభ్యర్చితస్త్వయా నూనం భగవాన్ ప్రణతార్తిహా |
యదనుధ్యాయినో ధీరా మృత్యుం జిగ్యుః సుదుర్జయం || 52 || 434
- లాల్యమానం జనైరేవం ధ్రువం సభ్రాతరం నృపః |
ఆరోప్య కరిణీం హృష్టః స్తూయమానోఽవిశత్పురం || 53 || 435
- తత్ర తత్రోపసంక్లప్తైర్లసన్మకరతోరణైః |
సవృంధైః కదలీస్తంభైః పూగపోతైశ్చ తద్విధైః || 54 || 436
- చూతపల్లవవాసఃస్రజ్ముక్తాదామవిలంబిభిః |
ఉపస్కృతం ప్రతిద్వారమపాం కుంభైః సదీపకైః || 55 || 437
- ప్రాకారైర్గోపురాగారైః శాతకుంభపరిచ్ఛదైః |
సర్వతోఽలంకృతం శ్రీమద్విమానశిఖరద్యుభిః || 56 || 438
- మృష్టచత్వరరథ్యాట్టమార్గం చందనచర్చితం |
లాజాక్షతైః పుష్పఫలైస్తండులైర్బలిభిర్యుతం || 57 || 439
- ధ్రువాయ పథి దృష్టాయ తత్ర తత్ర పురస్త్రీయః |
సిద్ధార్థాక్షతదధ్యంబుదూర్వాపుష్పఫలాని చ || 58 || 440
- ఉపజహ్రుః ప్రయుంజానా వాత్సల్యాదాశిషః సతీః |
శృణ్వంస్తద్వల్గుగీతాని ప్రావిశద్భవనం పితుః || 59 || 441
- మహామణివ్రాతమయే స తస్మిన్ భవనోత్తమే |
లాలితో నితరాం పిత్రా న్యవసద్ధివి దేవవత్ || 60 || 442
- పయఃఫేననిభాః శయ్యా దాంతా రుక్మపరిచ్ఛదాః |
ఆసనాని మహోర్వాణి యత్ర రౌక్మా ఉపస్కరాః || 61 || 443
- యత్ర స్ఫటికకుడ్యేషు మహామారకతేషు చ |
మణిప్రదీపా ఆభాంతి లలనారత్నసంయుతాః || 62 || 444

ఉద్యానాని చ రమ్యాణి విచిత్రైరమరద్రుమైః |
కూజద్విహంగమిధునైర్గాయన్మత్తమధువ్రతైః || 63 ||

445

వాప్యో వైదూర్యసోపానాః పద్మోత్పలకుముద్వతీః |
హంసకారండవకులైర్జుష్టాశ్చక్రాహ్వసారసైః || 64 ||

446

ఉత్తానపాదో రాజర్షిః ప్రభావం తనయస్య తం |
శ్రుత్వా దృష్ట్వాద్భుతతమం ప్రపేదే విస్మయం పరం || 65 ||

447

వీక్ష్యోఽథవయసం తం చ ప్రకృతీనాం చ సమ్మతం |
అనురక్తప్రజం రాజా ధ్రువం చక్రే భువః పతిం || 66 ||

448

ఆత్మానం చ ప్రవయసమాకలయ్య విశాంపతిః |
వనం విరక్తః ప్రాతిష్ఠద్విమృశన్నాత్మనో గతిం || 67 ||

449

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే ధ్రువరాజ్యాభిషేకవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ప్రజాపతేర్దుహితరం శిశుమారస్య వై ధ్రువః ।

ఉపయేమే భ్రమిం నామ తత్సృతౌ కల్పవత్సరౌ ॥ 1 ॥

450

ఇలాయామపి భార్యాయాం వాయోః పుత్ర్యాం మహాబలః ।

పుత్రముత్కలనామానం యోషిద్రత్నమజీజనత్ ॥ 2 ॥

451

ఉత్తమస్త్యకృతోద్వాహో మృగయాయాం బలీయసా ।

హతః పుణ్యజనేనాద్రౌ తన్మాతాస్య గతిం గతా ॥ 3 ॥

452

ధ్రువో భ్రాతృవధం శ్రుత్వా కోపామర్షశుచార్పితః ।

జైత్రం స్యందనమాస్థాయ గతః పుణ్యజనాలయం ॥ 4 ॥

453

గత్వోదీచీం దిశం రాజా రుద్రానుచరసేవితాం ।

దదర్శ హిమవద్ద్రోణ్యాం పురీం గుహ్యకసంకులాం ॥ 5 ॥

454

దధౌ శంఖం బృహద్భాహుః ఖం దిశశ్చానునాదయన్ ।

యేనోద్విగ్నదృశః క్షత్తరుపదేవ్యోఽత్రసన్భృశం ॥ 6 ॥

455

తతో నిష్క్రమ్య బలిన ఉపదేవమహాభటాః ।

అసహంతస్తన్నినాదమభిపేతురుదాయుధాః ॥ 7 ॥

456

- స తానాపతతో వీర ఉగ్రధన్వా మహారథః |
ఏకైకం యుగపత్సర్వానహన్ బాణైస్త్రిభిస్త్రిభిః || 8 || 457
- తే వై లలాటలగ్నైస్త్రిరిషుభిః సర్వ ఏవ హి |
మత్వా నిరస్తమాత్మానమాశంసన్ కర్మ తస్య తత్ || 9 || 458
- తేఽపి చాముమమృష్యంతః పాదస్పర్శమివోరగాః |
శరైరవిధ్యన్ యుగపద్ ద్విగుణం ప్రచికిర్షవః || 10 || 459
- తతః పరిఘనిస్త్రింశైః ప్రాసశూలపరశ్వదైః |
శక్త్యృష్టిభిర్బుశుండీభిశ్చిత్రవాజైః శరైరపి || 11 || 460
- అభ్యవర్షన్ ప్రకుపితాః సరథం సహసారథిం |
ఇచ్ఛంతస్తత్యృతీకర్తుమయుతాని త్రయోదశ || 12 || 461
- ఔత్తానపాదిః స తదా శస్త్రవర్షేణ భూరిణా |
న ఉపాదృశ్యతచ్ఛన్న ఆసారేణ యథా గిరిః || 13 || 462
- హాహాకారస్తదైవాసీత్సిద్ధానాం దివి పశ్యతాం |
హతోఽయం మానవః సూర్యో మగ్నః పుణ్యజనార్ణవే || 14 || 463
- నదత్సు యాతుధానేషు జయకాశిష్వథో మృధే |
ఉదతిష్ఠద్రథస్తస్య నీహారాదివ భాస్కరః || 15 || 464
- ధనుర్విస్ఫూర్ణయందివ్యం ద్విషతాం ఖేదముద్వహన్ |
అస్త్రాఘం వ్యధమద్బాణైర్హనానీకమివానిలః || 16 || 465
- తస్య తే చాపనిర్ముక్తా భిత్త్వా వర్మాణి రక్షసాం |
కాయానావివిశుస్తిగ్మా గిరీనశనయో యథా || 17 || 466
- భటైః సంభిద్యమానానాం శిరోభిశ్చారుకుండలైః |
ఊరుభిర్ద్వేమతాలాభైర్దోర్భిర్వలయవల్గుభిః || 18 || 467

హరకేయూరముకుటైరుష్ణీషైశ్చ మహాధనైః |
ఆస్తృతాస్తా రణభువో రేజుర్వీరమనోహరాః || 19 ||

468

హతావశిష్టా ఇతరే రణాజిరాద్
రక్షోగణాః క్షత్రియవర్యసాయకైః |
ప్రాయో వివృక్ణావయవా విదుద్రువు -
ర్మృగేంద్రవిక్రీడితయాథపా ఇవ || 20 ||

469

అపశ్యమానః స తదాఽఽతతాయినం
మహామృధే కంచన మానవోత్తమః |
పురీం దిదృక్షన్నపి నావిశద్ ద్విషాం
న మాయినాం వేద చిక్రీడితం జనః || 21 ||

470

ఇతి బ్రువంశ్చైత్రరథః స్వసారథిం
యత్తః పరేషాం ప్రతియోగశంకితః |
శుశ్రావ శబ్దం జలధేరివేరితం
నభస్వతో దిక్షు రజోఽన్వదృశ్యత || 22 ||

471

క్షణేనాచ్ఛాదితం వ్యోమ ఘనానీకేన సర్వతః |
విస్ఫురత్తడితా దిక్షు త్రాసయత్స్తనయిత్సునా || 23 ||

472

వవృషూ రుధిరౌఘాస్పక్పాయవిణ్మాత్రమేదసః |
నిపేతుర్గగనాదస్య కబంధాన్యగ్రతోఽనఘ || 24 ||

473

తతః ఖేఽదృశ్యత గిరిర్నిపేతుః సర్వతోదిశం |
గదాపరిఘనిస్త్రీంశముసలాః సాశ్మవర్షిణః || 25 ||

474

అహయోఽశనినిఃశ్వాసా వమంతోఽగ్నిం రుషాక్షిభిః |
అభ్యధావన్ గజా మత్తాః సింహవ్యాఘ్రాశ్చ యూథశః || 26 ||

475

సముద్ర ఊర్మిభిర్భీమః ప్లావయన్ సర్వతో భువం ।

ఆససాద మహాహ్రదః కల్పంత ఇవ భీషణః ॥ 27 ॥

476

ఏవంవిధాన్యనేకాని త్రాసనాన్యమనస్వినాం ।

సస్సజుస్తిగ్మగతయ ఆసుర్యా మాయయాసురాః ॥ 28 ॥

477

ధ్రువే ప్రయుక్తామసురైస్తాం మాయామతిదుస్తరాం ।

నిశామ్య తస్య మునయః శమాశంసన్ సమాగతాః ॥ 29 ॥

478

మునయ ఊచుః

ఔత్తానపాదే భగవాంస్తవ శార్ఙ్గ ధన్వా

దేవః క్షిణోత్వవనతార్తిహరో విపక్షాన్ ।

యన్నామధేయమభిధాయ నిశమ్య చాద్ధా

లోకోఽంజసా తరతి దుస్తరమంగ మృత్యుం ॥ 30 ॥

479

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

నిశమ్య గదతామేవమృషీణాం ధనుషి ధ్రువః |

సందధేఽస్త్రముపస్పృశ్య యన్నారాయణనిర్మితం || 1 ||

480

సంధీయమాన ఏతస్మిన్మాయా గుహ్యకనిర్మితాః |

క్షిప్రం వినేశుర్విదుర క్లేశా జ్ఞానోదయే యథా || 2 ||

481

తస్యార్షాస్త్రం ధనుషి ప్రయుంజతః

సువర్ణపుంఖాః కలహంసవాససః |

వినిఃసృతా ఆవివిశుర్ద్విషద్బలం

యథా వనం భీమరవాః శిఖండినః || 3 ||

482

తైస్తిగ్మధారైః ప్రధనే శిలీముఖై -

రితస్తతః పుణ్యజనా ఉపద్రుతాః |

తమభ్యధావన్ కుపితా ఉదాయుధాః

సుపర్ణమున్నద్ధఫణా ఇవాహయః || 4 ||

483

స తాన్ పృషత్కైరభిధావతో మృధే

నికృత్తబాహూరుశిరోధరోదరాన్ |

నినాయ లోకం పరమర్కమండలం

వ్రజంతి నిర్భిద్య యమూర్ధ్వరేతసః || 5 ||

484

తాన్ హన్యమానానభివీక్ష్య గుహ్యకా -

ననాగసశ్చిత్రరథేన భూరిశః |

ఔత్తానపాదిం కృపయా పితామహో

మనుర్జగాదోపగతః సహర్షాభిః || 6 ||

485

మనురువాచ

అలం వత్సాతిరోషేణ తమోద్వారేణ పాపూనా |

యేన పుణ్యజనానేతానవధీస్త్యమనాగసః || 7 ||

486

నాస్మత్కులోచితం తాత కర్మైతత్సద్విగర్హితం |

వధో యదుపదేవానామారబ్ధస్తేఽకృతైనసాం || 8 ||

487

నన్వేకస్యాపరాధేన ప్రసంగాద్ బహవో హతాః |

భ్రాతుర్వధాభితప్తేన త్వయాంగ భ్రాతృవత్సల || 9 ||

488

నాయం మార్గో హి సాధూనాం హృషీకేశానువర్తినాం |

యదాత్మానం పరాగ్గృహ్య పశువద్భూతవైశసం || 10 ||

489

సర్వభూతాత్మభావేన భూతావాసం హరిం భవాన్ |

ఆరాధ్యాప దురారాధ్యం విష్ణోస్తత్పరమం పదం || 11 ||

490

స త్వం హరేరనుధ్యాతస్తత్పుంసామపి సమ్మతః |

కథం త్వవద్యం కృతవాననుశిక్షన్ సతాం వ్రతం || 12 ||

491

తితిక్షయా కరుణయా మైత్ర్యా చాఖిలజంతుషు |

సమత్వేన చ సర్వాత్మా భగవాన్ సంప్రసీదతి || 13 ||

492

సంప్రసన్నే భగవతి పురుషః ప్రాకృతైర్గుణైః |

విముక్తో జీవనిర్ముక్తో బ్రహ్మ నిర్వాణమృచ్ఛతి || 14 ||

493

- భూతైః పంచభిరారబ్ధైర్యోషిత్పురుష ఏవ హి |
తయోర్వ్యవాయాత్సంభూతిర్యోషిత్పురుషయోరిహ || 15 || 494
- ఏవం ప్రవర్తతే సర్గః స్థితిః సంయమ ఏవ చ |
గుణవ్యతికరాద్రాజన్ మాయయా పరమాత్మనః || 16 || 495
- నిమిత్తమాత్రం తత్రాసీన్నిర్గుణః పురుషర్షభః |
వ్యక్తావ్యక్తమిదం విశ్వం యత్ర భ్రమతి లోహవత్ || 17 || 496
- స ఖల్విదం భగవాన్ కాలశక్త్యా
గుణప్రవాహేణ విభక్తవీర్యః |
కరోత్యకర్తేవ నిహంత్యహంతా
చేష్టా విభూమ్నః ఖలు దుర్విభావ్యా || 18 || 497
- సోఽనంతోఽంతకరః కాలోఽనాదిరాదికృదవ్యయః |
జనం జనేన జనయన్మారయన్మృత్యునాంతకం || 19 || 498
- న వై స్వపక్షోఽస్య విపక్ష ఏవ వా
పరస్య మృత్యోర్విశతః సమం ప్రజాః |
తం ధావమానమనుధావంత్యనీశా
యథా రజాంస్యనిలం భూతసంఘాః || 20 || 499
- ఆయుషోఽపచయం జంతోస్తథైవోపచయం విభుః |
ఉభాభ్యాం రహితః స్వస్థో దుఃస్థస్య విదధాత్యసౌ || 21 || 500
- కేచిత్కర్మ వదంత్యేనం స్వభావమపరే నృప |
ఏకే కాలం పరే దైవం పుంసః కామముతాపరే || 22 || 501
- అవ్యక్తస్యాప్రమేయస్య నానాశక్త్యుదయస్య చ |
న వై చిక్కిర్షితం తాత కో వేదాథ స్వసంభవం || 23 || 502

- న చైతే పుత్రక భ్రాతుర్హంతారో ధనదానుగాః |
ఏసర్గాదానయోస్తాత పుంసో దైవం హి కారణం || 24 || 503
- స ఏవ విశ్వం సృజతి స ఏవావతి హంతి చ |
అథాపి హ్యనహంకారాన్నాజ్యతే గుణకర్మభిః || 25 || 504
- ఏష భూతాని భూతాత్మా భూతేశో భూతభావనః |
స్వశక్త్యా మాయయా యుక్తః సృజత్యత్తి చ పాతి చ || 26 || 505
- తమేవ మృత్యుమమృతం తాత దైవం
సర్వాత్మనోపేహి జగత్పరాయణం |
యస్మై బలిం విశ్వసృజో హరంతి
గావో యథా వై నసి దామయంత్రితాః || 27 || 506
- యః పంచవర్షో జననీం త్వం విహాయ
మాతుః సపత్న్యా వచసా భిన్నమర్మా |
వనం గతస్తపసా ప్రత్యగక్ష -
మారాధ్య లేభే మూర్ధ్ని పదం త్రిలోక్యాః || 28 || 507
- తమేనమంగాత్మని ముక్తవిగ్రహే
వ్యపాశ్రితం నిర్గుణమేకమక్షరం |
ఆత్మానమన్విచ్ఛ విముక్తమాత్మదృగ్
యస్మిన్నిదంభేదమసత్ప్రతీయతే || 29 || 508
- త్వం ప్రత్యగాత్మని తదా భగవత్యనంత
ఆనందమాత్ర ఉపపన్నసమస్తశక్తౌ |
భక్తిం విధాయ పరమాం శనకైరవిద్యా -
గ్రంథిం విభేత్స్యసి మమాహమితి ప్రరూఢం || 30 || 509

సంయచ్ఛ రోషం భద్రం తే ప్రతీపం శ్రేయసాం పరం ।
శ్రుతేన భూయసా రాజన్మగదేన యథాఽఽమయం ॥ 31 ॥ 510

యేనోపస్పృష్టాత్పురుషాల్లోక ఉద్విజతే భృశం ।
న బుధస్తద్వశం గచ్ఛేదిచ్ఛన్నభయమాత్మనః ॥ 32 ॥ 511

హేలనం గిరిశభ్రాతుర్థనదస్య త్వయా కృతం ।
యజ్ఞఘ్నివాన్ పుణ్యజనాన్ భ్రాతృఘ్నానిత్యమర్షితః ॥ 33 ॥ 512

తం ప్రసాదయ వత్సాశు సన్నత్యా ప్రశ్రయోక్తిభిః ।
న యావన్మహతాం తేజః కులం నోఽభిభవిష్యతి ॥ 34 ॥ 513

ఏవం స్వాయంభువః పౌత్రమనుశాస్య మనుర్ద్భ్రువం ।
తేనాభివందితః సాకమృషిభిః స్వపురం యయౌ ॥ 35 ॥ 514

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ధ్రువం నివృత్తం ప్రతిబుద్ధ్య వైశసా -

దపేతమన్యుం భగవాన్ ధనేశ్వరః ।

తత్రాగతశ్చారణయక్షకిన్నరైః

సంస్తూయమానోఽభ్యవదత్కృతాంజలిం ॥ 1 ॥

515

ధనద ఉవాచ

భో భోః క్షత్రియదాయాద పరితుష్టోఽస్మి తేఽనఘ ।

యస్త్యం పితామహాదేశాద్వైరం దుస్త్యజమత్యజః ॥ 2 ॥

516

న భవానవధీద్యక్షాన్న యక్షా భ్రాతరం తవ ।

కాల ఏవ హి భూతానాం ప్రభురప్యయభావయోః ॥ 3 ॥

517

అహం త్వమిత్యపార్థా ధీరజ్ఞానాత్పురుషస్య హి ।

స్వాప్నీవాభాత్యతద్ధ్యానాద్యయా బంధవిపర్యయౌ ॥ 4 ॥

518

తద్గచ్ఛ ధ్రువ భద్రం తే భగవంతమథోక్షజం ।

సర్వభూతాత్మభావేన సర్వభూతాత్మవిగ్రహం ॥ 5 ॥

519

భజస్య భజనీయాంఘ్రిమభవాయ భవచ్ఛిదం ।

యుక్తం విరహితం శక్త్యా గుణమయ్యాఽత్యమాయయా ॥ 6 ॥

520

వృణీహి కామం నృప యన్మనోగతం

మత్తస్త్వమౌత్తానపదేఽవిశంకితః ।

వరం వరార్హోఽంబుజనాభపాదయో -

రనంతరం త్వాం వయమంగ శుశ్రుమ ॥ 7 ॥

521

మైత్రేయ ఉవాచ

స రాజరాజేన వరాయ చోదితో

ధ్రువో మహాభాగవతో మహామతిః ।

హరౌ స వవ్రేఽచలితాం స్మృతిం యయా

తరత్యయత్నేన దురత్యయం తమః ॥ 8 ॥

522

తస్య ప్రీతేన మనసా తాం దత్త్వైడవిడస్తతః ।

పశ్యతోఽంతర్దధే సోఽపి స్వపురం ప్రత్యపద్యత ॥ 9 ॥

523

అథాయజత యజ్ఞేశం క్రతుభిర్భూరిదక్షిణైః ।

ద్రవ్యక్రియాదేవతానాం కర్మ కర్మఫలప్రదం ॥ 10 ॥

524

సర్వాత్మన్యచ్యుతేఽసర్వే తీవ్రౌఘాం భక్తిముద్వహన్ ।

దదర్శాత్మని భూతేషు తమేవావస్థితం విభుం ॥ 11 ॥

525

తమేవం శీలసంపన్నం బ్రహ్మణ్యం దీనవత్సలం ।

గోప్తారం ధర్మసేతూనాం మేనిరే పితరం ప్రజాః ॥ 12 ॥

526

షట్త్రింశద్వర్షసాహస్రం శశాస క్షితిమండలం ।

భోగైః పుణ్యక్షయం కుర్వన్నభోగైరశుభక్షయం ॥ 13 ॥

527

ఏవం బహుసవం కాలం మహాత్మావిచలేంద్రియః ।

త్రివర్గౌపయికం నీత్వా పుత్రాయాదాన్మృషాసనం ॥ 14 ॥

528

మన్యమాన ఇదం విశ్వం మాయారచితమాత్మని ।

అవిద్యారచితస్వప్నగంధర్వనగరోపమం ॥ 15 ॥

529

ఆత్మస్త్వపత్యసుహృదో బలమృద్ధకోశ -

మంతఃపురం పరివిహారభువశ్చ రమ్యాః |

భూమండలం జలధిమేఖలమాకలయ్య

కాలోపస్పష్టమితి స ప్రయయౌ విశాలాం || 16 ||

530

తస్యాం విశుద్ధకరణః శివవార్విగాహ్య

బద్ధ్వాఽఽసనం జితమరున్మనసాఽఽహృతాక్షః |

స్థూలే దధార భగవత్ప్రతిరూప ఏతద్

ధ్యాయంస్తదవ్యవహితో వ్యసృజత్సమాధౌ || 17 ||

531

భక్తిం హరౌ భగవతి ప్రవహన్నజస్ర -

మానందబాష్పకలయా ముహురర్ద్యమానః |

విక్లిద్యమానహృదయః పులకాచితాంగో

నాత్మానమస్మరదసావితి ముక్తలింగః || 18 ||

532

స దదర్శ విమానార్గ్యం నభసోఽవతరద్ ధ్రువః |

విభ్రాజయద్దశ దిశో రాకాపతిమివోదితం || 19 ||

533

తత్రాను దేవప్రవరౌ చతుర్భుజౌ

శ్యామౌ కిశోరావరుణాంబుజేక్షణౌ |

స్థితావవష్టభ్య గదాం సువాససౌ

కిరీటహారాంగదచారుకుండలౌ || 20 ||

534

విజ్ఞాయ తావృత్తమగాయకింకరా -

వభ్యుత్థితః సాధ్వసవిస్మృతక్రమః |

ననామ నామాని గృణన్మధుద్విషః

పార్షత్ప్రధానావితి సంహతాంజలిః || 21 ||

535

తం కృష్ణపాదాభినివిష్టచేతసం

బద్ధాంజలిం ప్రశ్రయనమ్రకంధరం |

సునందనందామృపస్సత్య సస్మితం

ప్రత్యూచతుః పుష్కరనాభసమ్మతౌ || 22 ||

536

సునందనందామృచతుః

భో భో రాజన్ సుభద్రం తే వాచం నోఽవహితః శృణు |

యః పంచవర్షస్తపసా భవాందేవమతీతృపత్ || 23 ||

537

తస్యాఖిలజగద్ధాతురావాం దేవస్య శార్జ్గిణః |

పార్షదావిహ సంప్రాప్తౌ నేతుం త్వాం భగవత్పదం || 24 ||

538

సుదుర్జయం విష్ణుపదం జితం త్వయా

యత్సారయోఽప్రాప్య విచక్షతే పరం |

ఆతిష్ఠ తచ్చంద్రదివాకరాదయో

గ్రహర్క్షతారాః పరియంతి దక్షిణం || 25 ||

539

అనాస్థితం తే పితృభిరన్యైరప్యంగ కర్త్వితే |

ఆతిష్ఠ జగతాం వంద్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం || 26 ||

540

ఏతద్విమానప్రవరముత్తమశ్లోకమౌలినా |

ఉపస్థాపితమాయుష్మన్నధిరోఽదుం త్వమర్హసి || 27 ||

541

మైత్రేయ ఉవాచ

నిశమ్య వైకుంఠనియోజ్యముఖ్యయో -

ర్మధుచ్యుతం వాచమురుక్రమప్రియః |

కృతాభిషేకః కృతనిత్యమంగలో

మునీన్ ప్రణమ్యాశిషమభ్యవాదయత్ || 28 ||

542

పరీత్యాభ్యర్చ్య ధిష్ణ్యగ్ర్యం పార్షదావభివంద్య చ |

ఇయేష తదధిష్ఠాతుం బిభ్రద్రూపం హిరణ్మయం || 29 ||

543

- తదోత్తానపదః పుత్రో దదర్శాంతకమాగతం |
మృత్యోర్మూర్ధ్ని పదం దత్త్వా ఆరురోహద్భుతం గృహం || 30 || 544
- తదా దుందుభయో నేదుర్మృదంగపణవాదయః |
గంధర్వముఖ్యాః ప్రజగుః పేతుః కుసుమవృష్టయః || 31 || 545
- స చ స్వర్లోకమారోక్ష్యన్ సునీతిం జననీం ధ్రువః |
అన్వస్మరదగం హిత్యా దీనాం యాస్యే త్రివిష్టపం || 32 || 546
- ఇతి వ్యవసితం తస్య వ్యవసాయ సురోత్తమౌ |
దర్శయామాసతుర్దేవీం పురో యానేన గచ్ఛతీం || 33 || 547
- తత్ర తత్ర ప్రశంసద్భిః పథి వైమానికైః సురైః |
అవకీర్యమాణో దదృశే కుసుమైః క్రమశో గ్రహాన్ || 34 || 548
- త్రిలోకీం దేవయానేన సోఽతివ్రజ్య మునీనపి |
పరస్తాద్యద్ ధ్రువగతిర్విష్ణోః పదమథాభ్యగాత్ || 35 || 549
- యద్ భ్రాజమానం స్వరుచైవ సర్వతో
లోకాస్తయో హ్యను విభ్రాజంత ఏతే |
యన్నావ్రజంజంతుషు యేఽననుగ్రహో
వ్రజంతి భద్రాణి చరంతి యేఽనిశం || 36 || 550
- శాంతాః సమదృశః శుద్ధాః సర్వభూతానురంజనాః |
యాంత్యంజసాచ్యుతపదమచ్యుతప్రియబాంధవాః || 37 || 551
- ఇత్యుత్తానపదః పుత్రో ధ్రువః కృష్ణపరాయణః |
అభూత్త్రయాణాం లోకానాం చూడామణిరివామలః || 38 || 552
- గంభీరవేగోఽనిమిషం జ్యోతిషాం చక్రమాహితం |
యస్మిన్ భ్రమతి కౌరవ్య మేఢ్యామివ గవాం గణః || 39 || 553

మహిమానం విలోక్యాస్య నారదో భగవాన్మషిః |
ఆతోద్యం వితుదర్ష శ్లోకాన్ సత్రేఽగాయత్ప్రచేతసాం || 40 ||

554

నారద ఉవాచ

నూనం సునీతేః పతిదేవతాయా -

స్తపఃప్రభావస్య సుతస్య తాం గతిం |
దృష్ట్వాభ్యుపాయానపి వేదవాదినో
నైవాధిగంతుం ప్రభవంతి కిం నృపాః || 41 ||

555

యః పంచవర్షో గురుదారవాక్కురై -

ర్భిన్నేన యాతో హృదయేన దూయతా |
వనం మదాదేశకరోఽజితం ప్రభుం
జిగాయ తద్భక్తగుణైః పరాజితం || 42 ||

556

యః క్షత్రబంధుర్భువి తస్యాధిరూఢ -

మన్వారురుక్షేదపి వర్షపూగైః |
షట్పంచవర్షో యదహోభిరల్పైః
ప్రసాద్య వైకుంఠమవాప తత్పదం || 43 ||

557

మైత్రేయ ఉవాచ

ఏతత్త్రేఽభిహితం సర్వం యత్పుష్టోఽహమిహ త్వయా |
ద్రువస్యోద్దామయశసశ్చరితం సమ్మతం సతాం || 44 ||

558

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం పుణ్యం స్వస్త్వయనం మహత్ |

స్వర్గ్యం ధ్రౌవ్యం సౌమనస్యం ప్రశస్యమఘమర్షణం || 45 ||

559

శ్రుత్వైతచ్ఛ్రద్ధయాభీక్షమచ్యుతప్రియచేష్టితం |

భవేద్భక్తిర్భగవతి యయా స్యాత్క్లేశసంక్షయః || 46 ||

560

మహత్త్వమిచ్ఛతాం తీర్థం శ్రోతుః శీలాదయో గుణాః |
యత్ర తేజస్తదిచ్ఛానాం మానో యత్ర మనస్వినాం || 47 || 561

ప్రయతః కీర్తయేత్ప్రాతః సమవాయే ద్విజన్మనాం |
సాయం చ పుణ్యశ్లోకస్య ధ్రువస్య చరితం మహత్ || 48 || 562

పార్థమాస్యాం సినీవాల్యాం ద్వాదశ్యాం శ్రవణేఽథవా |
దినక్షయే వ్యతీపాతే సంక్రమేఽర్కదినేఽపి వా || 49 || 563

శ్రావయేచ్ఛృద్ధధానానాం తీర్థపాదపదాశ్రయః |
నేచ్ఛంస్తత్రాత్మనాఽఽత్మానం సంతుష్ట ఇతి సిద్ధ్యతి || 50 || 564

జ్ఞానమజ్ఞాతతత్త్వాయ యో దద్యాత్సత్పథేఽమృతం |
కృపాలోర్దీననాథస్య దేవాస్తస్యానుగృహ్ణాతే || 51 || 565

ఇదం మయా తేఽభిహితం కురూద్వహ
ధ్రువస్య విఖ్యాతవిశుద్ధకర్మణః |
హితార్హకః క్రీడనకాని మాతు -
ర్గృహం చ విష్ణుం శరణం యో జగామ || 52 || 566

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే ధ్రువచరితం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ

నిశమ్య కౌషారవిణోపవర్ణితం

ధ్రువస్య వైకుంఠపదాధిరోహణం ।

ప్రరూఢభావో భగవత్సద్భోక్షజే

ప్రప్టుం పునస్తం విదురః ప్రచక్రమే ॥ 1 ॥

567

విదుర ఉవాచ

కే తే ప్రచేతసో నామ కస్యాపత్యాని సువ్రత ।

కస్యాన్వవాయే ప్రఖ్యాతాః కుత్ర వా సత్రమాసత ॥ 2 ॥

568

మన్యే మహాభాగవతం నారదం దేవదర్శనం ।

యేన ప్రోక్తః క్రియాయోగః పరిచర్యావిధిర్హరే ॥ 3 ॥

569

స్వధర్మశీలైః పురుషైర్భగవాన్ యజ్ఞపూరుషః ।

ఇజ్యమానో భక్తిమతా నారదేనేరితః కిల ॥ 4 ॥

570

యాస్తా దేవర్షిణా తత్ర వర్ణితా భగవత్కథాః ।

మహ్యం శుశ్రూషవే బ్రహ్మన్ కార్తవ్యేనాచష్టుమర్హసి ॥ 5 ॥

571

మైత్రేయ ఉవాచ

ధ్రువస్య చోత్కలః పుత్రః పితరి ప్రస్థితే వనం ।

సార్వభౌమశ్రియం నైచ్ఛదధిరాజాసనం పితుః ॥ 6 ॥

572

- స జన్మనోపశాంతాత్మా నిఃసంగః సమదర్శనః |
దదర్శ లోకే వితతమాత్మానం లోకమాత్మని || 7 || 573
- ఆత్మానం బ్రహ్మ నిర్వాణం ప్రత్యస్తమితవిగ్రహం |
అవబోధరసైకాత్మ్యమానందమనుసంతతం || 8 || 574
- అవ్యవచ్ఛిన్నయోగాగ్నిదగ్ధకర్మమలాశయః |
స్వరూపమవరుంధానో నాత్మనోఽన్యం తదైక్షత || 9 || 575
- జడాంధబధిరోన్మత్తమూకాకృతిరతన్మతిః |
లక్ష్మితః పథి బాలానాం ప్రశాంతార్చిరివానలః || 10 || 576
- మత్వా తం జడమున్మత్తం కులవృద్ధాః సమంత్రిణః |
వత్సరం భూపతిం చక్రుర్యవీయాంసం భ్రమేః సుతం || 11 || 577
- స్వర్వీధిర్వత్సరస్యేష్టా భార్యాసూత షడాత్మజాన్ |
పుష్పార్థం తిగ్రుకేతుం చ ఇషమూర్జం వసుం జయం || 12 || 578
- పుష్పార్థస్య ప్రభా భార్యా దోషా చ ద్వే బభూవతుః |
ప్రాతర్మధ్యందినం సాయమితి హ్యసన్ ప్రభాసుతాః || 13 || 579
- ప్రదోషో నిశిథో వ్యుష్ట ఇతి దోషాసుతాస్తయః |
వ్యుష్టః సుతం పుష్కరిణ్యాం సర్వతేజసమాదధే || 14 || 580
- స చక్షుః సుతమాకూత్యాం పత్న్యాం మనుమవాప హ |
మనోరసూత మహిషీ విరజాన్నడ్వలా సుతాన్ || 15 || 581
- పురుం కుత్సం త్రితం ద్యుమ్నం సత్యవంతమృతం వ్రతం |
అగ్నిష్టోమమతీరాత్రం ప్రద్యుమ్నం శిబిముల్ముకం || 16 || 582
- ఉల్ముకోఽజనయత్పుత్రాన్పుష్కరిణ్యాం షడుత్తమాన్ |
అంగం సుమనసం ఖ్యాతిం క్రతుమంగిరసం గయం || 17 || 583

- సునీధాంగస్య యా పత్నీ సుషువే వేనముల్బణం |
యద్దోశీల్యాత్స రాజర్షిర్నిర్విణ్ణో నిరగాత్పురాత్ || 18 || 584
- యమంగ శేపుః కుపితా వాగ్వజ్రా మునయః కిల |
గతాసోస్తస్య భూయస్తే మమంధుర్దక్షిణం కరం || 19 || 585
- అరాజకే తదా లోకే దస్యభిః పీడితాః ప్రజాః |
జాతో నారాయణాంశేన పృథురాద్యః క్షితీశ్వరః || 20 || 586
- విదుర ఉవాచ
తస్య శీలనిధేః సాధోర్భ్రహ్మణ్యస్య మహాత్మనః |
రాజ్ఞః కథమభూద్ధుష్టా ప్రజా యద్విమనా యయౌ || 21 || 587
- కిం వాంహో వేన ఉద్దిశ్య బ్రహ్మదండమయూయుజన్ |
దండవ్రతధరే రాజ్ఞి మునయో ధర్మకోవిదాః || 22 || 588
- నావధ్యేయః ప్రజాపాలః ప్రజాభిరఘవానపి |
యదసౌ లోకపాలానాం బిభర్త్యోజః స్వతేజసా || 23 || 589
- ఏతదాఖ్యాహి మే బ్రహ్మన్ సునీధాత్మజచేష్టితం |
శ్రద్ధధానాయ భక్తాయ త్వం పరావరవిత్తమః || 24 || 590
- మైత్రేయ ఉవాచ
అంగోఽశ్వమేధం రాజర్షిరాజహార మహాక్రతుం |
నాజగ్ముర్దేవతాస్తస్మిన్నాహూతా బ్రహ్మవాదిభిః || 25 || 591
- తమూచుర్విస్మితాస్తత్ర యజమానమధర్త్విజః |
హవీంషి హూయమానాని న తే గృహ్ణంతి దేవతాః || 26 || 592
- రాజన్ హవీంష్యదుష్టాని శ్రద్ధయాఽఽసాదితాని తే |
ఛందాంస్యయాతయామాని యోజితాని ధృతవ్రతైః || 27 || 593

- న విదామేహ దేవానాం హేలనం వయమణ్వపి |
యన్న గృహ్ణాంతి భాగాన్ స్వాన్ యే దేవాః కర్మసాక్షిణః || 28 || 594
- మైత్రేయ ఉవాచ
అంగో ద్విజవచః శ్రుత్వా యజమానః సుదుర్మనాః |
తత్ప్రస్థం వ్యసృజద్వాచం సదస్యాంస్తదనుజ్ఞయా || 29 || 595
- నాగచ్ఛంత్యాహుతా దేవా న గృహ్ణాంతి గ్రహానిహ |
సదసస్పతయో బ్రూత కిమవద్యం మయా కృతం || 30 || 596
- సదసస్పతయ ఉఃచుః
నరదేవేహ భవతో నాఘం తావన్మనాక్ స్థితం |
అస్త్యేకం ప్రాక్తనమఘం యదిహేదృక్ త్వమప్రజః || 31 || 597
- తథా సాధయ భద్రం తే ఆత్మానం సుప్రజం నృప |
ఇష్టస్తే పుత్రకామస్య పుత్రం దాస్యతి యజ్ఞభుక్ || 32 || 598
- తథా స్వభాగధేయాని గ్రహీష్యంతి దివౌకసః |
యద్యజ్ఞపురుషః సాక్షాదపత్యాయ హరిర్వృతః || 33 || 599
- తాంస్తాన్ కామాన్ హరిర్దద్యాద్యాన్ యాన్ కామయతే జనః |
ఆరాధితో తథైవైష యథా పుంసాం ఫలోదయః || 34 || 600
- ఇతి వ్యవసితా విప్రాస్తస్య రాజ్ఞః ప్రజాతయే |
పురోడాశం నిరవపన్ శిపివిష్టాయ విష్టవే || 35 || 601
- తస్మాత్పురుష ఉత్తస్థా హేమమాల్యమలాంబరః |
హిరణ్మయేన పాత్రేణ సిద్ధమాదాయ పాయసం || 36 || 602
- స విప్రానుమతో రాజా గృహీత్వాంజలినౌదనం |
అవఘ్రాయ ముదా యుక్తః ప్రాదాత్పత్న్యా ఉదారధీః || 37 || 603

- సా తత్పుంసవనం రాజ్ఞీ ప్రాశ్య వై పత్యురాదధే |
గర్భం కాల ఉపావృత్తే కుమారం సుషువేఽప్రజా || 38 || 604
- స బాల ఏవ పురుషో మాతామహమనువ్రతః |
అధర్మాశోద్భవం మృత్యుం తేనాభవదధార్మికః || 39 || 605
- స శరాసనముద్యమ్య మృగయుర్వనగోచరః |
హంత్యసాధుర్మృగాన్ దీనాన్ వేనోఽసావిత్యరౌజ్జనః || 40 || 606
- ఆక్రీడే క్రీడతో బాలాన్ వయస్యానతిదారుణః |
ప్రసహ్య నిరనుక్రోశః పశుమారమమారయత్ || 41 || 607
- తం విచక్ష్య ఖలం పుత్రం శాసనైర్వివిధైర్పుషః |
యదా న శాసితుం కల్పో భృశమాసీత్సుదుర్మనాః || 42 || 608
- ప్రాయేణాభ్యర్చితో దేవో యేఽప్రజా గృహమేధినః |
కదపత్యభృతం దుఃఖం యే న విందంతి దుర్భరం || 43 || 609
- యతః పాపీయసీ కీర్తిరధర్మశ్చ మహాస్పృణాం |
యతో విరోధః సర్వేషాం యత ఆధిరనంతకః || 44 || 610
- కస్తం ప్రజాపదేశం వై మోహబంధనమాత్మనః |
పండితో బహు మన్యేత యదర్థాః క్లేశదా గృహః || 45 || 611
- కదపత్యం వరం మన్యే సదపత్యాచ్ఛుచాం పదాత్ |
నిర్విద్యేత గృహాన్మర్త్యో యత్క్లేశనివహా గృహః || 46 || 612
- ఏవం స నిర్విణ్ణమనా నృపో గృహ -
న్నిశీధ ఉత్థాయ మహోదయోదయాత్ |
అలబ్ధనిద్రోఽనుపలక్ష్మితో నృభి -
ర్హిత్వా గతో వేనసువం ప్రసుప్తాం || 47 || 613

విజ్ఞాయ నిర్విద్య గతం పతిం ప్రజాః

పురోహితామాత్యసుహృద్గణాదయః |

విచిక్రురుర్వామతిశోకకాతరా

యథా నిగూఢం పురుషం కుయోగినః || 48 ||

614

అలక్షయంతః పదవీం ప్రజాపతే -

ర్హతోద్యమాః ప్రత్యుపసృత్య తే పురీం |

ఋషీన్ సమేతానభివంద్య సాశ్రవో

న్యవేదయన్ పౌరవ భర్తృవిప్లవం || 49 ||

615

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

భృగ్వాదయస్తే మునయో లోకానాం క్షేమదర్శినః ।

గోప్తర్యసతి వై నృణాం పశ్యంతః పశుసామ్యతాం ॥ 1 ॥

616

వీరమాతరమాహూయ సునీధాం బ్రహ్మవాదినః ।

ప్రకృత్యసమ్మతం వేనమభ్యషించన్ పతిం భువః ॥ 2 ॥

617

శ్రుత్వా నృపాసనగతం వేనమత్యుగ్రశాసనం ।

నిలిల్యుర్ధ్వవః సద్యః సర్పత్రస్తా ఇవాఖవః ॥ 3 ॥

618

స ఆరూఢనృపస్థాన ఉన్నద్ధోఽష్టవిభూతిభిః ।

అవమేనే మహాభాగాన్ స్తబ్ధః సంభావితః స్వతః ॥ 4 ॥

619

ఏవం మదాంధ ఉత్సిక్తో నిరంకుశ ఇవ ద్విపః ।

పర్యటన్ రథమాస్థాయ కంపయన్నివ రోదసీ ॥ 5 ॥

620

న యష్టవ్యం న దాతవ్యం న హోతవ్యం ద్విజాః క్వచిత్ ।

ఇతి న్యవారయద్ధర్మం భేరీఘోషేణ సర్వశః ॥ 6 ॥

621

వేనస్యావేక్ష్య మునయో దుర్వృత్తస్య విచేష్టితం ।

విమృశ్య లోకవ్యసనం కృపయోచుః స్మ సత్రిణః ॥ 7 ॥

622

- అహో ఉభయతః ప్రాప్తం లోకస్య వ్యసనం మహత్ |
దారుణ్యభయతో దీప్త ఇవ తస్కరపాలయోః || 8 || 623
- అరాజకభయాదేష కృతో రాజాతదర్హణః |
తతోఽప్యాసీద్భయం త్వద్య కథం స్యాత్స్వస్తి దేహినాం || 9 || 624
- అహేరివ పయః పోషః పోషకస్యాప్యనర్థభృత్ |
వేనః ప్రకృత్యైవ ఖలః సునీధాగర్భసంభవః || 10 || 625
- నిరూపితః ప్రజాపాలః స జిఘాంసతి వై ప్రజాః |
తథాపి సాంత్యయేమాముం నాస్మాంస్తత్పాతకం స్పృశేత్ || 11 || 626
- తద్విద్వద్భిరసద్వృత్తో వేనోఽస్మాభిః కృతో నృపః |
సాంత్యితో యది నో వాచం న గ్రహీష్యత్యధర్మకృత్ || 12 || 627
- లోకధిక్కారసందర్శం దహిష్యామః స్వతేజసా |
ఏవమధ్యవసాయైనం మునయో గూఢమన్యవః |
ఉపవ్రజ్యాబ్రువన్ వేనం సాంత్యయిత్వా చ సామభిః || 13 || 628
- మునయ ఉచుః
నృపవర్య నిబోధైతద్యత్తే విజ్ఞాపయామ భోః |
ఆయుఃశ్రీబలకీర్తీనాం తవ తాత వివర్ధనం || 14 || 629
- ధర్మ ఆచరితః పుంసాం వాఙ్మనఃకాయబుద్ధిభిః |
లోకాన్ విశోకాన్ వితరత్యథానంత్యమసంగినాం || 15 || 630
- స తే మా వినశేద్వీర ప్రజానాం క్షేమలక్షణః |
యస్మిన్ వినష్టే నృపతిరైశ్వర్యాదవరోహతి || 16 || 631
- రాజన్నసాధ్వమాత్యేభ్యశ్చోరాదిభ్యః ప్రజా నృపః |
రక్షన్ యథా బలిం గృహ్లాన్నిహ ప్రేత్య చ మోదతే || 17 || 632

యస్య రాష్ట్రే పురే చైవ భగవాన్ యజ్ఞపూరుషః |
ఇజ్యతే స్వేన ధర్మేణ జనైర్వర్ణాశ్రమాన్వితైః || 18 || 633

తస్య రాజ్ఞో మహాభాగ భగవాన్ భూతభావనః |
పరితుష్యతి విశ్వాత్మా తిష్ఠతో నిజశాసనే || 19 || 634

తస్మింస్తుష్టే కిమప్రాప్యం జగతామీశ్వరేశ్వరే |
లోకాః సపాలా హ్యేతస్మై హరంతి బలిమాదృతాః || 20 || 635

తం సర్వలోకామరయజ్ఞసంగ్రహం
త్రయీమయం ద్రవ్యమయం తపోమయం |
యజ్ఞైర్విచిత్రైర్యజతో భవాయ తే
రాజన్ స్వదేశాననురోధుమర్హసి || 21 || 636

యజ్ఞేన యుష్మద్విషయే ద్విజాతిభి -
ర్వితాయమానేన సురాః కలా హరేః |
స్విష్టాః సుతుష్టాః ప్రదిశంతి వాంఛితం
తద్ధేలనం నార్హసి వీర చేష్టితుం || 22 || 637

వేన ఉవాచ
బాలిశా బత యూయం వా అధర్మే ధర్మమానినః |
యే వృత్తిదం పతిం హిత్యా జారం పతిముపాసతే || 23 || 638

అవజానంత్యమీ మూఢా నృపరూపిణమీశ్వరం |
నానువిందంతి తే భద్రమిహ లోకే పరత్ర చ || 24 || 639

కో యజ్ఞపురుషో నామ యత్ర వో భక్తిరీదృశీ |
భర్తృన్నేహవిదూరాణాం యథా జారే కుయోషితాం || 25 || 640

విష్ణుర్విరించో గిరిశ ఇంద్రో వాయుర్యమో రవిః |
పర్జన్యో ధనదః సోమః క్షితిరగ్నిరపాంపతిః || 26 || 641

- ఏతే చాన్యే చ విబుధాః ప్రభవో వరశాపయోః |
దేహే భవంతి నృపతేః సర్వదేవమయో నృపః || 27 || 642
- తస్మాన్మాం కర్మభిర్విప్రా యజధ్వం గతమత్సరాః |
బలిం చ మహ్యం హరత మత్తోఽన్యః కోఽగ్రభుక్ పుమాన్ || 28 || 643
- మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్థం విపర్యయమతిః పాపీయానుత్పథం గతః |
అనునీయమానస్తద్భాషాం న చక్రే భ్రష్టమంగళః || 29 || 644
- ఇతి తేఽసత్కృతాస్తేన ద్విజాః పండితమానినా |
భగ్నాయాం భవ్యయాఙ్ఘాయాం తస్మై విదుర చుక్రుధుః || 30 || 645
- హన్యతాం హన్యతామేష పాపః ప్రకృతిదారుణః |
జీవంజగదసావాశు కురుతే భస్మసాద్ ద్రువం || 31 || 646
- నాయమర్హత్యసద్వృత్తో నరదేవవరాసనం |
యోఽధియజ్ఞపతిం విష్ణుం వినిందత్యనపత్రపః || 32 || 647
- కో వైనం పరిచక్షీత వేనమేకమృతేఽశుభం |
ప్రాప్త ఈదృశమైశ్వర్యం యదనుగ్రహభాజనః || 33 || 648
- ఇత్థం వ్యవసితా హంతుమృషయో రూఢమన్యవః |
నిజఘ్నుర్ఘంకృతైర్వేనం హతమచ్యుతనిందయా || 34 || 649
- ఋషిభిః స్వాశ్రమపదం గతే పుత్రకలేవరం |
సునీధా పాలయామాస విద్యాయోగేన శోచతీ || 35 || 650
- ఏకదా మునయస్తే తు సరస్వత్సలిలాప్లుతాః |
హుత్వాగ్నీన్ సత్కథాశ్చక్రురుపవిష్టాః సరిత్రతే || 36 || 651

- వీక్ష్యోత్థితాంస్తదోత్పాతానాహుర్లోకభయంకరాన్ |
అప్యభద్రమనాథాయా దస్యభ్యో న భవేద్భువః || 37 || 652
- ఏవం మృశంత ఋషయో ధావతాం సర్వతోదిశం |
పాంసుః సముత్థితో భూరిశ్చోరాణామభిలుంపతాం || 38 || 653
- తదుపద్రవమాజ్ఞాయ లోకస్య వసు లుంపతాం |
భర్తర్యుపరతే తస్మిన్ననోన్యం చ జిఘాంసతాం || 39 || 654
- చోరప్రాయం జనపదం హీనసత్త్వమరాజకం |
లోకాన్నావారయంచక్తా అపి తద్దోషదర్శినః || 40 || 655
- బ్రాహ్మణః సమదృక్ శాంతో దీనానాం సముపేక్షకః |
స్తవతే బ్రహ్మ తస్యాపి భిన్నభాండాత్పయో యథా || 41 || 656
- నాంగస్య వంశో రాజర్షేరేష సంస్థాతుమర్హతి |
అమోఘవీర్యా హి నృపా వంశేఽస్మిన్ కేశవాశ్రయాః || 42 || 657
- వినిశ్చిత్యైవమృషయో విపన్నస్య మహీపతేః |
మమంధురూరుం తరసా తత్రాసీద్బాహుకో నరః || 43 || 658
- కాకకృష్ణోఽతిప్రాస్వాంగో హ్రస్వబాహుర్మహాహనుః |
హ్రస్వపాన్నిమ్ననాసాగ్రో రక్తాక్షస్తామ్రమూర్ధజః || 44 || 659
- తం తు తేఽవనతం దీనం కిం కరోమీతి వాదినం |
నిషీదేత్యబ్రువంతాత స నిషాదస్తతోఽభవత్ || 45 || 660
- తస్య వంశ్యాస్తు నైషాదా గిరికాననగోచరాః |
యేనాహరజ్ఞాయమానో వేనకల్మషముల్బణం || 46 || 661

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పృథుచరితే నిషాదోత్పత్తిర్నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

అథ తస్య పునర్విప్రైరపుత్రస్య మహీపతేః |

బాహుభ్యాం మధ్యమానాభ్యాం మిథునం సమపద్యత || 1 ||

662

తద్ దృష్ట్వా మిథునం జాతమృషయో బ్రహ్మవాదినః |

ఊచుః పరమసంతుష్టా విదిత్వా భగవత్కలాం || 2 ||

663

ఋషయః ఊచుః

ఏష విష్ణోర్భాగవతః కలా భువనపాలినీ |

ఇయం చ లక్ష్మ్యః సంభూతిః పురుషస్యానపాయినీ || 3 ||

664

అయం తు ప్రథమో రాజ్ఞాం పుమాన్ ప్రథయితా యశః |

పృథుర్నామ మహారాజో భవిష్యతి పృథుశ్రవాః || 4 ||

665

ఇయం చ సుదతీ దేవీ గుణభూషణభూషణా |

అర్చిర్నామ వరారోహ పృథుమేవావరుంధతీ || 5 ||

666

ఏష సాక్షాద్ధరేరంశో జాతో లోకరిరక్షయా |

ఇయం చ తత్పరా హి శ్రీరనుజజ్ఞేనపాయినీ || 6 ||

667

మైత్రేయ ఉవాచ

ప్రశంసంతి స్మ తం విప్రా గంధర్వప్రవరా జగుః |

ముముచుః సుమనోధారాః సిద్ధా నృత్యంతి స్వఃస్త్రియః || 7 ||

668

శంఖతూర్యమృదంగాద్యా నేదుర్దుందుభయో దివి |

తత్ర సర్వ ఉపాజగ్ముర్దేవర్షిపితౄణాం గణాః || 8 ||

669

బ్రహ్మ జగద్గురుర్దేవైః సహస్రత్య సురేశ్వరైః |

వైన్యస్య దక్షిణే హస్తే దృష్ట్వా చిహ్నం గదాభృతః || 9 ||

670

పాదయోరరవిందం చ తం వై మేనే హరేః కలాం |

యస్యాప్రతిహతం చక్రమంశః స పరమేష్ఠినః || 10 ||

671

తస్యాభిషేక ఆరభ్యో బ్రాహ్మణైర్బ్రహ్మవాదిభిః |

ఆభిషేచనికాన్యస్మై ఆజహ్రుః సర్వతో జనాః || 11 ||

672

సరిత్సముద్రా గిరయో నాగా గావః ఖగా మృగాః |

ద్యౌః క్షితిః సర్వభూతాని సమాజహ్రురుపాయనం || 12 ||

673

సోఽభిషిక్తో మహారాజః సువాసాః సాధ్వలంకృతః |

పత్న్యార్చిషాలంకృతయా విరేజేఽగ్నిరివాపరః || 13 ||

674

తస్మై జహార ధనదో హైమం వీర వరాసనం |

వరుణః సలిలస్రావమాతపత్రం శశిప్రభం || 14 ||

675

వాయుశ్చ వాలవ్యజనే ధర్మః కీర్తిమయీం స్రజం |

ఇంద్రః కిరీటముత్కృష్టం దండం సంయమనం యమః || 15 ||

676

బ్రహ్మ బ్రహ్మమయం వర్మ భారతీ హారముత్తమం |

హరిః సుదర్శనం చక్రం తత్పత్న్యవ్యాహతాం శ్రియం || 16 ||

677

దశచంద్రమసిం రుద్రః శతచంద్రం తథాంబికా |

సోమోఽమృతమయానశ్వాంస్త్యష్టా రూపాశ్రయం రథం || 17 ||

678

అగ్నిరాజగవం చాపం సూర్యో రశ్మిమయానిషూన్ |

భూః పాదుకే యోగమయ్యో ద్యౌః పుష్పావలిమన్వహం || 18 ||

679

నాట్యం సుగీతం వాదిత్రమంతర్ధానం చ ఖేచరాః |

ఋషయశ్చాశిషః సత్యాః సముద్రః శంఖమాత్మజం || 19 ||

680

సింధవః పర్వతా నద్యో రథవీధీర్మహాత్మనః |

సూతోఽథ మాగధో వందీ తం స్తోతుముపతస్థిరే || 20 ||

681

స్తావకాంస్తానభిప్రేత్య పృథుర్వైన్యః ప్రతాపవాన్ |

మేఘనిర్ద్వాదయా వాచా ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ || 21 ||

682

పృథురువాచ

భోః సూత హే మాగధ సౌమ్య వందిన్

లోకేఽధునాస్పష్టగుణస్య మే స్యాత్ |

కిమాశ్రయో మే స్తవ ఏష యోజ్యతాం

మా మయ్యభూవన్ వితథా గిరో వః || 22 ||

683

తస్మాత్పరోక్షేఽస్మదుపశ్రుతాన్యలం -

కరిష్యథ స్తోత్రమపీచ్యవాచః |

సత్యుత్తమశ్లోకగుణానువాదే

జాగుప్సితం న స్తవయంతి సభ్యాః || 23 ||

684

మహాధుణానాత్మని కర్తుమీశః

కః స్తావకైః స్తావయతేఽసతోఽపి |

తేఽస్యాభవిష్యన్నితి విప్రలభ్యో

జనావహాసం కుమతిర్న వేద || 24 ||

685

ప్రభవో హ్యత్మనః స్తోత్రం జుగుప్సంత్యపి విశ్రుతాః |

ప్రీమంతః పరమోదారాః పౌరుషం వా విగర్హితం || 25 ||

686

వయం త్వవిదితా లోకే సూతాద్యాపి వరీమభిః |

కర్మభిః కథమాత్మానం గాపయిష్యామ బాలవత్ || 26 ||

687

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పృథుచరితే పంచదశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణం నృపతిం గాయకా మునిచోదితాః ।

తుష్టువుస్తుష్టుమనసస్తద్వాగమృతసేవయా ॥ 1 ॥

688

నాలం వయం తే మహిమానువర్ణనే

యో దేవవర్మోఽవతతార మాయయా ।

వేనాంగజాతస్య చ పౌరుషాణి తే

వాచస్పతీనామపి బభ్రముర్ధియః ॥ 2 ॥

689

అథాప్యదారశ్రవసః పృథోర్హరేః

కలావతారస్య కథామృతాదృతాః ।

యథోపదేశం మునిభిః ప్రచోదితాః

శ్లాఘ్యాని కర్మాణి వయం వితన్మహి ॥ 3 ॥

690

ఏష ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠో లోకం ధర్మేఽనువర్తయన్ ।

గోప్తా చ ధర్మసేతునాం శాస్తా తత్పరిపంథినాం ॥ 4 ॥

691

ఏష వై లోకపాలానాం బిభర్ష్యేకస్తనౌ తనూః ।

కాలే కాలే యథాభాగం లోకయోరుభయోర్హితం ॥ 5 ॥

692

వసు కాల ఉపాదత్తే కాలే చాయం విముంచతి ।

సమః సర్వేషు భూతేషు ప్రతపన్ సూర్యవద్విభుః ॥ 6 ॥

693

- తితిక్షత్యక్రమం వైన్య ఉపర్యాక్రమతామపి |
భూతానాం కరుణః శశ్వదార్తానాం క్షితివృత్తిమాన్ || 7 || 694
- దేవేఽవర్షత్యసౌ దేవో నరదేవవపుర్హరిః |
కృచ్ఛ్రప్రాణాః ప్రజా హ్యేష రక్షిష్యత్యంజనేంద్రవత్ || 8 || 695
- ఆప్యాయయత్యసౌ లోకం వదనామృతమూర్తినా |
సానురాగావలోకేన విశదస్మితచారుణా || 9 || 696
- అవ్యక్తవర్మైష నిగూఢకార్యో
గంభీరవేధా ఉపగుప్తవిత్తః |
అనంతమాహాత్మ్యగుణైకధామా
పుథుః ప్రచేతా ఇవ సంవృతాత్మా || 10 || 697
- దురాసదో దుర్విషహ ఆసన్నోఽపి విదూరవత్ |
నైవాభిభవితుం శక్యో వేనారణ్యుత్థితోఽనలః || 11 || 698
- అంతర్బహిశ్చ భూతానాం పశ్యన్ కర్మాణి చారణైః |
ఉదాసీన ఇవాధ్యక్షో వాయురాత్మేవ దేహినాం || 12 || 699
- నాదండ్యం దండయత్యేష సుతమాత్మద్విషామపి |
దండయత్యాత్మజమపి దండ్యం ధర్మపథే స్థితః || 13 || 700
- అస్యాప్రతిహతం చక్రం పృథోరామానసాచలాత్ |
వర్తతే భగవానర్కో యావత్తపతి గోగణైః || 14 || 701
- రంజయిష్యతి యల్లోకమయమాత్మవిచేష్టితైః |
అథాముమాహూ రాజానం మనోరంజనకైః ప్రజాః || 15 || 702
- దృఢవ్రతః సత్యసంధో బ్రహ్మణ్యో వృద్ధసేవకః |
శరణ్యః సర్వభూతానాం మానదో దీనవత్సలః || 16 || 703

- మాతృభక్తిః పరస్త్రీషు పత్న్యామర్థ ఇవాత్మనః |
ప్రజాసు పితృవత్స్నిగ్ధః కింకరో బ్రహ్మవాదినాం || 17 || 704
- దేహినామాత్మవత్ప్రేష్ఠః సుహృదాం నందివర్ధనః |
ముక్తసంగప్రసంగోఽయం దండపాణిరసాధుషు || 18 || 705
- అయం తు సాక్షాద్భగవాన్స్త్యధీశః
కూటస్థ ఆత్మా కలయావతీర్ణః |
యస్మిన్నవిద్యారచితం నిరర్థకం
పశ్యంతి నానాత్వమపి ప్రతీతం || 19 || 706
- అయం భువో మండలమోదయాద్రే -
ర్గోష్ఠైకవీరో నరదేవనాథః |
ఆస్థాయ జైత్రం రథమాత్తచాపః
పర్యస్యతే దక్షిణతో యథార్కః || 20 || 707
- అస్మై నృపాలాః కిల తత్ర తత్ర
బలిం హరిష్యంతి సలోకపాలాః |
మంస్యంత ఏషాం స్త్రియ ఆదిరాజం
చక్రాయుధం తద్యశ ఉద్ధరంత్యః || 21 || 708
- అయం మహీం గాం దుదుహేఽధిరాజః
ప్రజాపతిర్వృత్తికరః ప్రజానాం |
యో లీలయాద్రీన్ స్వశరాసకోట్యా
భిందన్ సమాం గామకరోద్యథేంద్రః || 22 || 709
- విస్ఫుర్జయన్నాజగవం ధనుః స్వయం
యదాచరత్క్షామవిషహ్యమాజౌ |
తదా నిలిల్యర్దిశి దిశ్యసంతో
లాంగూలముద్యమ్య యథా మృగేంద్రః || 23 || 710

ఏషోఽశ్వమేధాఞ్ శతమాజహార
 సరస్వతీ ప్రాదురభావి యత్ర |
 అహరషీద్యస్య హయం పురందరః
 శతక్రతుశ్చరమే వర్తమానే || 24 ||

711

ఏష స్వసద్మోపవనే సమేత్య
 సనత్కుమారం భగవంతమేకం |
 ఆరాధ్య భక్త్యా లభతామలం తజ్ -
 జ్ఞానం యతో బ్రహ్మ పరం విదంతి || 25 ||

712

తత్ర తత్ర గిరస్తాస్తా ఇతి విశ్రుతవిక్రమః |
 శ్రోష్యత్యాత్మాశ్రితా గాథాః పృథుః పృథుపరాక్రమః || 26 ||

713

దిశో విజిత్యాప్రతిరుద్ధచక్రః
 స్వతేజసోత్పాటితలోకశల్యః |
 సురాసురేంద్రైరుపగీయమాన -
 మహానుభావో భవితా పతిర్భువః || 27 ||

714

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఏవం స భగవాన్ వైన్యః ఖ్యాపితో గుణకర్మభిః ।

ఛందయామాస తాన్ కామైః ప్రతిపూజ్యాభినంద్య చ ॥ 1 ॥

715

బ్రాహ్మణప్రముఖాన్ వర్ణాన్ భృత్యామాత్యపురోధసః ।

పౌరాంజానపదాన్ శ్రేణీః ప్రకృతీః సమపూజయత్ ॥ 2 ॥

716

విదుర ఉవాచ

కస్మాద్ధధార గోరూపం ధరిత్రీ బహురూపిణీ ।

యాం దుదోహ పృథుస్తత్ర కో వత్సో దోహనం చ కిం ॥ 3 ॥

717

ప్రకృత్యా విషమా దేవీ కృతా తేన సమా కథం ।

తస్య మేధ్యం హయం దేవః కస్య హేతోరపాహరత్ ॥ 4 ॥

718

సనత్కుమారాద్భగవతో బ్రహ్మన్ బ్రహ్మవిదుత్తమాత్ ।

లబ్ధ్యా జ్ఞానం సవిజ్ఞానం రాజర్షిః కాం గతిం గతః ॥ 5 ॥

719

యచ్ఛాన్యదపి కృష్ణస్య భవాన్ భగవతః ప్రభోః ।

శ్రవః సుశ్రవసః పుణ్యం పూర్వదేహకథాశ్రయం ॥ 6 ॥

720

భక్తాయ మేఽనురక్తాయ తవ చాధోక్షజస్య చ ।

వక్తమర్హసి యోఽదుహ్యద్వైన్యరూపేణ గామిమాం ॥ 7 ॥

721

సూత ఉవాచ

చోదితో విదురేణైవం వాసుదేవకథాం ప్రతి |

ప్రశస్య తం ప్రీతమనా మైత్రేయః ప్రత్యభాషత || 8 ||

722

మైత్రేయ ఉవాచ

యదాభిషిక్తః పృథురంగ విప్రైః -

రామంత్రితో జనతాయాశ్చ పాలః |

ప్రజా నిరన్నే క్షితిపుష్ట ఏత్య

క్షుత్క్షామదేహః పతిమభ్యవోచన్ || 9 ||

723

వయం రాజంజారరేణాభితప్తా

యథాగ్నినా కోటరస్థేన వృక్షాః |

త్వామద్య యాతాః శరణం శరణ్యం

యః సాధితో వృత్తికరః పతిర్ముః || 10 ||

724

తన్నో భవానీహతు రాతవేఽన్నం

క్షుధార్దితానాం నరదేవదేవ |

యావన్న నంక్ష్యామహ ఉజ్జితోర్జా

వార్తాపతిస్త్యం కిల లోకపాలః || 11 ||

725

మైత్రేయ ఉవాచ

పృథుః ప్రజానాం కరుణం నిశమ్య పరిదేవితం |

దీర్ఘం దధ్యో కురుశ్రేష్ఠ నిమిత్తం సోఽన్వపద్యత || 12 ||

726

ఇతి వ్యవసితో బుద్ధ్యా ప్రగృహీతశరాసనః |

సందధే విశిఖం భూమేః క్రుద్ధస్త్రిపురహా యథా || 13 ||

727

ప్రవేపమానా ధరణీ నిశామ్యోదాయుధం చ తం |

గౌః సత్యపాద్రవద్భీతా మృగీవ మృగయుద్రుతా || 14 ||

728

- తామన్వధావత్తద్వైన్యః కుపితోఽత్యరుణేక్షణః |
శరం ధనుషి సంధాయ యత్ర యత్ర పలాయతే || 15 || 729
- సా దిశో విదిశో దేవీ రోదసీ చాంతరం తయోః |
ధావంతీ తత్ర తత్రైనం దదర్శానూద్యతాయుధం || 16 || 730
- లోకే నావిందత త్రాణం వైన్యాన్మృత్యోరివ ప్రజాః |
త్రస్తా తదా నివవృతే హృదయేన విదూయతా || 17 || 731
- ఉవాచ చ మహాభాగం ధర్మజ్ఞాపన్నవత్సల |
త్రాహి మామపి భూతానాం పాలనేఽవస్థితో భవాన్ || 18 || 732
- స త్వం జిఘాంససే కస్మాద్దీనామకృతకిల్బిషాం |
అహనిష్యత్కథం యోషాం ధర్మజ్ఞ ఇతి యో మతః || 19 || 733
- ప్రహరంతి న వై స్త్రీషు కృతాగఃస్వపి జంతవః |
కిముత త్వద్విధా రాజన్ కరుణా దీనవత్సలాః || 20 || 734
- మాం విపాట్యాజరాం నావం యత్ర విశ్వం ప్రతిష్ఠితం |
ఆత్మానం చ ప్రజాశ్చేమాః కథమంభసి ధాస్యసి || 21 || 735
- పృథురువాచ
వసుధే త్వాం వధిష్యామి మచ్ఛాసనపరాజ్ముఖీం |
భాగం బర్హిషి యా వృంక్తే న తనోతి చ నో వసు || 22 || 736
- యవసం జగ్ధ్యనుదినం నైవ దోగ్ధ్యాధసం పయః |
తస్యామేవం హి దుష్టాయాం దండో నాత్ర న శస్యతే || 23 || 737
- త్వం ఖల్వోషధిబీజాని ప్రాక్ సృష్టాని స్వయంభువా |
న ముంచస్యాత్మరుద్ధాని మామవజ్ఞాయ మందధీః || 24 || 738

- అమూషాం క్షుత్పరీతానామార్తానాం పరిదేవితం ।
శమయిష్యామి మద్భాణైర్భిన్నాన్నాస్తవ మేదసా ॥ 25 ॥ 739
- పుమాన్ యోషిదుత క్లీబ ఆత్మసంభావనోఽధమః ।
భూతేషు నిరనుక్రోశో నృపాణాం తద్వద్ధోఽవధః ॥ 26 ॥ 740
- త్వాం స్తభ్దాం దుర్మదాం నీత్వా మాయాగాం తిలశః శరైః ।
ఆత్మయోగబలేనేమా ధారయిష్యామ్యహం ప్రజాః ॥ 27 ॥ 741
- ఏవం మన్యుమయీం మూర్తిం కృతాంతమివ బిభ్రతం ।
ప్రణతా ప్రాంజలిః ప్రాహ మహీ సంజాతవేపథుః ॥ 28 ॥ 742
- ధరోవాచ
నమః పరస్మై పురుషాయ మాయయా
 విన్యస్తనానాతనవే గుణాత్మనే ।
నమః స్వరూపానుభవేన నిర్దుత -
 ద్రవ్యక్రియాకారకవిభ్రమోర్మయే ॥ 29 ॥ 743
- యేనాహమాత్మాయతనం వినిర్మితా
 ధాత్రా యతోఽయం గుణసర్గసంగ్రహః ।
స ఏవ మాం హంతుముదాయుధః స్వరా -
 డుపస్థితోఽన్యం శరణం కమాశ్రయే ॥ 30 ॥ 744
- య ఏతదాదావసృజచ్ఛరాచరం
 స్వమాయయాఽఽత్మాశ్రయయావితర్క్యయా ।
తయైవ సోఽయం కిల గోప్తుముద్యతః
 కథం ను మాం ధర్మపరో జిఘాంసతి ॥ 31 ॥ 745
- నూనం బతేశస్య సమీహితం జనై -
 స్తన్మాయయా దుర్జయయాకృతాత్మభిః ।

న లక్ష్మ్యతే యస్త్యకరోదకారయద్ -

యోఽనేక ఏకః పరతశ్చ ఈశ్వరః || 32 ||

746

సర్గాది యోఽస్యానురుణద్ధి శక్తిభి -

ర్ద్రవ్యక్రియాకారకచేతనాత్మభిః |

తస్మై సమున్నద్ధనిరుద్ధశక్తయే

నమః పరస్మై పురుషాయ వేధసే || 33 ||

747

స వై భవానాత్మవినిర్మితం జగద్

భూతేంద్రియాంతఃకరణాత్మకం విభో |

సంస్థాపయిష్యన్నజ మాం రసాతలా -

దభ్యుజ్జహరాంభస ఆదిసూకరః || 34 ||

748

అపాముపస్థే మయి నావ్యవస్థితాః

ప్రజా భవానద్య రిరక్షిషుః కిల |

స వీరమూర్తిః సమభూద్ధరాధరో

యో మాం పయస్యగ్రశరో జిఘాంససి || 35 ||

749

నూనం జనైరీహితమీశ్వరాణా -

మస్మద్విధైస్తద్గుణసర్గమాయయా |

న జ్ఞాయతే మోహితచిత్తవర్తమభి -

స్తేభ్యో నమో వీరయశస్కరేభ్యః || 36 ||

750

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పృథువిజయే ధరిత్రీనిగ్రహో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇత్థం పృథుమభిష్టాయ రుషా ప్రస్ఫురితాధరం ।

పునరాహవనిర్భీతా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ॥ 1 ॥

751

సన్నియచ్ఛాభిభో మన్యుం నిబోధ శ్రావితం చ మే ।

సర్వతః సారమాదత్తే యథా మధుకరో బుధః ॥ 2 ॥

752

అస్మిన్ లోకేఽథవాముష్మిన్మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ।

దృష్టా యోగాః ప్రయుక్తాశ్చ పుంసాం శ్రేయఃప్రసిద్ధయే ॥ 3 ॥

753

తానాతిష్ఠతి యః సమ్యగుపాయాన్ పూర్వదర్శితాన్ ।

అవరః శ్రద్ధయోపేత ఉపేయాన్ విందతేఽంజసా ॥ 4 ॥

754

తాననాదృత్య యో విద్వానర్థానారభతే స్వయం ।

తస్య వ్యభిచరంత్యర్థా ఆరభ్యాశ్చ పునః పునః ॥ 5 ॥

755

పురా సృష్టా హ్యోషధయో బ్రహ్మణా యా విశాంపతే ।

భుజ్యమానా మయా దృష్టా అసద్భిరదృతవ్రతైః ॥ 6 ॥

756

అపాలితానాదృతా చ భవద్భిర్లోకపాలకైః ।

చోరీభూతేఽథ లోకేఽహం యజ్ఞార్థేఽగ్రసమోషధీః ॥ 7 ॥

757

- నూనం తా వీరుధః క్షీణా మయి కాలేన భూయసా |
తత్ర యోగేన దృష్టేన భవానాదాతుమర్హతి || 8 || 758
- వత్సం కల్పయ మే వీర యేనాహం వత్సలా తవ |
ధోక్ష్యే క్షీరమయాన్ కామాననురూపం చ దోహనం || 9 || 759
- దోగ్ధారం చ మహాబాహో భూతానాం భూతభావన |
అన్నమీప్సితమూర్జస్వద్భగవాన్ వాంఛతే యది || 10 || 760
- సమాం చ కురు మాం రాజందేవవృష్టం యథా పయః |
అపర్తావపి భద్రం తే ఉపావర్తేత మే విభో || 11 || 761
- ఇతి ప్రియం హితం వాక్యం భువ ఆదాయ భూపతిః |
వత్సం కృత్వా మనుం పాణావదుహత్యకలౌషధీః || 12 || 762
- తథా పరే చ సర్వత్ర సారమాదదతే బుధాః |
తతోఽన్యే చ యథాకామం దుదుహుః పృథుభావితాం || 13 || 763
- ఋషయో దుదుహుర్దేవీమింద్రియేష్వథ సత్తమ |
వత్సం బృహస్పతిం కృత్వా పయశ్చందోమయం శుచి || 14 || 764
- కృత్వా వత్సం సురగణా ఇంద్రం సోమమదూదుహన్ |
హిరణ్మయేన పాత్రేణ వీర్యమోజో బలం పయః || 15 || 765
- దైతేయా దానవా వత్సం ప్రహ్లాదమసురర్షభం |
విధాయాదూదుహన్ క్షీరమయఃపాత్రే సురాసవం || 16 || 766
- గంధర్వాప్సరసోఽధుక్షన్ పాత్రే పద్మమయే పయః |
వత్సం విశ్వావసుం కృత్వా గాంధర్వం మధు సౌభగం || 17 || 767
- వత్సేన పితరోఽర్యమ్నా కవ్యం క్షీరమధుక్షత |
ఆమపాత్రే మహాభాగాః శ్రద్ధయా శ్రద్ధదేవతాః || 18 || 768

- ప్రకల్ప్య వత్సం కపిలం సిద్ధాః సంకల్పనామయాం ।
సిద్ధిం నభసి విద్యాం చ యే చ విద్యాధరాదయః ॥ 19 ॥ 769
- అన్యే చ మాయినో మాయామంతర్థానాద్భుతాత్మనాం ।
మయం ప్రకల్ప్య వత్సం తే దుదుహుర్ధారణామయాం ॥ 20 ॥ 770
- యక్షరక్షాంసి భూతాని పిశాచాః పిశితాశనాః ।
భూతేశవత్సా దుదుహుః కపాలే క్షతజాసవం ॥ 21 ॥ 771
- తథాహయో దందశూకాః సర్పా నాగాశ్చ తక్షకం ।
విధాయ వత్సం దుదుహుర్బిలపాత్రే విషం పయః ॥ 22 ॥ 772
- పశవో యవసం క్షీరం వత్సం కృత్వా చ గోవుషం ।
అరణ్యపాత్రే చాధుక్షన్మృగేంద్రేణ చ దంష్ట్రీణః ॥ 23 ॥ 773
- క్రవ్యాదాః ప్రాణినః క్రవ్యం దుదుహుః స్వే కలేవరే ।
సుపర్ణవత్సా విహగాశ్చరం చాచరమేవ చ ॥ 24 ॥ 774
- వటవత్సా వనస్పతయః పృథగ్రసమయం పయః ।
గిరయో హిమవద్వత్సా నానాధాతూన్ స్వసానుషు ॥ 25 ॥ 775
- సర్వే స్వముఖ్యవత్సేన స్వే స్వే పాత్రే పృథక్ పయః ।
సర్వకామదుఘాం పృథ్వీం దుదుహుః పృథుభావితాం ॥ 26 ॥ 776
- ఏవం పృథ్వాదయః పృథ్వీమన్నాదాః స్వన్నమాత్మనః ।
దోహవత్సాదిభేదేన క్షీరభేదం కురూద్వహ ॥ 27 ॥ 777
- తతో మహిపతిః ప్రీతః సర్వకామదుఘాం పృథుః ।
దుహితృత్వే చకారేమాం ప్రేష్ఠా దుహితృవత్సలః ॥ 28 ॥ 778
- చూర్ణయన్ స్వధనుష్కొట్యా గిరికూటాని రాజరాట్ ।
భూమండలమిదం వైన్యః ప్రాయశ్చక్రే సమం విభుః ॥ 29 ॥ 779

అథాస్మిన్ భగవాన్ వైన్యః ప్రజానాం వృత్తిదః పితా |
నివాసాన్ కల్పయాంచక్రే తత్ర తత్ర యథార్హతః || 30 || 780

గ్రామాన్ పురః పత్తనాని దుర్గాణి వివిధాని చ |
ఘోషాన్ వ్రజాన్ సశివిరానాకరాన్ ఖేటఖర్వటాన్ || 31 || 781

ప్రాకృప్తోరిహ నైవైషా పురగ్రామాదికల్పనా |
యథాసుఖం వసంతి స్మ తత్ర తత్రాకుతోభయాః || 32 || 782

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పృథువిజయే అష్టాదశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

అథాదీక్షత రాజా తు హయమేధశతేన సః |

బ్రహ్మవర్తే మనోః క్షేత్రే యత్ర ప్రాచీ సరస్వతీ || 1 ||

783

తదభిప్రేత్య భగవాన్ కర్మాతిశయమాత్మనః |

శతక్రతుర్న మమృషే పృథోర్యజ్ఞమహోత్సవం || 2 ||

784

యత్ర యజ్ఞపతిః సాక్షాద్భగవాన్ హరిరీశ్వరః |

అన్వభూయత సర్వాత్మా సర్వలోకగురుః ప్రభుః || 3 ||

785

అన్వితో బ్రహ్మశర్వాభ్యాం లోకపాలైః సహానుగైః |

ఉపగీయమానో గంధర్వైర్మునిభిశ్చాప్సరోగణైః || 4 ||

786

సిద్ధా విద్యాధరా దైత్యా దానవా గుహ్యకాదయః |

సునందనందప్రముఖాః పార్షదప్రవరా హరేః || 5 ||

787

కపిలో నారదో దత్తో యోగేశాః సనకాదయః |

తమన్వీయుర్భాగవతా యే చ తత్సేవనోత్సుకాః || 6 ||

788

యత్ర ధర్మదుఘా భూమిః సర్వకామదుఘా సతీ |

దోగ్ధి స్మాభీప్సితానర్థాన్ యజమానస్య భారత || 7 ||

789

- ఊహుః సర్వరసాన్నద్యః క్షీరదధ్యన్నగోరసాన్ |
తరవో భూరివర్షాణః ప్రాసూయంత మధుచ్యుతః || 8 || 790
- సింధవో రత్ననికరాన్ గిరయోఽన్నం చతుర్విధం |
ఉపాయనముపాజప్రుః సర్వే లోకాః సపాలకాః || 9 || 791
- ఇతి చాధోక్షజేశస్య పృథోస్తు పరమోదయం |
అసూయన్ భగవానింద్రః ప్రతిఘాతమచీకరత్ || 10 || 792
- చరమేణాశ్వమేధేన యజమానే యజుష్పతిం |
వైన్యే యజ్ఞపశుం స్పర్ధన్నపోవాహ తిరోహితః || 11 || 793
- తమత్రిర్భగవానైక్షత్త్వరమాణం విహాయసా |
ఆముక్తమివ పాఖండం యోఽధర్మే ధర్మవిభ్రమః || 12 || 794
- అత్రిణా చోదితో హంతుం పృథుపుత్రో మహారథః |
అన్వధావత సంక్రుద్ధస్తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ || 13 || 795
- తం తాదృశాకృతిం వీక్ష్య మేనే ధర్మం శరీరిణం |
జటిలం భస్మనాచ్ఛన్నం తస్మై బాణం న ముంచతి || 14 || 796
- వధాన్నివృత్తం తం భూయో హంతవేఽత్రిరచోదయత్ |
జహి యజ్ఞహనం తాత మహేంద్రం విబుధాధమం || 15 || 797
- ఏవం వైన్యసుతః ప్రోక్షత్త్వరమాణం విహాయసా |
అన్వద్రవదభిక్రుద్ధో రావణం గృధ్రరాడివ || 16 || 798
- సోఽశ్వం రూపం చ తద్ధిత్వా తస్మా అంతర్హితః స్వరాట్ |
వీరః స్వపశుమాదాయ పితుర్యజ్ఞముపేయివాన్ || 17 || 799
- తత్తస్య చాద్భుతం కర్మ విచక్ష్య పరమర్షయః |
నామధేయం దదుస్తస్మై విజితాశ్వ ఇతి ప్రభో || 18 || 800

- ఉపసృజ్య తమస్తీవ్రం జహరాశ్వం పునర్వరిః |
చషాలయూపతశ్చన్నో హిరణ్యరశనం విభుః || 19 || 801
- అత్రిః సందర్శయామాస త్వరమాణం విహాయసా |
కపాలఖట్వాంగధరం వీరో నైనమబాధత || 20 || 802
- అత్రిణా చోదితస్తస్మై సందధే విశిఖం రుషా |
సోఽశ్వం రూపం చ తద్ధిత్యా తస్థావంతర్హితః స్వరాట్ || 21 || 803
- వీరశ్చాశ్వముపాదాయ పితృయజ్ఞమథావ్రజత్ |
తదవద్యం హరే రూపం జగృహ్మర్జ్జానదుర్బలాః || 22 || 804
- యాని రూపాణి జగృహే ఇంద్రో హయజిహ్వీర్షయా |
తాని పాపస్య ఖండాని లింగం ఖండమిహోచ్యతే || 23 || 805
- ఏవమింద్రే హరత్యశ్వం వైన్యయజ్ఞజిఘాంసయా |
తద్గృహీతవిస్మష్టేషు పాఖండేషు మతిర్పుణాం || 24 || 806
- ధర్మ ఇత్యుపధర్మేషు నగ్నరక్తపటాదిషు |
ప్రాయేణ సజ్జతే భ్రాంత్యా పేశలేషు చ వాగ్మిషు || 25 || 807
- తదభిజ్ఞాయ భగవాన్ పృథుః పృథుపరాక్రమః |
ఇంద్రాయ కుపితో బాణమాదత్తోద్యతకార్ముకః || 26 || 808
- తమృత్విజః శక్రవధాభిసంధితం
 విచక్ష్య దుష్ప్రేక్ష్యమసహ్యరంహసం |
నివారయామాసురహో మహామతే
 న యుజ్యతేఽత్రాన్యవధః ప్రచోదితాత్ || 27 || 809
- వయం మరుత్వంతమిహార్థనాశనం
 హ్వయామహే త్వచ్ఛృవసా హతత్విషం |

అయాతయామోపహవైరనంతరం

ప్రసహ్య రాజన్ జహవామ తేఽహితం || 28 ||

810

ఇత్యామంత్ర్య క్రతుపతిం విదురాస్యర్హిజో రుషా |

స్రుగ్నస్తాంజహ్వతోఽభ్యేత్య స్వయంభూః ప్రత్యషేధత || 29 ||

811

న వధ్యో భవతామింద్రో యద్యజ్ఞో భగవత్తనుః |

యం జిఘాంసథ యజ్ఞేన యస్యేష్టాస్తనవః సురాః || 30 ||

812

తదిదం పశ్యత మహద్ధర్మవ్యతికరం ద్విజాః |

ఇంద్రేణానుష్ఠితం రాజ్ఞః కర్మైతద్విజిఘాంసతా || 31 ||

813

పృథుకీర్తేః పృథోర్భూయాత్తర్వేకోనశతక్రతుః |

అలం తే క్రతుభిః స్విష్టైర్యద్భవాన్మోక్షధర్మవిత్ || 32 ||

814

నైవాత్మనే మహేంద్రాయ రోషమాహర్తుమర్హసి |

ఉభావపి హి భద్రం తే ఉత్తమశ్లోకవిగ్రహౌ || 33 ||

815

మాస్మిన్మహారాజ కృథాః స్మ చింతాం

నిశామయాస్మద్వచ ఆదృతాత్మా |

యద్ధ్యాయతో దైవహతం ను కర్తుం

మనోఽతిరుష్టం విశతే తమోఽంధం || 34 ||

816

క్రతుర్విరమతామేష దేవేషు దురవగ్రహాః |

ధర్మవ్యతికరో యత్ర పాఖండైరింద్రనిర్మితైః || 35 ||

817

ఏభిరింద్రోపసంస్పృష్టైః పాఖండైర్హారిభిర్జనం |

హ్రీయమాణం విచక్ష్యేనం యస్తే యజ్ఞధ్రుగశ్వముత్ || 36 ||

818

భవాన్ పరిత్రాతుమిహావతీర్ణో

ధర్మం జనానాం సమయానురూపం |

వేనాపచారాదవలుప్తమద్య

తద్దేహతో విష్ణుకలాసి వైన్య || 37 ||

819

స త్వం విమృశ్యాస్య భవం ప్రజాపతే

సంకల్పనం విశ్వసృజాం పిపీషృహి |

ఐంద్రీం చ మాయాముపధర్మమాతరం

ప్రచండపాఖండపథం ప్రభో జహి || 38 ||

820

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇత్థం స లోకగురుణా సమాదిష్టో విశాంపతిః |

తథా చ కృత్వా వాత్సల్యం మఘోనాపి చ సందధే || 39 ||

821

కృతావభృథస్నానాయ పృథవే భూరికర్మణే |

వరాందదుస్తే వరదా యే తద్భర్త్సిషి తర్పితాః || 40 ||

822

విప్రాః సత్యాశిషస్తృష్టాః శ్రద్ధయా లబ్ధదక్షిణాః |

ఆశిషో యుయుజాః క్షత్తరాదిరాజాయ సత్కృతాః || 41 ||

823

త్వయాఽఽహూతా మహాబాహో సర్వ ఏవ సమాగతాః |

పూజితా దానమానాభ్యాం పితృదేవర్షిమానవాః || 42 ||

824

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పృథువిజయే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే వింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

భగవానపి వైకుంఠః సాకం మఘవతా విభుః |

యజ్ఞైర్వజ్ఞపతిస్తుష్టో యజ్ఞభుక్ తమభాషత || 1 ||

825

శ్రీభగవానువాచ

ఏష తేఽకార్షద్భంగం హయమేధశతస్య హ |

క్షమాపయత ఆత్మానమముప్య క్షంతుమర్హసి || 2 ||

826

సుధియః సాధవో లోకే నరదేవ నరోత్తమాః |

నాభిద్రుహ్యంతి భూతేభ్యో యర్హి నాత్మా కలేవరం || 3 ||

827

పురుషా యది ముహ్యంతి త్వాదృశా దేవమాయయా |

శ్రమ ఏవ పరం జాతో దీర్ఘయా వృద్ధసేవయా || 4 ||

828

అతః కాయమిమం విద్వానవిద్యాకామకర్మభిః |

ఆరభ్య ఇతి నైవాస్మిన్ ప్రతిబుద్ధోఽనుషజ్జతే || 5 ||

829

అసంసక్తః శరీరేఽస్మిన్నమునోత్పాదితే గృహే |

అపత్యే ద్రవిణే వాపి కః కుర్యాన్మమతాం బుధః || 6 ||

830

ఏకః శుద్ధః స్వయంజ్యోతిర్నిర్గుణోఽసౌ గుణాశ్రయః |

సర్వగోఽనావృతః సాక్షీ నిరాత్మాఽఽత్మాఽఽత్మనః పరః || 7 ||

831

- య ఏవం సంతమాత్మానమాత్మస్థం వేద పూరుషః |
నాజ్యతే ప్రకృతిస్థోఽపి తద్గుణైః స మయి స్థితః || 8 || 832
- యః స్వధర్మేణ మాం నిత్యం నిరాశీః శ్రద్ధయాన్వితః |
భజతే శనకైస్తస్య మనో రాజన్ ప్రసీదతి || 9 || 833
- పరిత్యక్తగుణః సమ్యగ్దర్శనో విశదాశయః |
శాంతిం మే సమవస్థానం బ్రహ్మ కైవల్యమశ్నుతే || 10 || 834
- ఉదాసీనమివాధ్యక్షం ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాత్మనాం |
కూటస్థమిమమాత్మానం యో వేదాప్నోతి శోభనం || 11 || 835
- భిన్నస్య లింగస్య గుణప్రవాహో
ద్రవ్యక్రియాకారకచేతనాత్మనః |
దృష్టాసు సంపత్సు విపత్సు సూరయో
న విక్రియంతే మయి బద్ధసౌహృదాః || 12 || 836
- సమః సమానోత్తమమధ్యమాధమః
సుఖే చ దుఃఖే చ జితేంద్రియాశయః |
మయోపక్లప్తాఖిలలోకసంయుతో
విధత్స్వ వీరాఖిలలోకరక్షణం || 13 || 837
- శ్రేయః ప్రజాపాలనమేవ రాజ్ఞో
యత్సాంపరాయే సుకృతాత్ షష్టమంశం |
హర్తాన్యథా హృతపుణ్యః ప్రజానా -
మరక్షితా కరహరోఽఘమత్తి || 14 || 838
- ఏవం ద్విజాగ్ర్యానుమతానువృత్త -
ధర్మప్రధానోఽన్యతమోఽవితాస్యాః |

ప్రాస్వేన కాలేన గృహోపయాతాన్

ద్రష్టాసి సిద్ధాననురక్తలోకః || 15 ||

839

వరం చ మత్ కంచన మానవేంద్ర

వృణీష్వ తేఽహం గుణశీలయంత్రితః |

నాహం మఖైర్వై సులభస్తపోభి -

ర్యోగేన వా యత్సమచిత్తవర్తి || 16 ||

840

మైత్రేయ ఉవాచ

స ఇత్థం లోకగురుణా విష్వక్సేనేన విశ్వజిత్ |

అనుశాసిత ఆదేశం శిరసా జగృహే హరేః || 17 ||

841

స్పృశంతం పాదయోః ప్రేష్ణా వ్రీడితం స్వేన కర్మణా |

శతక్రతుం పరిష్వజ్య విద్వేషం విససర్జ హ || 18 ||

842

భగవానథ విశ్వాత్మా పృథునోపహృతార్హణః |

సముజ్జహానయా భక్త్యా గృహీతచరణాంబుజః || 19 ||

843

ప్రస్థానాభిముఖోఽప్యేనమనుగ్రహవిలంబితః |

పశ్యన్ పద్మపలాశాక్షో న ప్రతస్థే సుహృత్సతాం || 20 ||

844

స ఆదిరాజో రచితాంజలిర్హరిం

విలోకితుం నాశకదశ్చలోచనః |

న కించనోవాచ స బాష్పవిక్లవో

హృదోపగుహ్యముమధాదవస్థితః || 21 ||

845

అథావమృజ్యాశ్రుకలా విలోకయ -

న్నతృప్తదృగ్గోచరమాహ పూరుషం |

పదా స్పృశంతం క్షితిమంస ఉన్నతే

విన్యస్తహస్తాగ్రమురంగవిద్విషః || 22 ||

846

పృథురువాచ

వరాన్ విభో త్వద్వరదేశ్వరాద్ బుధః

కథం వృణీతే గుణవిక్రియాత్మనాం |

యే నారకాణామపి సంతి దేహినాం

తానీశ కైవల్యపతే వృణే న చ || 23 ||

847

న కామయే నాథ తదప్యహం క్వచి -

న్న యత్ర యుష్మచ్ఛరణాంబుజాసవః |

మహత్తమాంతర్హృదయాన్ముఖచ్యుతో

విధత్స్వ కర్ణాయుతమేష మే వరః || 24 ||

848

స ఉత్తమశ్లోక మహాన్ముఖచ్యుతో

భవత్పదాంభోజసుధాకణానిలః |

స్మృతిం పునర్విస్మృతతత్త్వవర్తమానాం

కుయోగినాం నో వితరత్యలం వరైః || 25 ||

849

యశః శివం సుశ్రవ ఆర్యసంగమే

యదృచ్ఛయా చోపశృణోతి తే సకృత్ |

కథం గుణజ్ఞో విరమేద్వినా పశుం

శ్రీర్యత్రువవ్రే గుణసంగ్రహేచ్ఛయా || 26 ||

850

అథాభజే త్వాఖిలపూరుషోత్తమం

గుణాలయం పద్మకరేవ లాలసః |

అప్యావయోరేకపతిస్పృధోః కలి -

ర్న స్యాత్కృతత్వచ్ఛరణైకతానయోః || 27 ||

851

జగజ్జనన్యాం జగదీశ వైశసం

స్యాదేవ యత్కర్మణి నః సమీహితం |

కరోషి ఫల్గ్వప్యరు దీనవత్సలః

స్వ ఏవ ధిష్ణ్యేఽభిరతస్య కిం తయా || 28 ||

852

భజంత్యథ త్వామత ఏవ సాధవో

వృదస్తమాయాగుణవిభ్రమోదయం |

భవత్పదానుస్మరణాదృతే సతాం

నిమిత్తమన్యద్భగవన్న విదృహే || 29 ||

853

మన్యే గిరం తే జగతాం విమోహినీం

వరం వృణీష్యేతి భజంతమాత్త యత్ |

వాచా ను తంత్యా యది తే జనోఽసితః

కథం పునః కర్మ కరోతి మోహితః || 30 ||

854

త్వస్మాయయాద్ధా జన ఈశ ఖండితో

యదన్యదాశాస్త్ర ఋతాత్మనోఽబుధః |

యథా చరేద్బాలహితం పితా స్వయం

తథా త్వమేవార్హసి నః సమీహితుం || 31 ||

855

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇత్యాదిరాజేన నుతః స విశ్వదృక్

తమాహ రాజన్ మయి భక్తిరస్తు తే |

దిష్టేదృశీ ధీర్మయి తే కృతా యయా

మాయాం మదీయాం తరతి స్మ దుస్త్యజాం || 32 ||

856

తత్త్వం కురు మయాఽదిష్టమప్రమత్తః ప్రజాపతే |

మదాదేశకరో లోకః సర్వత్రాప్నోతి శోభనం || 33 ||

857

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి వైన్యస్య రాజర్షేః ప్రతినంద్యార్థవద్వచః |

పూజితోఽనుగృహీత్వైవనం గంతుం చక్రేఽచ్యుతో మతిం || 34 ||

858

దేవర్షిపితృగంధర్వసిద్ధచారణపన్నగాః |

కిన్నరాప్పరసో మర్త్యాః ఖగా భూతాన్యనేకశః || 35 ||

859

యజ్ఞేశ్వరధియా రాజ్ఞా వాగ్విత్తాంజలిభక్తితః |

సభాజితా యయుః సర్వే వైకుంఠానుగతాస్తతః || 36 ||

860

భగవానపి రాజర్షేః సోపాధ్యాయస్య చాచ్యుతః |

హరన్నివ మనోఽముష్య స్వధామ ప్రత్యపద్యత || 37 ||

861

అదృష్టాయ నమస్కృత్య నృపః సందర్శితాత్మనే |

అవ్యక్తాయ చ దేవానాం దేవాయ స్వపురం యయౌ || 38 ||

862

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే వింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

మౌక్తికైః కుసుమస్రగ్భిర్దుకూలైః స్వర్ణతోరణైః ।

మహాసురభిభిర్ధూపైర్మండితం తత్ర తత్ర వై ॥ 1 ॥

863

చందనాగురుతోయార్ద్రరథ్యాచత్వరమార్గవత్ ।

పుష్పాక్షతఫలైస్తోక్తైర్ధూజైరర్చిర్చిరర్చితం ॥ 2 ॥

864

సవృందైః కదలీస్తంభైః పూగపోతైః పరిష్కృతం ।

తరుపల్లవమాలాభిః సర్వతః సమలంకృతం ॥ 3 ॥

865

ప్రజాస్తం దీపబలిభిః సంభృతాశేషమంగలైః ।

అభీయుర్మృష్టకన్యాశ్చ మృష్టకుండలమండితాః ॥ 4 ॥

866

శంఖదుందుభిఘోషేణ బ్రహ్మఘోషేణ చర్త్విజాం ।

వివేశ భవనం వీరః స్థూయమానో గతస్మయః ॥ 5 ॥

867

పూజితః పూజయామాస తత్ర తత్ర మహాయశాః ।

పౌరాంజానపదాంతాంతాన్ ప్రీతః ప్రియవరప్రదః ॥ 6 ॥

868

స ఏవమాదీన్యనవద్యచేష్టితః

కర్మాణి భూయాంసి మహాన్మహత్తమః ।

కుర్వన్ శశాసావనిమండలం యశః

స్థితం నిధాయారురుహే పరం పదం || 7 ||

869

సూత ఉవాచ

తదాదిరాజస్య యశో విజృంభితం

గుణైరశేషైర్గుణవత్సభాజితం |

క్షత్తా మహాభాగవతః సదస్పతే

కౌషారవిం ప్రాహ గృణంతమర్చయన్ || 8 ||

870

విదుర ఉవాచ

సోఽభిషిక్తః పృథుర్విప్రైర్లభ్యాశేషసురార్హణః |

బిభ్రత్ స వైష్ణవం తేజో బాహ్వోర్యాభ్యాం దుదోహ గాం || 9 ||

871

కో న్వస్య కీర్తిం న శృణోత్యభిజ్ఞో

యద్విక్రమోచ్ఛిష్టమశేషభూపాః |

లోకాః సపాలా ఉపజీవంతి కామ -

మద్యాపి తన్మే వద కర్మ శుద్ధం || 10 ||

872

మైత్రేయ ఉవాచ

గంగాయమునయోర్నద్యోరంతరాక్షేత్రమావసన్ |

ఆరభానేవ బుభుజే భోగాన్ పుణ్యజిహాసయా || 11 ||

873

సర్వత్రాస్థలితాదేశః సప్తద్వీపైకదండధృక్ |

అన్యత్ర బ్రాహ్మణకులాదన్యత్రాచ్యుతగోత్రతః || 12 ||

874

ఏకదాఽఽసీన్మహాసత్రదీక్షా తత్ర దివౌకసాం |

సమాజో బ్రహ్మర్షీణాం చ రాజర్షీణాం చ సత్తమ || 13 ||

875

తస్మిన్నర్హత్సు సర్వేషు స్వర్చితేషు యథార్హతః |

ఉత్థితః సదసో మధ్యే తారాణాముడురాడివ || 14 ||

876

- ప్రాంశుః పీనాయతభుజో గౌరః కంజారుణేక్షణః |
సునాసః సుముఖః సౌమ్యః పీనాంసః సుద్విజస్మితః || 15 || 877
- వ్యాధవక్షా బృహచ్ఛ్రోణిర్వలివల్లదలోదరః |
ఆవర్తనాభిరోజస్వీ కాంచనోరురుదగ్రపాత్ || 16 || 878
- సూక్ష్మవక్త్రాసితస్నిగ్ధమూర్ధజః కంబుకంధరః |
మహాధనే దుకూలార్గ్ర్యే పరిధాయోపవీయ చ || 17 || 879
- వ్యంజితాశేషగాత్రశ్రీర్నియమే న్యస్తభూషణః |
కృష్ణాజినధరః శ్రీమాన్ కుశపాణిః కృతోచితః || 18 || 880
- శిశిరస్నిగ్ధతారాక్షః సమైక్షత సమంతతః |
ఊచివానిదముర్వీశః సదః సంహర్షయన్నివ || 19 || 881
- చారు చిత్రపదం శ్లక్ష్యం మృష్టం గూఢమవిక్లవం |
సర్వేషాముపకారార్థం తదా అనువదన్నివ || 20 || 882
- రాజోవాచ
సభ్యాః శృణుత భద్రం వః సాధవో య ఇహాగతాః |
సత్సు జిజ్ఞాసుభిర్ధర్మమావేద్యం స్వమనీషితం || 21 || 883
- అహం దండధరో రాజా ప్రజానామిహ యోజితః |
రక్షితా వృత్తిదః స్వేషు సేతుషు స్థాపితా పృథక్ || 22 || 884
- తస్య మే తదనుష్ఠానాద్యానాహుర్బ్రహ్మవాదినః |
లోకాః స్యుః కామసందోహో యస్య తుష్యతి దిష్టదృక్ || 23 || 885
- య ఉద్ధరేత్కరం రాజా ప్రజా ధర్మేష్వశిక్షయన్ |
ప్రజానాం శమలం భుంక్తే భగం చ స్వం జహాతి సః || 24 || 886

- తత్ ప్రజా భర్తృపిండార్థం స్వార్థమేవానసూయవః |
కురుతాథోక్షజధియస్తర్థి మేఽనుగ్రహః కృతః || 25 || 887
- యూయం తదనుమోదధ్వం పితృదేవర్షయోఽమలాః |
కర్తుః శాస్త్రరనుజ్ఞాతుస్తుల్యం యత్ప్రేత్య తత్ఫలం || 26 || 888
- అస్తి యజ్ఞపతిర్నామ కేషాంచిదర్హసత్తమాః |
ఇహాముత్ర చ లక్ష్యంతే జ్యోత్స్నావత్యః క్వచిద్భువః || 27 || 889
- మనోరుత్తానపాదస్య ధ్రువస్యాపి మహీపతేః |
ప్రియవ్రతస్య రాజర్షేరంగస్యాస్మత్పితృః పితృః || 28 || 890
- ఈదృశానామథాన్యేషామజస్య చ భవస్య చ |
ప్రహ్లాదస్య బలేశ్చాపి కృత్యమస్తి గదాభృతా || 29 || 891
- దౌహిత్రాదీనృతే మృత్యోః శోచ్యాన్ ధర్మవిమోహితాన్ |
వర్గస్వర్గాపవర్గాణాం ప్రాయేణైకాత్మ్యహేతునా || 30 || 892
- యత్పాదసేవాభిరుచిస్తపస్వినా -
మశేషజన్మోపచితం మలం ధియః |
సద్యః క్షిణోత్యన్వహమేధతీ సతీ
యథా పదాంగుష్ఠవినిఃసృతా సరిత్ || 31 || 893
- వినిర్ధుతాశేషమనోమలః పుమా -
నసంగవిజ్ఞానవిశేషవీర్యవాన్ |
యదంఘ్రిమూలే కృతకేతనః పున -
ర్న సంసృతిం క్లేశవహం ప్రపద్యతే || 32 || 894
- తమేవ యూయం భజతాత్మవృత్తిభి -
ర్మనోవచఃకాయగుణైః స్వకర్మభిః |

అమాయినః కామదుఘాంఘ్రిపంకజం

యథాధికారావసితార్థసిద్ధయః || 33 ||

895

అసావిహానేకగుణోఽగుణోఽధ్వరః

పుథగ్విధద్రవ్యగుణక్రియోక్తిభిః |

సంపద్యతేఽర్థాశయలింగనామభి -

ర్విశుద్ధవిజ్ఞానఘనః స్వరూపతః || 34 ||

896

ప్రధానకాలాశయధర్మసంగ్రహే

శరీర ఏష ప్రతిపద్య చేతనాం |

క్రియాఫలత్వేన విభుర్విభావ్యతే

యథానలో దారుషు తద్గుణాత్మకః || 35 ||

897

అహో మమామీ వితరంత్యనుగ్రహం

హరిం గురుం యజ్ఞభుజామధీశ్వరం |

స్వధర్మయోగేన యజంతి మామకా

నిరంతరం క్షోణితలే దృఢవ్రతాః || 36 ||

898

మా జాతు తేజః ప్రభవేన్మహర్ద్దిభి -

స్తీతిక్షయా తపసా విద్యయా చ |

దేదీప్యమానేఽజితదేవతానాం

కులే స్వయం రాజకులాద్ ద్విజానాం || 37 ||

899

బ్రహ్మణ్యదేవః పురుషః పురాతనో

నిత్యం హరిర్యచ్ఛరణాభివందనాత్ |

అవాప లక్ష్మీమనపాయినీం యశో

జగత్పవిత్రం చ మహత్తమాగ్రణీః || 38 ||

900

యత్యేవయాశేషగుహాశయః స్వరాడ్

విప్రప్రియస్తుష్యతి కామమీశ్వరః |

తదేవ తద్ధర్మపరైర్వినితైః

సర్వాత్మనా బ్రహ్మకులం నిషేవ్యతాం || 39 ||

901

పుమాన్ లభేతానతివేలమాత్మనః

ప్రసీదతోఽత్యంతశమం స్వతః స్వయం |

యన్నిత్యసంబంధనిషేవయా తతః

పరం కిమత్రాస్తి ముఖం హవిర్భుజాం || 40 ||

902

అశ్నాత్యనంతః ఖలు తత్త్వకోవిదైః

శ్రద్ధాహుతం యన్ముఖ ఇజ్యనామభిః |

న వై తథా చేతనయా బహిష్కృతే

హుతాశనే పారమహంస్యపర్యగుః || 41 ||

903

యద్బ్రహ్మ నిత్యం విరజం సనాతనం

శ్రద్ధాతపోమంగలమౌనసంయమైః |

సమాధినా బిభ్రతి హార్థదృష్టయే

యత్రేదమాదర్శ ఇవావభాసతే || 42 ||

904

తేషామహం పాదసరోజరేణు -

మార్యా వహేయాధికిరీటమాఽఽయుః |

యం నిత్యదా బిభ్రత ఆశు పాపం

నశ్యత్యముం సర్వగుణా భజంతి || 43 ||

905

గుణాయనం శీలధనం కృతజ్ఞం

వృద్ధాశ్రయం సంవృణతేఽను సంపదః |

ప్రసీదతాం బ్రహ్మకులం గవాం చ

జనార్దనః సానుచరశ్చ మహ్యం || 44 ||

906

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి బ్రువాణం నృపతిం పితృదేవద్విజాతయః |

తుష్టువృర్హృష్టమనసః సాధువాదేన సాధవః || 45 ||

907

పుత్రేణ జయతే లోకానితి సత్యవతీ శ్రుతిః |

బ్రహ్మదండహతః పాపో యద్వేనోఽత్యతరత్తమః || 46 ||

908

హిరణ్యకశిపుశ్చాపి భగవన్నిందయా తమః |

వివిక్షురత్యగాత్సానోః ప్రహ్లాదస్యానుభావతః || 47 ||

909

వీరవర్య పితః పృథ్వ్యః సమాః సంజీవ శాశ్వతీః |

యస్యేదృశ్యచ్యుతే భక్తిః సర్వలోకైకభర్తరి || 48 ||

910

అహో వయం హ్యద్య పవిత్రకీర్తే

త్వయైవ నాథేన ముకుందనాథాః |

య ఉత్తమశ్లోకతమస్య విష్ణో -

ర్భృహ్మణ్యదేవస్య కథాం వ్యనక్తి || 49 ||

911

నాత్యద్భుతమిదం నాథ తవాజీవ్యానుశాసనం |

ప్రజానురాగో మహతాం ప్రకృతిః కరుణాత్మనాం || 50 ||

912

అద్య నస్తమసః పారస్త్వయోపాసాదితః ప్రభో |

భ్రామ్యతాం నష్టదృష్టీనాం కర్మభిరైవసంజ్ఞితైః || 51 ||

913

నమో వివృద్ధసత్త్వాయ పురుషాయ మహీయసే |

యో బ్రహ్మ క్షత్రమావిశ్య బిభర్తీదం స్వతేజసా || 52 ||

914

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

జనేషు ప్రగృణత్స్వేవం పృథుం పృథులవిక్రమం ।

తత్రోపజగ్ముర్మునయశ్చత్వారః సూర్యవర్చసః ॥ 1 ॥

915

తాంస్తు సిద్ధేశ్వరాన్ రాజా వ్యోమ్నోఽవతరతోఽర్చిషా ।

లోకానపాపాన్ కుర్వత్యా సానుగోఽచష్ట లక్ష్మితాన్ ॥ 2 ॥

916

తద్దర్శనోద్ధతాన్ ప్రాణాన్ ప్రత్యాదిత్సురివోత్థితః ।

ససదస్యానుగో వైన్య ఇంద్రియేశో గుణానివ ॥ 3 ॥

917

గౌరవాద్యంత్రితః సభ్యః ప్రశ్రయానతకంధరః ।

విధివత్పూజయాంచక్రే గృహీతాధ్వర్హణాసనాన్ ॥ 4 ॥

918

తత్పాదశౌచసలిలైర్నార్జితాలకబంధనః ।

తత్ర శీలవతాం వృత్తమాచరన్మానయన్నివ ॥ 5 ॥

919

హాటకాసన ఆసీనాన్ స్వధిష్ఠ్యేష్వివ పావకాన్ ।

శ్రద్ధాసంయమసంయుక్తః ప్రీతః ప్రాహ భవాగ్రజాన్ ॥ 6 ॥

920

పృథురువాచ

అహో ఆచరితం కిం మే మంగలం మంగలాయనాః ।

యస్య వో దర్శనం హ్యసీద్దుర్దర్శానాం చ యోగిభిః ॥ 7 ॥

921

- కిం తస్య దుర్లభతరమిహ లోకే పరత్ర చ |
యస్య విప్రాః ప్రసీదంతి శివో విష్ణుశ్చ సానుగః || 8 || 922
- నైవ లక్షయతే లోకో లోకాన్ పర్యటతోఽపి యాన్ |
యథా సర్వదృశం సర్వ ఆత్మానం యేఽస్య హేతవః || 9 || 923
- అథనా అపి తే ధన్యాః సాధవో గృహమేధినః |
యద్గృహో హ్యర్హవర్యాంబుత్పణభూమీశ్వరావరాః || 10 || 924
- వ్యాలాలయద్రుమా వై తేఽప్యరిక్తాఖిలసంపదః |
యద్గృహోస్తీర్థపాదీయపాదతీర్థవివర్జితాః || 11 || 925
- స్వాగతం వో ద్విజశ్రేష్ఠా యద్యతాని ముముక్షవః |
చరంతి శ్రద్ధయా ధీరా బాలా ఏవ బృహంతి చ || 12 || 926
- కచ్చిన్నః కుశలం నాథా ఇంద్రియార్థార్థవేదినాం |
వ్యసనావాప ఏతస్మిన్ పతితానాం స్వకర్మభిః || 13 || 927
- భవత్సు కుశలప్రశ్న ఆత్మారామేషు నేష్యతే |
కుశలాకుశలా యత్ర న సంతి మతివృత్తయః || 14 || 928
- తదహం కృతవిశ్రంభః సుహృదో వస్తపస్వినాం |
సంపృచ్ఛే భవ ఏతస్మిన్ క్షేమః కేనాంజసా భవేత్ || 15 || 929
- వ్యక్తమాత్మవతామాత్మా భగవానాత్మభావనః |
స్వానామనుగ్రహాయేమాం సిద్ధరూపీ చరత్యజః || 16 || 930
- మైత్రేయ ఉవాచ
పృథోస్తత్సాక్షాత్కమాకర్ణ్య సారం సుష్టు మితం మధు |
స్మయమాన ఇవ ప్రిత్యా కుమారః ప్రత్యువాచ హ || 17 || 931

సనత్కుమార ఉవాచ

సాధు పృష్టం మహారాజ సర్వభూతహితాత్మనా |
భవతా విదుషా చాపి సాధూనాం మతిరీదృశీ || 18 ||

932

సంగమః ఖలు సాధూనాముభయేషాం చ సమ్మతః |
యత్సంభాషణసంప్రశ్నః సర్వేషాం వితనోతి శం || 19 ||

933

అస్త్యేవ రాజన్ భవతో మధుద్విషః
పాదారవిందస్య గుణానువాదనే |
రతిర్దురాపా విధునోతి నైష్ఠికీ
కామం కషాయం మలమంతరాత్మనః || 20 ||

934

శాస్త్రేష్వియానేవ సునిశ్చితో నృణాం
క్షేమస్య సద్ర్యగ్విమృశేషు హేతుః |
అసంగ ఆత్మవ్యతిరిక్త ఆత్మని
దృఢా రతిర్బ్రహ్మణి నిర్గుణే చ యా || 21 ||

935

సా శ్రద్ధయా భగవద్ధర్మచర్యయా
జిజ్ఞాసయాఽఽధ్యాత్మికయోగనిష్ఠయా |
యోగేశ్వరోపాసనయా చ నిత్యం
పుణ్యశ్రవఃకథయా పుణ్యయా చ || 22 ||

936

అర్థేంద్రియారామసగోష్ఠ్యతృప్తయా
తత్సమ్మతానామపరిగ్రహేణ చ |
వివిక్తరుచ్యా పరితోష ఆత్మన్
వినా హరేర్గుణపీయూషపానాత్ || 23 ||

937

అహింసయా పారమహంస్యచర్యయా
స్మృత్యా ముకుందాచరితార్గ్రసీధునా |

యమైరకామైర్నియమైశ్చాప్యనిందయా

నిరీహయా ద్వంద్వతితిక్షయా చ || 24 ||

938

హరేర్ముహుస్తత్పరకర్ణపూర -

గుణాభిధానేన విజృంభమాణయా |

భక్త్యా హ్యసంగః సదసత్యనాత్మని

స్యాన్నిర్గుణే బ్రహ్మాణి చాంజసా రతిః || 25 ||

939

యదా రతిర్బ్రహ్మాణి నైష్ఠికి పుమా -

నాచార్యవాన్ జ్ఞానవిరాగరంహసా |

దహత్యవీర్యం హృదయం జీవకోశం

పంచాత్మకం యోనిమివోత్థితోఽగ్నిః || 26 ||

940

దగ్ధాశయో ముక్తసమస్తతద్గుణో

నైవాత్మనో బహిరంతర్విచష్టే |

పరాత్మనోర్యద్ వ్యవధానం పురస్తాత్

స్వప్నే యథా పురుషస్తద్వినాశే || 27 ||

941

ఆత్మానమింద్రియార్థం చ పరం యదుభయోరపి |

సత్యాశయ ఉపాధౌ వై పుమాన్ పశ్యతి నాన్యదా || 28 ||

942

నిమిత్తే సతి సర్వత్ర జలాదావపి పూరుషః |

ఆత్మనశ్చ పరస్యాపి భిదాం పశ్యతి నాన్యదా || 29 ||

943

ఇంద్రియైర్విషయాకృష్టైరాక్షిప్తం ధ్యాయతాం మనః |

చేతనాం హరతే బుద్ధేః స్తంబస్తోయమివ హ్రదాత్ || 30 ||

944

భ్రశ్యత్యను స్మృతిశ్చిత్తం జ్ఞానభ్రంశః స్మృతిక్షయే |

తద్రోధం కవయః ప్రాహురాత్మాపహ్నావమాత్మనః || 31 ||

945

- నాతః పరతరో లోకే పుంసః స్వార్థవ్యతిక్రమః |
యదధ్యన్యస్య ప్రేయస్త్యమాత్మనః స్వవ్యతిక్రమాత్ || 32 || 946
- అర్థేంద్రియార్థాభిధ్యానం సర్వార్థాపహ్నవో నృణాం |
భ్రంశితో జ్ఞానవిజ్ఞానాద్యేనావిశతి ముఖ్యతాం || 33 || 947
- న కుర్యాత్కర్త్తచిత్సంగం తమస్తీవ్రం తితీరిషుః |
ధర్మార్థకామమోక్షాణాం యదత్యంతవిఘాతకం || 34 || 948
- తత్రాపి మోక్ష ఏవార్థ ఆత్యంతికతయేష్యతే |
త్రైవర్గ్యోఽర్థో యతో నిత్యం కృతాంతభయసంయుతః || 35 || 949
- పరేఽవరే చ యే భావా గుణవ్యతికరాదను |
న తేషాం విద్యతే క్షేమమీశవిధ్వంసితాశిషాం || 36 || 950
- తత్త్వం నరేంద్ర జగతామథ తస్థుషాం చ
దేహేంద్రియాసుధిషణాత్మభిరావృతానాం |
యః క్షేత్రవిత్తపతయా హృది విశ్వగావిః
ప్రత్యక్ చకాస్తి భగవాంస్తమవేహి సోఽస్మి || 37 || 951
- యస్మిన్నిదం సదసదాత్మతయా విభాతి
మాయా వివేకవిధుతి స్రజి వాహిబుద్ధిః |
తం నిత్యముక్తపరిశుద్ధవిబుద్ధతత్త్వం
ప్రత్యూఢకర్మకలిలప్రకృతిం ప్రపద్యే || 38 || 952
- యత్పాదపంకజపలాశవిలాసభక్త్యా
కర్మాశయం గ్రథితముద్గ్రథయంతి సంతః |
తద్వన్న రిక్తమతయో యతయోఽపి రుద్ధ -
స్రోతోగణాస్తమరణం భజ వాసుదేవం || 39 || 953

కృచ్ఛో మహానిహ భవార్ణవమప్లవేశాం

షడ్వర్గనక్రమసుఖేన తిత్తీర్షంతి |

తత్ త్వం హరేర్భగవతో భజనీయమంఘ్రిం

కృత్వోడుపం వ్యసనముత్తర దుస్తరార్ణం || 40 ||

954

మైత్రేయ ఉవాచ

స ఏవం బ్రహ్మపుత్రేణ కుమారేణాత్మమేధసా |

దర్శితాత్మగతిః సమ్యక్ప్రశస్యోవాచ తం నృపః || 41 ||

955

రాజోవాచ

కృతో మేఽనుగ్రహః పూర్వం హరిణాఽఽర్థానుకంపినా |

తమాపాదయితుం బ్రహ్మన్ భగవన్ యూయమాగతాః || 42 ||

956

నిష్పాదితశ్చ కార్తవీర్యేన భగవద్భిర్మృణాళుభిః |

సాధూచ్ఛిష్టం హి మే సర్వమాత్మనా సహ కిం దదే || 43 ||

957

ప్రాణా దారాః సుతా బ్రహ్మన్ గృహాశ్చ సపరిచ్ఛదాః |

రాజ్యం బలం మహి కోశ ఇతి సర్వం నివేదితం || 44 ||

958

సైనాపత్యం చ రాజ్యం చ దండనేతృత్వమేవ చ |

సర్వలోకాధిపత్యం చ వేదశాస్త్రవిదర్హతి || 45 ||

959

స్వమేవ బ్రాహ్మణో భుంక్తే స్వం వస్తే స్వం దదాతి చ |

తస్యైవానుగ్రహేణాన్నం భుంజతే క్షత్రియాదయః || 46 ||

960

యైరీదృశీ భగవతో గతిరాత్మవాదే

ఏకాంతతో నిగమిభిః ప్రతిపాదితా నః |

తుష్యంత్యదభ్రకరుణాః స్వకృతేన నిత్యం

కో నామ తత్ప్రతికరోతి వినోదపాత్రం || 47 ||

961

మైత్రేయ ఉవాచ

త ఆత్మయోగపతయ ఆదిరాజేన పూజితాః |

శీలం తదీయం శంసంతః ఖేఽభూవన్మిషతాం నృణాం || 48 ||

962

వైన్యస్తు ధుర్యో మహతాం సంస్థిత్యాధ్యాత్మశిక్షయా |

ఆప్తకామమివాత్మానం మేన ఆత్మన్యవస్థితః || 49 ||

963

కర్మాణి చ యథాకాలం యథాదేశం యథాబలం |

యథోచితం యథావిత్తమకరోద్భ్రహ్మసాత్కృతం || 50 ||

964

ఫలం బ్రహ్మణి విన్యస్య నిర్విషంగః సమాహితః |

కర్మాధ్యక్షం చ మన్వాన ఆత్మానం ప్రకృతేః పరం || 51 ||

965

గృహేషు వర్తమానోఽపి స సామ్రాజ్యశ్చియాన్వితః |

నాసజ్జతేంద్రియార్థేషు నిరహంమతిరర్కవత్ || 52 ||

966

ఏవమధ్యాత్మయోగేన కర్మాణ్యనుసమాచరన్ |

పుత్రానుత్పాదయామాస పంచార్చిష్యాత్మసమ్మతాన్ || 53 ||

967

విజితాశ్వం ధూమ్రకేశం హర్యక్షం ద్రవిణం వృకం |

సర్వేషాం లోకపాలానాం దధారైకః పృథుర్గుణాన్ || 54 ||

968

గోపీథాయ జగత్సృష్టేః కాలే స్వే స్వేఽచ్యుతాత్మకః |

మనోవాగ్వృత్తిభిః సౌమ్యైర్గుణైః సంరంజయన్ ప్రజాః || 55 ||

969

రాజేత్యధాన్నామధేయం సోమరాజ ఇవాపరః |

సూర్యవద్విసృజన్ గృష్ణాన్ ప్రతపంశ్చ భువో వసు || 56 ||

970

దుర్ధర్షస్తేజసేవాగ్నిర్మహేంద్ర ఇవ దుర్జయః |

తితిక్షయా ధరిత్రీవ ద్యౌరివాభీష్టదో నృణాం || 57 ||

971

వర్షతి స్మ యథాకామం పర్జన్య ఇవ తర్పయన్ |
సముద్ర ఇవ దుర్బోధః సత్త్వేనాచలరాడివ || 58 || 972

ధర్మరాడివ శిక్షాయామాశ్చర్యే హిమవానివ |
కుబేర ఇవ కోశాఢ్యో గుప్తార్థో వరుణో యథా || 59 || 973

మాతరిశ్వేవ సర్వాత్మా బలేన సహసౌజసా |
అవిషహ్యతయా దేవో భగవాన్ భూతరాడివ || 60 || 974

కందర్ప ఇవ సౌందర్యే మనస్వీ మృగరాడివ |
వాత్సల్యే మనువన్నృణాం ప్రభుత్వే భగవానజః || 61 || 975

బృహస్పతిర్బృహ్మవాదే ఆత్మవత్త్వే స్వయం హరిః |
భక్త్యా గోగురువిప్రేషు విష్వక్సేనానువర్తిషు |
హ్రీయా ప్రశ్రయశీలాభ్యామాత్మతుల్యః పరోద్యమే || 62 || 976

కీర్త్యోర్ద్వగీతయా పుంభిస్తైలోక్యే తత్ర తత్ర హ |
ప్రవిష్టః కర్ణరంద్రేషు స్త్రీణాం రామః సతామివ || 63 || 977

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పృథుచరితే ద్వావింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

దృష్ట్వాఽఽత్మానం ప్రవయసమేకదా వైన్య ఆత్మవాన్ |

ఆత్మనా వర్ధితాశేషస్వానుసర్గః ప్రజాపతిః || 1 ||

978

జగతస్తస్థుషశ్చాపి వృత్తిదో ధర్మభృత్సతాం |

నిష్పాదితేశ్వరాదేశో యదర్థమిహ జజ్ఞివాన్ || 2 ||

979

ఆత్మజేష్వాత్మజాం న్యస్య విరహోద్రుదతీమివ |

ప్రజాసు విమనఃస్వేకః సదారోఽగాత్తపోవనం || 3 ||

980

తత్రాప్యదాభ్యనియమో వైఖానససుసమ్మతే |

ఆరభ్య ఉగ్రతపసి యథా స్వవిజయే పురా || 4 ||

981

కందమూలఫలాహారః శుష్కపర్ణాశనః క్వచిత్ |

అబ్బక్షః కతిచిత్పక్షాన్ వాయుభక్షస్తతః పరం || 5 ||

982

గ్రీష్మే పంచతపా వీరో వర్షాస్వాసారషాణ్మనిః |

ఆకంఠమగ్నః శిశిరే ఉదకే స్థండిలేశయః || 6 ||

983

తితిక్షుర్యతవాగ్దాంత ఊర్ధ్వరేతా జితానిలః |

ఆరిరాధయిషుః కృష్ణమచరత్తప ఉత్తమం || 7 ||

984

- తేన క్రమానుసిద్ధేన ధ్వస్తకర్మమలాశయః |
ప్రాణాయామైః సన్నిరుద్ధషడ్వర్గశ్చిన్నబంధనః || 8 || 985
- సనత్కుమారో భగవాన్ యదాహాధ్యాత్మికం పరం |
యోగం తేనైవ పురుషమభజత్పురుషర్షభః || 9 || 986
- భగవద్ధర్మిణః సాధోః శ్రద్ధయా యతతః సదా |
భక్తిర్భగవతి బ్రహ్మణ్యనన్యవిషయాభవత్ || 10 || 987
- తస్యానయా భగవతః పరికర్మశుద్ధ -
సత్త్వాత్మనస్తదను సంస్మరణానుపూర్త్యా |
జ్ఞానం విరక్తిమదభూన్నిశితేన యేన
చిచ్ఛేద సంశయపదం నిజజీవకోశం || 11 || 988
- చిన్నాన్యధీరధిగతాత్మగతిర్నిరీహ -
స్తత్తత్వజేఽచ్ఛినదిదం వయునేన యేన |
తావన్న యోగగతిభిర్యతిరప్రమత్తో
యావద్ధదాగ్రజకథాసు రతిం న కుర్యాత్ || 12 || 989
- ఏవం స వీరప్రవరః సంయోజ్యాత్మానమాత్మని |
బ్రహ్మభూతో దృఢం కాలే తత్యాజ స్వం కలేవరం || 13 || 990
- సంపీడ్య పాయుం పార్శ్విభ్యాం వాయుముత్సారయన్ శనైః |
నాభ్యాం కోష్ఠేష్వవస్థాప్య హృదురఃకంఠశీర్షణి || 14 || 991
- ఉత్సర్పయంస్తు తం మూర్ధ్ని క్రమేణావేశ్య నిఃస్పృహః |
వాయుం వాయౌ క్షితౌ కాయం తేజస్తేజస్యాయూయుజత్ || 15 || 992
- ఖాన్యాకాశే ద్రవం తోయే యథాస్థానం విభాగశః |
క్షితిమంభసి తత్తేజస్యదో వాయౌ నభస్యముం || 16 || 993

- ఇంద్రియేషు మనస్తాని తన్మాత్రేషు యథోద్భవం |
భూతాదినామూన్యత్కృష్య మహత్యాత్మని సందధే || 17 || 994
- తం సర్వగుణవిన్యాసం జీవే మాయామయే న్యధాత్ |
తం చానుశయమాత్మస్థమసావనుశయా పుమాన్ |
జ్ఞానవైరాగ్యవీర్యేణ స్వరూపస్థోఽజహత్ప్రభుః || 18 || 995
- అర్చిర్నామ మహారాజ్ఞీ తత్పత్న్యనుగతా వనం |
సుకుమార్యతదర్థా చ యత్పద్భ్యాం స్పర్శనం భువః || 19 || 996
- అతీవ భర్తుర్వ్యతధర్మనిష్ఠయా
శుశ్రూషయా చారషదేహయాత్రయా |
నావిందతార్తిం పరికర్షితాపి సా
ప్రేయస్కరస్పర్శనమాననిర్వృతిః || 20 || 997
- దేహం విపన్నాఖిలచేతనాదికం
పత్యుః పృథివ్యా దయితస్య చాత్మనః |
ఆలక్ష్య కించిచ్ఛ విలప్య సా సతీ
చితామధారోపయదద్రిసానుని || 21 || 998
- విధాయ కృత్యం హ్రాదినీజలాప్లుతా
దత్త్వోదకం భర్తురుదారకర్మణః |
నత్వా దివిస్థాంస్త్రీదశాంస్త్రీః పరీత్య
వివేశ వహ్నిం ధ్యాయతీ భర్తృపాదౌ || 22 || 999
- విలోక్యానుగతాం సాధ్వీం పృథుం వీరవరం పతిం |
తుష్టువుర్వరదా దేవైర్దేవపత్న్యః సహస్రశః || 23 || 1000
- కుర్వత్యః కుసుమాసారం తస్మిన్మందరసానుని |
నదత్స్వమరతూర్యేషు గృణంతి స్మ పరస్పరం || 24 || 1001

దేవ్య ఊచుః

అహో ఇయం వధూర్ధన్యా యా చైవం భూభుజాం పతిం |

సర్వాత్మనా పతిం భేజే యజ్ఞేశం శ్రీర్వధూరివ || 25 ||

1002

సైషా నూనం వ్రజత్యుర్ధ్వమను వైన్యం పతిం సతీ |

పశ్యతాస్మానతీత్యార్చిర్దుర్విభావ్యేన కర్మణా || 26 ||

1003

తేషాం దురాపం కిం త్వన్యన్మర్త్యానాం భగవత్పదం |

భువి లోలాయుషో యే వై నైష్కర్మ్యం సాధయన్త్యుత || 27 ||

1004

స వంచితో బతాత్మధుక్ కృచ్ఛేణ మహతా భువి |

లభ్యాపవర్గ్యం మానుష్యం విషయేషు విషజ్జతే || 28 ||

1005

మైత్రేయ ఉవాచ

స్తువతీష్వమరస్తీషు పతిలోకం గతా వధూః |

యం వా ఆత్మవిదాం ధుర్యో వైన్యః ప్రాపాచ్యుతాశ్రయః || 29 ||

1006

ఇత్థంభూతానుభావోఽసౌ పృథుః స భగవత్తమః |

కీర్తితం తస్య చరితముద్దామచరితస్య తే || 30 ||

1007

య ఇదం సుమహాత్పుణ్యం శ్రద్ధయావహితః పరేత్ |

శ్రావయేచ్ఛృణుయాద్వాపి స పృథోః పదవీమియాత్ || 31 ||

1008

బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చస్వీ రాజన్యో జగతీపతిః |

వైశ్యః పఠన్ విట్పతిః స్యాచ్ఛాత్రః సత్తమతామియాత్ || 32 ||

1009

త్రికృత్వ ఇదమాకర్ణ్య నరో నార్యథవాఽదృతా |

అప్రజః సుప్రజతమో నిర్ధనో ధనవత్తమః || 33 ||

1010

అస్పష్టకీర్తిః సుయశా మూర్ఖో భవతి పండితః |

ఇదం స్వస్త్వయనం పుంసామమంగల్యనివారణం || 34 ||

1011

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం స్వర్గ్యం కలిమలాపహం ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సమ్యక్సిద్ధిమభీష్నుభిః ।
 శ్రద్ధయైతదనుశ్రవ్యం చతుర్ణాం కారణం పరం ॥ 35 ॥ 1012

విజయాభిముఖో రాజా శ్రుత్వైతదభియాతి యాన్ ।
 బలిం తస్మై హరంత్యగ్రే రాజానః పృథవే యథా ॥ 36 ॥ 1013

ముక్తాన్యసంగో భగవత్యమలాం భక్తిముద్వహన్ ।
 వైన్యస్య చరితం పుణ్యం శృణుయాచ్ఛ్రావయేత్పరేత్ ॥ 37 ॥ 1014

వైచిత్రవీర్యాభిహితం మహన్మాహాత్మ్యసూచకం ।
 అస్మిన్ కృతమతిర్మర్త్యః పార్థవీం గతిమాప్నుయాత్ ॥ 38 ॥ 1015

అనుదినమిదమాదరేణ శృణ్వన్
 పృథుచరితం ప్రథయన్ విముక్తసంగః ।
 భగవతి భవసింధుపోతపాదే
 స చ నిపుణాం లభతే రతిం మనుష్యః ॥ 39 ॥ 1016

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

విజితాశ్వోఽధిరాజాఽఽసీత్పృథుపుత్రః పృథుశ్రవాః |

యవీయోభ్యోఽదదాత్కాష్ఠా భ్రాతృభ్యో భ్రాతృవత్సలః || 1 ||

1017

హర్యక్షాయాదిశత్ప్రాచీం ధూమ్రకేశాయ దక్షిణాం |

ప్రతీచీం వృకసంజ్ఞాయ తుర్యాం ద్రవిణసే విభుః || 2 ||

1018

అంతర్ధానగతిం శక్రాల్లభ్యాం తర్ధానసంజ్ఞితః |

అపత్యత్రయమాధత్త శిఖండిన్యాం సుసమ్మతం || 3 ||

1019

పావకః పవమానశ్చ శుచిరిత్యగ్నయః పురా |

వసిష్ఠశాపాదుత్పన్నాః పునర్యోగగతిం గతాః || 4 ||

1020

అంతర్ధానో నభస్వత్యాం హవిర్ధానమవిందత |

య ఇంద్రమశ్వహర్తారం విద్వానపి న జఘ్నివాన్ || 5 ||

1021

రాజ్ఞాం వృత్తిం కరాదానదండశుల్కాదిదారుణాం |

మన్యమానో దీర్ఘసత్రవ్యాజేన విససర్జ హ || 6 ||

1022

తత్రాపి హంసం పురుషం పరమాత్మానమాత్మదృక్ |

యజంస్తల్లోకతామాప కుశలేన సమాధినా || 7 ||

1023

- హవిర్ధానాద్ధవిర్ధానీ విదురాసూత షట్ సుతాన్ |
బర్హిషదం గయం శుక్లం కృష్ణం సత్యం జితవ్రతం || 8 || 1024
- బర్హిషత్ సుమహాభాగో హవిర్ధానిః ప్రజాపతిః |
క్రియాకాండేషు నిష్ఠాతో యోగేషు చ కురూద్వహ || 9 || 1025
- యస్యేదం దేవయజనమను యజ్ఞం వితన్వతః |
ప్రాచీనాగ్రైః కుశైరాసీదాస్తృతం వసుధాతలం || 10 || 1026
- సాముద్రీం దేవదేవోక్తాముపయేమే శతద్రుతిం |
యాం వీక్ష్య చారుసర్వాంగీం కిశోరీం సుష్ఠ్వలంకృతాం |
పరిక్రమంతీముద్వాహే చకమేఽగ్నిః శుకీమివ || 11 || 1027
- విబుధాసురగంధర్వమునిసిద్ధనరోరగాః |
విజితాః సూర్యయా దిక్షు క్వణయంత్రైవ నూపురైః || 12 || 1028
- ప్రాచీనబర్హిషః పుత్రాః శతద్రుత్యాం దశాభవన్ |
తుల్యనామవ్రతాః సర్వే ధర్మస్నాతాః ప్రచేతసః || 13 || 1029
- పిత్రాఽఽదిష్టాః ప్రజాసర్గే తపసేఽర్ణవమావిశన్ |
దశవర్షసహస్రాణి తపసాఽఽర్చంస్తపస్పతిం || 14 || 1030
- యదుక్తం పథి దృష్టేన గిరిశేన ప్రసీదతా |
తద్ధ్యాయంతో జపంతశ్చ పూజయంతశ్చ సంయతాః || 15 || 1031
- విదుర ఉవాచ
ప్రచేతసాం గిరిత్రేణ యథాఽఽసీత్పథి సంగమః |
యదుతాహ హరః ప్రీతస్తన్నో బ్రహ్మన్ వదార్థవత్ || 16 || 1032
- సంగమః ఖలు విప్రర్షే శివేనేహ శరీరిణాం |
దుర్లభో మునయో దధ్యురసంగాద్యమభీప్సితం || 17 || 1033

- ఆత్మారామోఽపి యస్తస్వస్య లోకకల్పస్య రాధసే |
శక్త్యా యుక్తో విచరతి ఘోరయా భగవాన్ భవః || 18 || 1034
- మైత్రేయ ఉవాచ
ప్రచేతసః పితుర్వాక్యం శిరసాఽఽదాయ సాధవః |
దిశం ప్రతీచీం ప్రయయుస్తపస్యాదృతచేతసః || 19 || 1035
- సముద్రముప విస్తీర్ణమపశ్యన్ సుమహాత్మరః |
మహాన్మన ఇవ స్వచ్ఛం ప్రసన్నసలిలాశయం || 20 || 1036
- నీలరక్తోత్పలాంభోజకఞ్ఘరేందీవరాకరం |
హంససారసచక్రాహ్వకారండవనికూజితం || 21 || 1037
- మత్తభ్రమరసౌస్వర్యహృష్టరోమలతాంఘ్రిపం |
పద్మకోశరజో దిక్షు విక్షిపత్పవనోత్సవం || 22 || 1038
- తత్ర గాంధర్వమాకర్ణ్య దివ్యమార్గమనోహరం |
విసిస్మ్యా రాజపుత్రాస్తే మృదంగపణవాద్యను || 23 || 1039
- తర్వ్యేవ సరసస్తస్మాన్నిష్క్రామంతం సహానుగం |
ఉపగీయమానమమరప్రవరం విబుధానుగైః || 24 || 1040
- తప్తహేమనికాయాభం శితికంఠం త్రిలోచనం |
ప్రసాదసుముఖం వీక్ష్య ప్రణేముర్జాతకౌతుకాః || 25 || 1041
- స తాన్ ప్రపన్నార్తిహరో భగవాంధర్మవత్సలః |
ధర్మజ్ఞాన్ శీలసంపన్నాన్ ప్రీతః ప్రీతానువాచ హ || 26 || 1042
- శ్రీరుద్ర ఉవాచ
యూయం వేదిషదః పుత్రా విదితం వశ్చిక్రీడితం |
అనుగ్రహాయ భద్రం వ ఏవం మే దర్శనం కృతం || 27 || 1043

- యః పరం రంహసః సాక్షాత్త్రిగుణాజ్ఞీవసంజ్ఞితాత్ |
భగవంతం వాసుదేవం ప్రపన్నః స ప్రియో హి మే || 28 || 1044
- స్వధర్మనిష్ఠః శతజన్మభిః పుమాన్
విరించతామేతి తతః పరం హి మాం |
అవ్యాకృతం భాగవతోఽథ వైష్ణవం
పదం యథాహం విబుధాః కలాత్యయే || 29 || 1045
- అథ భాగవతా యూయం ప్రియాః స్థ భగవాన్ యథా |
న మద్భాగవతానాం చ ప్రేయానన్యోఽస్తి కర్హిచిత్ || 30 || 1046
- ఇదం వివిక్తం జప్తవ్యం పవిత్రం మంగలం పరం |
నిఃశ్రేయసకరం చాపి శ్రూయతాం తద్వదామి వః || 31 || 1047
- మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యనుక్రోశహృదయో భగవానాహ తాంభివః |
బద్ధాంజలీన్ రాజపుత్రాన్నారాయణపరో వచః || 32 || 1048
- శ్రీరుద్ర ఉవాచ
జితం త ఆత్మవిద్ధుర్యస్వస్తయే స్వస్తిరస్తు మే |
భవతా రాధసా రాధ్యం సర్వస్మా ఆత్మనే నమః || 33 || 1049
- నమః పంకజనాభాయ భూతసూక్ష్మేంద్రియాత్మనే |
వాసుదేవాయ శాంతాయ కూటస్థాయ స్వరోచిషే || 34 || 1050
- సంకర్షణాయ సూక్ష్మాయ దురంతాయాంతకాయ చ |
నమో విశ్వప్రబోధాయ ప్రద్యుమ్నాయాంతరాత్మనే || 35 || 1051
- నమో నమోఽనిరుద్ధాయ హృషీకేశేంద్రియాత్మనే |
నమః పరమహంసాయ పూర్ణాయ నిభృతాత్మనే || 36 || 1052

- స్వర్గాపవర్గద్వారాయ నిత్యం శుచిషదే నమః |
నమో హిరణ్యవీర్యాయ చాతుర్వీత్రాయ తంతవే || 37 || 1053
- నమ ఊర్జ ఇషే త్రయ్యాః పతయే యజ్ఞరేతసే |
తృప్తిదాయ చ జీవానాం నమః సర్వరసాత్మనే || 38 || 1054
- సర్వసత్త్వాత్మదేహాయ విశేషాయ స్థవీయసే |
నమస్త్రైలోక్యపాలాయ సహ ఓజోబలాయ చ || 39 || 1055
- అర్థలింగాయ నభసే నమోఽంతర్బహిరాత్మనే |
నమః పుణ్యాయ లోకాయ అముష్మై భూరివర్చసే || 40 || 1056
- ప్రవృత్తాయ నివృత్తాయ పితృదేవాయ కర్మణే |
నమోఽధర్మవిపాకాయ మృత్యవే దుఃఖదాయ చ || 41 || 1057
- నమస్త ఆశిషామీశ మనవే కారణాత్మనే |
నమో ధర్మాయ బృహతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే |
పురుషాయ పురాణాయ సాంఖ్యయోగేశ్వరాయ చ || 42 || 1058
- శక్తిత్రయసమేతాయ మీధుషేఽహంకృతాత్మనే |
చేత ఆకూతిరూపాయ నమో వాచోవిభూతయే || 43 || 1059
- దర్శనం నో దిదృక్షాణాం దేహి భాగవతార్చితం |
రూపం ప్రియతమం స్వానాం సర్వేంద్రియగుణాంజనం || 44 || 1060
- స్నిగ్ధప్రావృడ్ఘనశ్యామం సర్వసౌందర్యసంగ్రహం |
చార్వాయతచతుర్బాహుం సుజాతరుచిరాననం || 45 || 1061
- పద్మకోశపలాశాక్షం సుందరభ్రు సునాసికం |
సుద్విజం సుకపోలాస్యం సమకర్ణవిభూషణం || 46 || 1062

- ప్రీతిప్రహసితాపాంగమలక్షైరుపశోభితం ।
లసత్సంకజకింజల్కదుకూలం మృష్టకుండలం ॥ 47 ॥ 1063
- స్ఫురత్కిరీటవలయహారనూపురమేఖలం ।
శంఖచక్రగదాపద్మమాలామణ్యత్తమర్ద్ధిమత్ ॥ 48 ॥ 1064
- సింహస్కంధత్విషో బిభ్రత్సౌభగగ్రీవకౌస్తుభం ।
శ్రియానపాయిన్యాక్షిప్తనికషాశ్మీరసోల్లసత్ ॥ 49 ॥ 1065
- పూరరేచకసంవిగ్నవలివల్లుదలోదరం ।
ప్రతిసంక్రామయద్విశ్వం నాభ్యాఽఽవర్తగభీరయా ॥ 50 ॥ 1066
- శ్యామశ్రోణ్యధిరోచిష్ణుదుకూలస్వర్ణమేఖలం ।
సమచార్వంఘ్రిజంఘారునిమ్నజానుసుదర్శనం ॥ 51 ॥ 1067
- పదా శరత్పద్మపలాశరోచిషా
నఖద్యుభిర్నోఽంతరఘం విధున్వతా ।
ప్రదర్శయ స్వీయమపాస్తసాధ్వసం
పదం గురో మార్గగురుస్తమోజుషాం ॥ 52 ॥ 1068
- ఏతద్రూపమనుధ్యేయమాత్మశుద్ధిమభీప్సతాం ।
యద్భుక్తియోగోఽభయదః స్వధర్మమనుతిష్ఠతాం ॥ 53 ॥ 1069
- భవాన్ భక్తిమతా లభ్యో దుర్లభః సర్వదేహినాం ।
స్వారాజ్యస్యాప్యభిమత ఏకాంతేనాత్మవిధ్ధతిః ॥ 54 ॥ 1070
- తం దురారాధ్యమారాధ్య సతామపి దురాపయా ।
ఏకాంతభక్త్యా కో వాంచేత్పాదమూలం వినా బహిః ॥ 55 ॥ 1071
- యత్ర నిర్విష్టమరణం కృతాంతో నాభిమన్యతే ।
విశ్వం విధ్వంసయన్ వీర్యశౌర్యవిస్ఫుర్జితభ్రువా ॥ 56 ॥ 1072

క్షణార్థేనాపి తులయే న స్వర్గం నాపునర్భవం |
భగవత్సంగిసంగస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః || 57 ||

1073

అథానఘాంఘ్రేస్తవ కీర్తితీర్థయో -
రంతర్బహిః స్నానవిధూతపాపమనాం |
భూతేష్వనుక్రోశసుసత్త్వశీలినాం
స్యాత్సంగమోఽనుగ్రహ ఏష నస్తవ || 58 ||

1074

న యస్య చిత్తం బహిరర్థవిభ్రమం
తమోగుహాయాం చ విశుద్ధమావిశత్ |
యద్భుక్తియోగానుగృహీతమంజసా
మునిర్విచప్ష్టే నను తత్ర తే గతిం || 59 ||

1075

యత్రేదం వ్యజ్యతే విశ్వం విశ్వస్మిన్నవభాతి యత్ |
తత్ త్వం బ్రహ్మ పరం జ్యోతిరాకాశమివ విస్తృతం || 60 ||

1076

యో మాయయేదం పురురూపయాస్సృజద్
బిభర్తి భూయః క్షపయత్యవిక్రియః |
యద్భేదబుద్ధిః సదివాత్మదుఃస్థయా
తమాత్మతంత్రం భగవన్ ప్రతీమహి || 61 ||

1077

క్రియాకలాపైరిదమేవ యోగినః
శ్రద్ధాన్వితాః సాధు యజంతి సిద్ధయే |
భూతేంద్రియాంతఃకరణోపలక్షితం
వేదే చ తంత్రే చ త ఏవ కోవిదాః || 62 ||

1078

త్వమేక ఆద్యః పురుషః సుప్తశక్తి -
స్తయా రజఃసత్త్వతమో విభిద్యతే |
మహానహం ఖం మరుదగ్నివార్ధరాః
సురర్షయో భూతగణా ఇదం యతః || 63 ||

1079

సృష్టం స్వశక్త్యేదమనుప్రవిష్ట -

శ్చతుర్విధం పురమాత్మాంశకేన |

అథో విదుస్తం పురుషం సంతమంత -

ర్భుంక్తే హృషీకైర్మధు సారఘం యః || 64 ||

1080

స ఏష లోకానతిచండవేగో

వికర్షసి త్వం ఖలు కాలయానః |

భూతాని భూతైరనుమేయతత్త్వో

ఘనావలీర్వాయురివావిషహ్యః || 65 ||

1081

ప్రమత్తముచ్చైరితికృత్యచింతయా

ప్రవృద్ధలోభం విషయేషు లాలసం |

త్వమప్రమత్తః సహసాభిపద్యసే

క్షుల్లేలిహనోఽహిరివాఖుమంతకః || 66 ||

1082

కస్త్యత్పదాబ్జం విజహాతి పండితో

యస్తేఽవమానవ్యయమానకేతనః |

విశంకయాస్మద్గురురర్చతి స్మ యద్

వినోపపత్తిం మనవశ్చతుర్దశ || 67 ||

1083

అథ త్వమసి నో బ్రహ్మన్ పరమాత్మన్ విపశ్చితాం |

విశ్వం రుద్రభయధ్వస్తమకుతశ్చిద్భయా గతిః || 68 ||

1084

ఇదం జపత భద్రం వో విశుద్ధా నృపనందనాః |

స్వధర్మమనుతిష్ఠంతో భగవత్యర్పితాశయాః || 69 ||

1085

తమేవాత్మానమాత్మస్థం సర్వభూతేష్వవస్థితం |

పూజయధ్వం గృణంతశ్చ ధ్యాయంతశ్చాసకృద్ధరిం || 70 ||

1086

- యోగాదేశముపాసాద్య ధారయంతో మునివ్రతాః |
సమాహితధియః సర్వ ఏతదభ్యసతాదృతాః || 71 || 1087
- ఇదమాహ పురాస్మాకం భగవాన్ విశ్వసృక్పతిః |
భృగ్వాదీనామాత్మజానాం సిస్సక్షుః సంసిస్సక్షతాం || 72 || 1088
- తే వయం నోదితాః సర్వే ప్రజాసర్గే ప్రజేశ్వరాః |
అనేన ధ్వస్తతమసః సిస్సక్షో వివిధాః ప్రజాః || 73 || 1089
- అథేదం నిత్యదా యుక్తో జపన్నవహితః పుమాన్ |
అచిరాచ్ఛ్చేయ ఆప్నోతి వాసుదేవపరాయణః || 74 || 1090
- శ్రేయసామిహ సర్వేషాం జ్ఞానం నిశ్రేయసం పరం |
సుఖం తరతి దుష్పారం జ్ఞాననౌర్వ్యసనార్ణవం || 75 || 1091
- య ఇమం శ్రద్ధయా యుక్తో మద్గీతం భగవత్స్త్వవం |
అధీయానో దురారాధ్యం హరిమారాధయత్యసౌ || 76 || 1092
- విందతే పురుషోఽముష్మాద్యద్యదిచ్ఛత్యసత్వరం |
మద్గీతగీతాత్సుప్రీతాచ్ఛేయసామేకవల్లభాత్ || 77 || 1093
- ఇదం యః కల్య ఉత్థాయ ప్రాంజలిః శ్రద్ధయాన్వితః |
శృణుయాచ్ఛావయేన్మర్త్యో ముచ్యతే కర్మబంధనైః || 78 || 1094
- గీతం మయేదం నరదేవనందనాః
పరస్య పుంసః పరమాత్మనః స్తవం |
జపంత ఏకాగ్రధియస్తపో మహా -
చ్ఛరధ్వమంతే తత ఆప్స్యథేప్సితం || 79 || 1095

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే రుద్రగీతం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి సందిశ్య భగవాన్ బార్హిష్పదైరభిపూజితః ।

పశ్యతాం రాజపుత్రాణాం తత్రైవాంతర్దధే హరః ॥ 1 ॥

1096

రుద్రగీతం భగవతః స్తోత్రం సర్వే ప్రచేతసః ।

జపంతస్తే తపస్తేపుర్వర్షాణామయుతం జలే ॥ 2 ॥

1097

ప్రాచీనబర్హిషం క్షత్తః కర్మస్వాసక్తమానసం ।

నారదోఽధ్యాత్మతత్త్వజ్ఞః కృపాలుః ప్రత్యబోధయత్ ॥ 3 ॥

1098

శ్రేయస్త్యం కతమద్రాజన్ కర్మణాఽఽత్మన ఈహసే ।

దుఃఖహానిః సుఖావాప్తిః శ్రేయస్తన్నేహ చేష్యతే ॥ 4 ॥

1099

రాజోవాచ

న జానామి మహాభాగ పరం కర్మాపవిధధీః ।

బ్రూహి మే విమలం జ్ఞానం యేన ముచ్యేయ కర్మభిః ॥ 5 ॥

1100

గృహేషు కూటధర్మేషు పుత్రదారధనార్థధీః ।

న పరం విందతే మూఢో భ్రామ్యన్ సంసారవర్తమ ॥ 6 ॥

1101

నారద ఉవాచ

భో భోః ప్రజాపతే రాజన్ పశూన్ పశ్య త్వయాధ్వరే |
సంజ్ఞాపితాంజీవసంఘాన్నిర్భృణేన సహస్రశః || 7 ||

1102

ఏతే త్వాం సంప్రతీక్షంతే స్మరంతో వైశసం తవ |
సంపరేతమయఃకూటైశ్చిందంతు్యత్థితమన్యవః || 8 ||

1103

అత్ర తే కథయిష్యేఽముమితిహాసం పురాతనం |
పురంజనస్య చరితం నిబోధ గదతో మమ || 9 ||

1104

ఆసీత్పురంజనో నామ రాజా రాజన్ బృహచ్చువాః |
తస్యావిజ్ఞాతనామాఽసీత్సఖావిజ్ఞాతచేష్టితః || 10 ||

1105

సోఽన్వేషమాణః శరణం బభ్రామ పృథివీం ప్రభుః |
నానురూపం యదావిందదభూత్స విమనా ఇవ || 11 ||

1106

న సాధు మేనే తాః సర్వా భూతలే యావతీః పురః |
కామాన్ కామయమానోఽసౌ తస్య తస్యోపపత్తయే || 12 ||

1107

స ఏకదా హిమవతో దక్షిణేష్వథ సానుషు |
దదర్శ నవభిర్ద్వార్భిః పురం లక్షితలక్షణాం || 13 ||

1108

ప్రాకారోపవనాట్టాలపరిభైరక్షతోరణైః |
స్వర్ణరౌప్యాయసైః శృంగైః సంకులాం సర్వతో గృహైః || 14 ||

1109

నీలస్ఫటికవైదూర్యముక్తామరకతారుణైః |
క్లప్తహర్మ్యస్థలీం దీప్తాం శ్రియా భోగవతీమివ || 15 ||

1110

సభాచత్వరరథ్యాభిరాక్రీడాయతనాపణైః |
చైత్యధ్వజపతాకాభిర్యుక్తాం విద్రుమవేదిభిః || 16 ||

1111

- పుర్యాస్తు బాహ్యోపవనే దివ్యద్రుమలతాకులే |
నదద్విహంగాలికులకోలాహలజలాశయే || 17 || 1112
- హిమనిర్ఘరవిప్రుష్మత్కుసుమాకరవాయునా |
చలత్ప్రవాళవిటపనలినీతటసంపది || 18 || 1113
- నానారణ్యమృగవ్రాతైరనాబాధే మునివ్రతైః |
ఆహూతం మన్యతే పాంథో యత్ర కోకిలకూజితైః || 19 || 1114
- యదృచ్ఛయాఽఽగతాం తత్ర దదర్శ ప్రమదోత్తమాం |
భృత్యైర్దశభిరాయాంతీమేక్షైకశతనాయకైః || 20 || 1115
- పంచశీర్షాహినా గుప్తాం ప్రతీహరేణ సర్వతః |
అన్వేషమాణామృషభమప్రాధాం కామరూపిణీం || 21 || 1116
- సునాసాం సుదతీం బాలాం సుకపోలాం వరాననాం |
సమవిన్యస్తకర్ణాభ్యాం బిభ్రతీం కుండలశ్రియం || 22 || 1117
- పిశంగనీవీం సుశ్రోణీం శ్యామాం కనకమేఖలాం |
పద్భ్యాం క్వణద్భ్యాం చలతీం నూపురైర్దేవతామివ || 23 || 1118
- స్తనౌ వ్యంజితకైశోరౌ సమవృత్తౌ నిరంతరౌ |
వస్త్రాంతేన నిగూహంతీం వ్రీడయా గజగామినీం || 24 || 1119
- తామాహ లలితం వీరః సవ్రీడస్మితశోభనాం |
స్నిగ్ధేనాపాంగపుంఖేన స్పృష్టః ప్రేమోద్భ్రమద్భ్రువా || 25 || 1120
- కా త్వం కంజపలాశాక్షి కస్యాసీహ కుతః సతి |
ఇమాముప పురీం భీరు కిం చిక్కిర్షసి శంస మే || 26 || 1121
- క ఏతేఽనుపథా యే త ఏకాదశ మహాభటాః |
ఏతా వా లలనాః సుభ్రు కోఽయం తేఽహిః పురఃసరః || 27 || 1122

త్వం ప్రీర్భవాన్యస్యథ వాగ్రమా పతిం

విచిన్వతీ కిం మునివద్రహో వనే ।

త్వదంఘ్రికామాప్తసమస్తకామం

క్వ పద్మకోశః పతితః కరాగ్రాత్ ॥ 28 ॥

1123

నాసాం వరోర్వన్యతమా భువిస్సృక్

పురీమిమాం వీరవరేణ సాకం ।

అర్హస్యలంకర్తుమదభ్రకర్మణా

లోకం పరం శ్రీరివ యజ్ఞపుంసా ॥ 29 ॥

1124

యదేష మాపాంగవిఖండితేంద్రియం

సప్రీడభావస్మితవిభ్రమద్భ్రువా ।

త్వయోపసృష్టో భగవాన్మనోభవః

ప్రబాధతేఽథానుగృహాణ శోభనే ॥ 30 ॥

1125

త్వదాననం సుభ్రు సుతారలోచనం

వ్యాలంబినీలాలకవృందసంవృతం ।

ఉన్నీయ మే దర్శయ వల్లువాచకం

యద్వీడయా నాభిముఖం శుచిస్మితే ॥ 31 ॥

1126

నారద ఉవాచ

ఇత్థం పురంజనం నారీ యాచమానమధీరవత్ ।

అభ్యనందత తం వీరం హసంతీ వీర మోహితా ॥ 32 ॥

1127

న విదామ వయం సమ్యక్కర్తారం పురుషర్షభ ।

ఆత్మనశ్చ పరస్యాపి గోత్రం నామ చ యత్యుతం ॥ 33 ॥

1128

ఇహోద్య సంతమాత్మానం విదామ న తతః పరం ।

యేనేయం నిర్మితా వీర పురీ శరణమాత్మనః ॥ 34 ॥

1129

- ఏతే సఖాయః సఖ్యో మే నరా నార్యశ్చ మానద |
సుప్తాయాం మయి జాగర్తి నాగోఽయం పాలయన్ పురీం || 35 || 1130
- దిష్ట్యాఽఽగతోఽసి భద్రం తే గ్రామ్యాన్ కామానభీష్ససే |
ఉద్వహిష్యామి తాంస్తేఽహం స్వబంధుభిరరిందమ || 36 || 1131
- ఇమాం త్వమధితిష్ఠస్వ పురీం నవముఖీం విభో |
మయోపనీతాన్ గృష్ణానః కామభోగాన్ శతం సమాః || 37 || 1132
- కం ను త్వదన్యం రమయే హ్యరతిజ్ఞమకోవిదం |
అసంపరాయాభిముఖమశ్వస్తనవిదం పశుం || 38 || 1133
- ధర్మో హ్యత్రార్థకామౌ చ ప్రజానందోఽమృతం యశః |
లోకా విశోకా విరజా యాన్ న కేవలినో విదుః || 39 || 1134
- పితృదేవర్షిమర్త్యానాం భూతానామాత్మనశ్చ హ |
క్షేమ్యం వదంతి శరణం భవేఽస్మిన్ యద్గృహశ్రమః || 40 || 1135
- కా నామ వీర విఖ్యాతం వదాన్యం ప్రియదర్శనం |
న వృణోత ప్రియం ప్రాప్తం మాదృశీ త్వాదృశం పతిం || 41 || 1136
- కస్యా మనస్తే భువి భోగిభోగయోః
స్త్రీయా న సజ్జేద్భుజయోర్మహాభుజ |
యోఽనాథవర్గాధిమలం ఘృణోద్ధత -
స్మితావలోకేన చరత్యపోహితుం || 42 || 1137
- నారద ఉవాచ
ఇతి తౌ దంపతీ తత్ర సముద్య సమయం మిథః |
తాం ప్రవిశ్య పురీం రాజన్ముముదాతే శతం సమాః || 43 || 1138

- ఉపగీయమానో లలితం తత్ర తత్ర చ గాయకైః |
క్రీడన్ పరివృతః స్త్రీభిర్హృదినీమావిశచ్ఛుచౌ || 44 || 1139
- సప్తోపరి కృతా ద్వారః పురస్తస్యాస్తు ద్వే అధః |
పృథగ్విషయగత్యర్థం తస్యాం యః కశ్చనేశ్వరః || 45 || 1140
- పంచ ద్వారస్తు పౌరస్త్యా దక్షిణైకా తథోత్తరా |
పశ్చిమే ద్వే అమూషాం తే నామాని నృప వర్ణయే || 46 || 1141
- ఖద్యోతాఽఽవిర్ముఖీ చ ప్రాగ్ద్వారావేకత్ర నిర్మితే |
విభ్రాజితం జనపదం యాతి తాభ్యాం ద్యుమత్సఖః || 47 || 1142
- నలినీ నాలినీ చ ప్రాగ్ద్వారావేకత్ర నిర్మితే |
అవధూతసఖస్తాభ్యాం విషయం యాతి సౌరభం || 48 || 1143
- ముఖ్యా నామ పురస్తాద్ ద్వాస్తయాఽఽపణబహూదనౌ |
విషయౌ యాతి పురరాడ్రసజ్జవిపణాన్వితః || 49 || 1144
- పితృహూర్మృప పుర్యా ద్వార్దక్షిణేన పురంజనః |
రాష్ట్రం దక్షిణపంచాలం యాతి శ్రుతధరాన్వితః || 50 || 1145
- దేవహూర్నామ పుర్యా ద్వా ఉత్తరేణ పురంజనః |
రాష్ట్రముత్తరపంచాలం యాతి శ్రుతధరాన్వితః || 51 || 1146
- ఆసురీ నామ పశ్చాద్ ద్వాస్తయా యాతి పురంజనః |
గ్రామకం నామ విషయం దుర్మదేన సమన్వితః || 52 || 1147
- నిర్మతిర్నామ పశ్చాద్ ద్వాస్తయా యాతి పురంజనః |
వైశసం నామ విషయం లుబ్ధకేన సమన్వితః || 53 || 1148
- అంధావమీషాం పౌరాణాం నిర్వాక్యేశస్కృతావుభౌ |
అక్షణ్వతామధిపతిస్తాభ్యాం యాతి కరోతి చ || 54 || 1149

స యర్హ్యంతఃపురగతో విషూచీనసమన్వితః |

మోహం ప్రసాదం హర్షం వా యాతి జాయాత్మజోద్భవం || 55 ||

1150

ఏవం కర్మసు సంసక్తః కామాత్మా వంచితోఽబుధః |

మహిషీ యద్యదీహేత తత్తదేవాన్వవర్తత || 56 ||

1151

క్వచిత్పిబంత్యాం పిబతి మదిరాం మదవిహ్వలః |

అశ్నంత్యాం క్వచిదశ్నాతి జక్షంత్యాం సహ జక్షితి || 57 ||

1152

క్వచిద్గాయతి గాయంత్యాం రుదత్యాం రుదతి క్వచిత్ |

క్వచిద్ధసంత్యాం హసతి జల్పంత్యామను జల్పతి || 58 ||

1153

క్వచిద్ధావతి ధావంత్యాం తిష్ఠంత్యామను తిష్ఠతి |

అను శేతే శయానాయామన్వాస్తే క్వచిదాసతీం || 59 ||

1154

క్వచిచ్ఛృణోతి శృణ్వంత్యాం పశ్యంత్యామను పశ్యతి |

క్వచిజ్ఞప్రుతి జిప్రుంత్యాం స్పృశంత్యాం స్పృశతి క్వచిత్ || 60 ||

1155

క్వచిచ్ఛ శోచతీం జాయామనుశోచతి దీనవత్ |

అను హృష్యతి హృష్యంత్యాం ముదితామను మోదతే || 61 ||

1156

విప్రలభో మహిష్యైవం సర్వప్రకృతివంచితః |

నేచ్ఛన్ననుకరోత్యజ్ఞః క్షైబ్యాత్క్రిడామృగో యథా || 62 ||

1157

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే పంచవింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

స ఏకదా మహేష్వాసో రథం పంచాశ్వమాశుగం ।

ద్వీషం ద్విచక్రమేకాక్షం త్రివేణుం పంచబంధురం ॥ 1 ॥

1158

ఏకరశ్మ్యేకదమనమేకనీడం ద్వికూబరం ।

పంచప్రహరణం సప్తవరూథం పంచవిక్రమం ॥ 2 ॥

1159

హైమోపస్కరమారుహ్య స్వర్ణవర్మాక్షయేషుధిః ।

ఏకాదశచమూనాథః పంచప్రస్థమగాద్వనం ॥ 3 ॥

1160

చచార మృగయాం తత్ర దృప్త ఆత్తేషుకార్ముకః ।

విహాయ జాయామతదర్థాం మృగవ్యసనలాలసః ॥ 4 ॥

1161

ఆసురీం వృత్తిమాశ్రిత్య ఘోరాత్మా నిరనుగ్రహః ।

న్యహనన్నిశితైర్బాణైర్వనేషు వనగోచరాన్ ॥ 5 ॥

1162

తీర్థేషు ప్రతిదృష్టేషు రాజా మేధ్యాన్ పశూన్ వనే ।

యావదర్థమలం లుభో హన్యాదితి నియమ్యతే ॥ 6 ॥

1163

య ఏవం కర్మ నియతం విద్వాన్ కుర్వీత మానవః ।

కర్మణా తేన రాజేంద్ర జ్ఞానేన న స లిప్యతే ॥ 7 ॥

1164

- అన్యథా కర్మ కుర్వాణో మానారూఢో నిబధ్యతే |
గుణప్రవాహపతితో నష్టప్రజ్ఞో వ్రజత్యధః || 8 || 1165
- తత్ర నిర్భిన్నగాత్రాణాం చిత్రవాజైః శిలీముఖైః |
విప్లవోఽభూద్ధుఃఖితానాం దుఃసహః కరుణాత్మనాం || 9 || 1166
- శశాన్ వరాహాన్ మహిషాన్ గవయాన్ రురుశల్యకాన్ |
మేధ్యానన్యాంశ్చ వివిధాన్ వినిఘ్నన్ శ్రమమధ్యగాత్ || 10 || 1167
- తతః క్షుత్తృట్పరిశ్రాంతో నివృత్తో గృహమేయివాన్ |
కృతస్నానోచితాహారః సంవివేశ గతక్లమః || 11 || 1168
- ఆత్మానమర్హయాంచక్రే ధూపాలేపస్తగాదిభిః |
సాధ్వలంకృతసర్వాంగో మహిష్యామాదధే మనః || 12 || 1169
- తృప్తో హృష్టః సుదృఢశ్చ కందర్పాకృష్టమానసః |
న వ్యచష్ట వరారోహం గృహిణీం గృహమేధినీం || 13 || 1170
- అంతఃపురస్త్రియోఽపృచ్ఛద్విమనా ఇవ వేదిషత్ |
అపి వః కుశలం రామాః సేశ్వరీణాం యథా పురా || 14 || 1171
- న తథైతర్హి రోచంతే గృహేషు గృహసంపదః |
యది న స్యాద్ గృహే మాతా పత్నీ వా పతిదేవతా |
వ్యంగే రథ ఇవ ప్రాజ్ఞః కో నామాసీత దీనవత్ || 15 || 1172
- క్వ వర్తతే సా లలనా మజ్జంతం వ్యసనార్ణవే |
యా మాముద్ధరతే ప్రజ్ఞాం దీపయంతీ పదే పదే || 16 || 1173
- రామా ఊచుః
నరనాథ న జానీమస్త్యత్ప్రియా యద్వ్యవస్యతి |
భూతలే నిరవస్థారే శయానాం పశ్య శత్రుహన్ || 17 || 1174

నారద ఉవాచ

పురంజనః స్వమహిషీం నిరీక్ష్యావధుతాం భువి |

తత్సంగోన్మథితజ్ఞానో వైక్లవ్యం పరమం యయౌ || 18 ||

1175

సాంత్యయన్ శ్లక్ష్యాయా వాచా హృదయేన విదూయతా |

ప్రేయస్యాః స్నేహసంరంభలింగమాత్మని నాభ్యగాత్ || 19 ||

1176

అనునిన్యేఽథ శనకైర్వీరోఽనునయకోవిదః |

పస్పర్శ పాదయుగలమాహ చోత్సంగలాలితాం || 20 ||

1177

పురంజన ఉవాచ

నూనం త్వకృతపుణ్యాస్తే భృత్యా యేష్వీశ్వరాః శుభే |

కృతాగస్సాత్మసాత్కృత్వా శిక్షాదండం న యుంజతే || 21 ||

1178

పరమోఽనుగ్రహో దండో భృత్యేషు ప్రభుణార్పితః |

బాలో న వేద తత్తన్వి బంధుకృత్యమమర్షణః || 22 ||

1179

సా త్వం ముఖం సుదతి సుభ్రవ్వునురాగభార -

ప్రీడావిలంబవిలసద్ధసితావలోకం |

నీలాలకాలిభిరుపస్కృతమున్నసం నః

స్వానాం ప్రదర్శయ మనస్విని వల్లవాక్యం || 23 ||

1180

తస్మిందధే దమమహం తవ వీరపత్ని

యోఽన్యత్ర భూసురకులాత్కృతకిల్బిషస్తం |

పశ్యే న వీతభయమున్ముదితం త్రిలోక్యా -

మన్యత్ర వై మురరిపోరితరత్ర దాసాత్ || 24 ||

1181

వక్త్రం న తే వితిలకం మలినం విహర్షం

సంరంభభీమమవిమృష్టమపేతరాగం |

పశ్యే స్తనావపి శుచోపహతౌ సుజాతౌ

బింబాధరం విగతకుంకుమపంకరాగం || 25 ||

1182

తన్నే ప్రసీద సుహృదః కృతకిల్బిషస్య

స్వైరం గతస్య మృగయాం వ్యసనాతురస్య |

కా దేవరం వశగతం కుసుమాస్తవేగ -

విప్రస్తపౌంస్సముశతీ న భజేత కృత్యే || 26 ||

1183

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే షడ్వింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

ఇత్థం పురంజనం సద్యగ్వశమానీయ విభ్రమైః |

పురంజనీ మహారాజ రేమే రమయతీ పతిం || 1 ||

1184

స రాజా మహిషీం రాజన్ సుస్నాతాం రుచిరాననాం |

కృతస్వస్త్వయనాం తృప్తామభ్యనందదుపాగతాం || 2 ||

1185

తయోపగూఢః పరిరబ్ధకంధరో

రహోఽనుమంత్రైరపకృష్టచేతనః |

న కాలరంహో బుబుధే దురత్యయం

దివా నిశేతి ప్రమదాపరిగ్రహః || 3 ||

1186

శయాన ఉన్నద్ధమదో మహామనా

మహార్హతల్పే మహిషీభుజోపధిః |

తామేవ వీరో మనుతే పరం యత -

స్తమోఽభిభూతో న నిజం పరం చ యత్ || 4 ||

1187

తయైవం రమమాణస్య కామకశ్మలచేతసః |

క్షణార్థమివ రాజేంద్ర వ్యతిక్రాంతం నవం వయః || 5 ||

1188

తస్యామజనయత్పుత్రాన్ పురంజన్యాం పురంజనః |

శతాన్యేకాదశ విరాడాయుషోఽర్థమథాత్యగాత్ || 6 ||

1189

- దుహిత్యార్దశోత్తరశతం పితృమాతృయశస్కరీః |
శీలౌదార్యగుణోపేతాః పౌరంజన్యః ప్రజాపతే || 7 || 1190
- స పంచాలపతిః పుత్రాన్ పితృవంశవివర్ధనాన్ |
దారైః సంయోజయామాస దుహిత్యః సదృశైర్వరైః || 8 || 1191
- పుత్రాణాం చాభవన్ పుత్రా ఏకైకస్య శతం శతం |
యైర్వై పౌరంజనో వంశః పంచాలేషు సమేధితః || 9 || 1192
- తేషు తద్రిక్లహారేషు గృహకోశానుజీవిషు |
నిరూఢేన మమత్వేన విషయేష్వన్వబధ్యత || 10 || 1193
- ఈజే చ క్రతుభిర్హోరైర్దీక్షితః పశుమారక్షైః |
దేవాన్ పితౄన్ భూతపతీన్నానాకామో యథా భవాన్ || 11 || 1194
- యుక్తేష్వేవం ప్రమత్తస్య కుటుంబాసక్తచేతసః |
ఆససాద స వై కాలో యోఽప్రియః ప్రియయోషితాం || 12 || 1195
- చండవేగ ఇతి ఖ్యాతో గంధర్వాధిపతిర్పుష్ప |
గంధర్వాస్తస్య బలినః షష్ఠ్యుత్తరశతత్రయం || 13 || 1196
- గంధర్వ్యస్తాదృశీరస్య మైథున్యశ్చ సితాసితాః |
పరివృత్త్యా విలుంపంతి సర్వకామవినిర్మితాం || 14 || 1197
- తే చండవేగానుచరాః పురంజనపురం యదా |
హర్తుమారేభిరే తత్ర ప్రత్యషేధత్ప్రజాగరః || 15 || 1198
- స సప్తభిః శతైరేకో వింశత్యా చ శతం సమాః |
పురంజనపురాధ్యక్షో గంధర్వైర్యుయుధే బలీ || 16 || 1199
- క్షీయమాణే స్వసంబంధే ఏకస్మిన్ బహుభిర్యుధా |
చింతాం పరాం జగామార్తః సరాష్ట్రపురబాంధవః || 17 || 1200

- స ఏవ పుర్యాం మధుభుక్పంచాలేషు స్వపార్షదైః |
ఉపనీతం బలిం గృష్ణాన్ స్త్రీజితో నావిదద్భయం || 18 || 1201
- కాలస్య దుహితా కాచిత్తిలోకిం వరమిచ్ఛతీ |
పర్యటంతీ న బర్హిష్మన్ ప్రత్యనందత కశ్చన || 19 || 1202
- దౌర్భాగ్యేనాత్మనో లోకే విశ్రుతా దుర్భగేతి సా |
యా తుష్టా రాజర్షయే తు వృతాదాత్పూరవే వరం || 20 || 1203
- కదాచిదటమానా సా బ్రహ్మలోకాన్మహీం గతం |
వస్త్రే బృహద్యృతం మాం తు జానతీ కామమోహితా || 21 || 1204
- మయి సంరభ్య విపులమదాచ్ఛాపం సుదుఃసహం |
స్థాతుమర్హసి నైకత్ర మద్యాఙ్ఘావిముఖో మునే || 22 || 1205
- తతో విహతసంకల్పా కన్యకా యవనేశ్వరం |
మయోపదిష్టమాసాద్య వస్త్రే నామ్నా భయం పతిం || 23 || 1206
- ఋషభం యవనానాం త్వాం వృణే వీరేష్పితం పతిం |
సంకల్పస్త్యయి భూతానాం కృతః కిల న రిష్యతి || 24 || 1207
- ద్వావిమావనుశోచంతి బాలావసదవగ్రహౌ |
యల్లోకశాస్త్రోపనతం న రాతి న తదిచ్ఛతి || 25 || 1208
- అథో భజస్య మాం భద్ర భజంతీం మే దయాం కురు |
ఏతావాన్ పౌరుషో ధర్మో యదార్తాననుకంపతే || 26 || 1209
- కాలకన్యోదితవచో నిశమ్య యవనేశ్వరః |
చిక్కిర్షుర్దేవగుహ్యం స సస్మితం తామభాషత || 27 || 1210
- మయా నిరూపితస్తుభ్యం పతిరాత్మసమాధినా |
నాభినందతి లోకోఽయం త్వామభద్రామసమ్మతాం || 28 || 1211

త్వమవ్యక్తగతిర్భుంక్ష్య లోకం కర్మవినిర్మితం ।

యాహి మే పృతనాయుక్తా ప్రజానాశం ప్రణేష్యసి ॥ 29 ॥

1212

ప్రజ్వారోఽయం మమ భ్రాతా త్వం చ మే భగినీ భవ ।

చరామ్యుభాభ్యాం లోకేఽస్మిన్నవ్యక్తో భీమసైనికః ॥ 30 ॥

1213

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

సైనికా భయనామ్నో యే బర్హిష్మన్ దిష్టకారిణః ।

ప్రజ్వారకాలకన్యాభ్యాం విచేరురవనీమిమాం ॥ 1 ॥

1214

త ఏకదా తు రభసా పురంజనపురీం నృప ।

రురుధుర్భౌమభోగాఢ్యాం జరత్పన్నగపాలితాం ॥ 2 ॥

1215

కాలకన్యాపి బుభుజే పురంజనపురం బలాత్ ।

యయాభిభూతః పురుషః సద్యో నిఃసారతామియాత్ ॥ 3 ॥

1216

తయోపభుజ్యమానాం వై యవనాః సర్వతోదిశం ।

ద్వార్భిః ప్రవిశ్య సుభృశం ప్రార్థయన్ సకలాం పురీం ॥ 4 ॥

1217

తస్యాం ప్రపీడ్యమానాయామభిమానీ పురంజనః ।

అవాపోరువిధాంస్తాపాన్ కుటుంబీ మమతాకులః ॥ 5 ॥

1218

కన్యోపగూఢో నష్టశ్రీః కృపణో విషయాత్మకః ।

నష్టప్రజ్ఞో హృతైశ్వర్యో గంధర్వయవనైర్బలాత్ ॥ 6 ॥

1219

విశీర్ణాం స్వపురీం వీక్ష్య ప్రతికూలాననాదృతాన్ ।

పుత్రాన్ పౌత్రానుగామాత్యాంజాయాం చ గతసౌహృదాం ॥ 7 ॥

1220

- ఆత్మానం కన్యయా గ్రస్తం పంచాలానరిదూషితాన్ |
దురంతచింతామాపన్నో న లేభే తత్ప్రతిక్రియాం || 8 || 1221
- కామానభిలషందీనో యాతయామాంశ్చ కన్యయా |
విగతాత్మగతిస్నేహః పుత్రదారాంశ్చ లాలయన్ || 9 || 1222
- గంధర్వయవనాక్రాంతాం కాలకన్యోపమర్దితాం |
హాతుం ప్రచక్రమే రాజా తాం పురీమనికామతః || 10 || 1223
- భయనామ్నోఽగ్రజో భ్రాతా ప్రజ్వారః ప్రత్యుపస్థితః |
దదాహ తాం పురీం కృత్వాన్నం భ్రాతుః ప్రియచిక్రీర్షయా || 11 || 1224
- తస్యాం సందహ్యమానాయాం సపౌరః సపరిచ్ఛదః |
కౌటుంబికః కుటుంబిన్యా ఉపాతప్యత సాన్వయః || 12 || 1225
- యవనోపరుద్ధాయతనో గ్రస్తాయాం కాలకన్యయా |
పుర్యాం ప్రజ్వారసంసృష్టః పురపాలోఽన్వతప్యత || 13 || 1226
- న శేకే సోఽవితుం తత్ర పురుకృచ్ఛోరువేపథుః |
గంతుమైచ్ఛత్తతో వృక్షకోటరాదివ సానలాత్ || 14 || 1227
- శిథిలావయవో యర్హి గంధర్వైర్మృతపౌరుషః |
యవనైరరిభీ రాజన్నుపరుద్ధో రురోద హ || 15 || 1228
- దుహిత్యాః పుత్రపౌత్రాంశ్చ జామిజామాతృపార్షదాన్ |
స్వత్వావశిష్టం యత్కించిద్ గృహకోశపరిచ్ఛదం || 16 || 1229
- అహం మమేతి స్వీకృత్య గృహేషు కుమతిర్గృహీ |
దధ్యౌ ప్రమదయా దీనో విప్రయోగ ఉపస్థితే || 17 || 1230
- లోకాంతరం గతవతి మయ్యనాథా కుటుంబినీ |
వర్తిష్యతే కథం త్వేషా బాలకాననుశోచతీ || 18 || 1231

- న మయ్యనాశితే భుంక్తే నాన్నాతే స్నాతి మత్పరా |
మయి రుష్టే సుసంత్రస్తా భర్త్సితే యతవాగ్భయాత్ || 19 || 1232
- ప్రబోధయతి మావిజ్ఞం వ్యుషితే శోకకర్శితా |
వర్జైతద్ గృహమేధీయం వీరసూరపి నేష్యతి || 20 || 1233
- కథం ను దారకా దీనా దారకీర్వాపరాయణాః |
వర్తిష్యంతే మయి గతే భిన్ననావ ఇవోదధౌ || 21 || 1234
- ఏవం కృపణయా బుద్ధ్యా శోచంతమతదర్శణం |
గ్రహీతుం కృతధీరేనం భయనామాభ్యపద్యత || 22 || 1235
- పశువద్యవనైరేష నీయమానః స్వకం క్షయం |
అన్వద్రవన్ననుపథాః శోచంతో భృశమాతురాః || 23 || 1236
- పురీం విహాయోపగత ఉపరుద్ధో భుజంగమః |
యదా తమేవాను పురీ విశీర్ణా ప్రకృతిం గతా || 24 || 1237
- వికృష్యమాణః ప్రసభం యవనేన బలీయసా |
నావిందత్తమసాఽఽవిష్టః సఖాయం సుహృదం పురః || 25 || 1238
- తం యజ్ఞపశవోఽనేన సంజ్ఞప్తా యేఽదయాలునా |
కుఠారైశ్చిచ్ఛిదుః క్రుద్ధా స్మరంతోఽమీవమస్య తత్ || 26 || 1239
- అనంతపారే తమసి మగ్నో నష్టస్మృతిః సమాః |
శాశ్వతీరనుభూయార్తిం ప్రమదాసంగదూషితః || 27 || 1240
- తామేవ మనసా గృహ్లాన్ బభూవ ప్రమదోత్తమా |
అనంతరం విదర్భస్య రాజసింహస్య వేశ్మని || 28 || 1241
- ఉపయేమే వీర్యపణాం వైదర్భీం మలయధ్వజః |
యుధి నిర్జిత్య రాజన్యాన్ పాండ్యః పరపురంజయః || 29 || 1242

- తస్యాం స జనయాంచక్ర ఆత్మజామసితేక్షణాం |
యవీయసః సప్త సుతాన్ సప్త ద్రవిడభూభృతః || 30 || 1243
- ఏకైకస్యాభవత్తేషాం రాజన్నర్బుదమర్బుదం |
భోక్త్యతే యద్వంశధర్మైర్మహీ మన్వంతరం పరం || 31 || 1244
- అగస్త్యః ప్రార్థుహితరముపయేమే ధృతవ్రతాం |
యస్యాం దృఢచ్యుతో జాత ఇధ్మవాహాత్మజో మునిః || 32 || 1245
- విభజ్య తనయేభ్యః క్షాం రాజర్షిర్మలయధ్వజః |
ఆరిరాధయిషుః కృష్ణం స జగామ కులాచలం || 33 || 1246
- హిత్యా గృహాన్ సుతాన్ భోగాన్ వైదర్భీ మదిరేక్షణా |
అన్వధావత పాండ్యేశం జ్యోత్స్నైవ రజనీకరం || 34 || 1247
- తత్ర చంద్రవసా నామ తామ్రపర్ణీ వటోదకా |
తత్పుణ్యసలిలైర్నిత్యముభయత్రాత్మనో మృజన్ || 35 || 1248
- కందాష్టిభిర్మూలఫలైః పుష్పపరైస్తృణోదకైః |
వర్తమానః శనైర్గాత్రకర్మనం తప ఆస్థితః || 36 || 1249
- శీతోష్ణవాతవర్షాణి క్షుత్పిపాసే ప్రియాప్రియే |
సుఖదుఃఖే ఇతి ద్వంద్వాన్యజయత్సమదర్శనః || 37 || 1250
- తపసా విద్యయా పక్వకషాయో నియమైర్యమైః |
యుయుజే బ్రహ్మణ్యాత్మానం విజితాక్షానిలాశయః || 38 || 1251
- ఆస్తే స్థాణురివైకత్ర దివ్యం వర్షశతం స్థిరః |
వాసుదేవే భగవతి నాన్యద్వేదోద్వహన్ రతిం || 39 || 1252
- స వ్యాపకతయాఽఽత్మానం వ్యతిరిక్తతయాఽఽత్మని |
విద్వాన్ స్వప్న ఇవామర్శసాక్షిణం విరరామ హ || 40 || 1253

- సాక్షాద్భగవతోక్తేన గురుణా హరిణా నృప |
విశుద్ధజ్ఞానదీపేన స్ఫురతా విశ్వతోముఖం || 41 || 1254
- పరే బ్రహ్మణి చాత్మానం పరం బ్రహ్మ తథాఽఽత్మని |
వీక్షమాణో విహాయేక్షామస్మాదుపరరామ హ || 42 || 1255
- పతిం పరమధర్మజ్ఞం వైదర్భీ మలయధ్వజం |
ప్రేష్ణా పర్యచరద్ధిత్యా భోగాన్ సా పతిదేవతా || 43 || 1256
- చీరవాసా వ్రతక్షామా వేణీభూతశిరోరుహా |
బభావుపపతిం శాంతా శిఖా శాంతమివానలం || 44 || 1257
- అజానతీ ప్రియతమం యదోపరతమంగనా |
సుస్థిరాసనమాసాద్య యథాపూర్వముపాచరత్ || 45 || 1258
- యదా నోపలభేతాంస్త్రామాష్మాణం పత్యురర్చతీ |
ఆసీత్సంవిగ్నహృదయా యూథభ్రష్టా మృగీ యథా || 46 || 1259
- ఆత్మానం శోచతీ దీనమబంధుం విక్లవాశ్రుభిః |
స్తనావాసిచ్య విపినే సుస్వరం ప్రరురోద సా || 47 || 1260
- ఉత్తిష్టోత్తిష్ఠ రాజర్షే ఇమాముదధిమేఖలాం |
దస్యభ్యః క్షత్రబంధుభ్యో బిభ్యతీం పాతుమర్హసి || 48 || 1261
- ఏవం విలపతీ బాలా విపినేఽనుగతా పతిం |
పతితా పాదయోర్భర్తూ రుదత్యశ్రూణ్యవర్తయత్ || 49 || 1262
- చితిం దారుమయీం చిత్వా తస్యాం పత్యుః కలేవరం |
ఆదీప్య చానుమరణే విలపంతీ మనో దధే || 50 || 1263
- తత్ర పూర్వతరః కశ్చిత్సఖా బ్రాహ్మణ ఆత్మవాన్ |
సాంత్యయన్ వల్గునా సామ్నా తామాహ రుదతీం ప్రభో || 51 || 1264

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

కా త్వం కస్యాసి కో వాయం శయానో యస్య శోచసి |
జానాసి కిం సఖాయం మాం యేనాగ్రే విచచర్థ హ || 52 ||

1265

అపి స్మరసి చాత్మానమవిజ్ఞాతసఖం సఖే |
హిత్యా మాం పదమన్విచ్ఛన్ భౌమభోగరతో గతః || 53 ||

1266

హంసావహం చ త్వం చార్య సఖాయౌ మానసాయనౌ |
అభూతామంతరా వౌకః సహస్రపరివత్సరాన్ || 54 ||

1267

స త్వం విహాయ మాం బంధో గతో గ్రామ్యమతిర్మహీం |
విచరన్ పదమద్రాక్షీః కయాచిన్నిర్మితం స్త్రియా || 55 ||

1268

పంచారామం నవద్వారమేకపాలం త్రికోష్ఠకం |
షట్కులం పంచవిపణం పంచప్రకృతి స్తీధవం || 56 ||

1269

పంచేంద్రియార్థా ఆరామా ద్వారః ప్రాణా నవ ప్రభో |
తేజోఽబన్నాని కోష్ఠాని కులమింద్రియసంగ్రహః || 57 ||

1270

విపణస్తు క్రియాశక్తిర్భూతప్రకృతిరవ్యయా |
శక్త్యధీశః పుమాంస్త్యత్ర ప్రవిష్టో నావబుధ్యతే || 58 ||

1271

తస్మింస్త్యం రామయా స్పృష్టో రమమాణోఽశ్రుతస్త్పతిః |
తత్సంగాదీదృశీం ప్రాప్తో దశాం పాపీయసీం ప్రభో || 59 ||

1272

న త్వం విదర్భదుహితా నాయం వీరః సుహృత్తవ |
న పతిస్త్యం పురంజన్యా రుద్ధో నవముఖే యయా || 60 ||

1273

మాయా హ్యేషా మయా సృష్టా యత్పుమాంసం స్త్రియం సతీం |
మన్యసే నోభయం యద్వై హంసౌ పశ్యావయోర్గతిం || 61 ||

1274

అహం భవాన్న చాన్యస్త్వం త్వమేవాహం విచక్ష్య భోః |

న నౌ పశ్యంతి కవయశ్చిద్రం జాతు మనాగపి || 62 ||

1275

యథా పురుష ఆత్మానమేకమాదర్శచక్షుషోః |

ద్విధాభూతమవేక్షేత తథైవాంతరమావయోః || 63 ||

1276

ఏవం స మానసో హంసో హంసేన ప్రతిబోధితః |

స్వస్థస్తద్యభిచారేణ నష్టామాప పునః స్మృతిం || 64 ||

1277

బర్హిష్మన్నేతదధ్యాత్మం పారోక్ష్యేణ ప్రదర్శితం |

యత్పరోక్షప్రియో దేవో భగవాన్ విశ్వభావనః || 65 ||

1278

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే అష్టావింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

ప్రాచీనబర్హిరువాచ

భగవంస్తే వచోఽస్మాభిర్న సమ్యగవగమ్యతే |

కవయస్తద్విజానంతి న వయం కర్మమోహితాః || 1 ||

1279

నారద ఉవాచ

పురుషం పురంజనం విద్యాద్యద్ వ్యనక్త్యాత్మనః పురం |

ఏకద్విత్రిచతుష్పాదం బహుపాదమపాదకం || 2 ||

1280

యోఽవిజ్ఞాతాహృతస్తస్య పురుషస్య సఖేశ్వరః |

యన్న విజ్ఞాయతే పుంభిర్నామభిర్వా క్రియాగుణైః || 3 ||

1281

యదా జిఘృక్షన్ పురుషః కార్తస్యేన ప్రకృతేర్గుణాన్ |

నవద్వారం ద్విహస్తాంఘ్రి తత్రామనుత సాధ్వితీ || 4 ||

1282

బుద్ధిం తు ప్రమదాం విద్యాన్మమాహమితి యత్కృతం |

యామధిష్ఠాయ దేహేఽస్మిన్ పుమాన్ భుంక్తేక్షభిర్గుణాన్ || 5 ||

1283

సఖాయ ఇంద్రియగణా జ్ఞానం కర్మ చ యత్కృతం |

సఖ్యస్తద్వృత్తయః ప్రాణః పంచవృత్తిర్యథోరగః || 6 ||

1284

బృహద్బలం మనో విద్యాదుభయేంద్రియనాయకం |

పంచాలాః పంచ విషయా యన్మధ్యే నవఖం పురం || 7 ||

1285

- అక్షిణీ నాసికే కర్ణౌ ముఖం శిశ్నగుదావితి |
ద్వే ద్వే ద్వారౌ బహిర్యాతి యస్తదింద్రియసంయుతః || 8 || 1286
- అక్షిణీ నాసికే ఆస్యమితి పంచ పురః కృతాః |
దక్షిణా దక్షిణః కర్ణ ఉత్తరా చోత్తరః స్మృతః || 9 || 1287
- పశ్చిమే ఇత్యథోద్వారౌ గుదం శిశ్నమిహోచ్యతే |
ఖద్యోతాఽఽవిర్ముఖీ చాత్ర నేత్రే ఏకత్ర నిర్మితే |
రూపం విభ్రాజితం తాభ్యాం విచష్టే చక్షుషేశ్వరః || 10 || 1288
- నలినీ నాలినీ నాసే గంధః సౌరభ ఉచ్యతే |
పూణోఽవధూతో ముఖ్యాస్యం విపణో వాగ్రసవిద్రసః || 11 || 1289
- ఆపణో వ్యవహారోఽత్ర చిత్రమంధో బహూదనం |
పితృహూర్దక్షిణః కర్ణ ఉత్తరో దేవహూః స్మృతః || 12 || 1290
- ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ శాస్త్రం పంచాలసంజ్ఞితం |
పితృయానం దేవయానం శ్రోత్రాచ్ఛ్చృతధరాద్వ్యజేత్ || 13 || 1291
- ఆసురీ మేఢ్రమర్వాగ్ధ్వార్వ్యవాయో గ్రామిణాం రతిః |
ఉపస్థో దుర్మదః ప్రోక్తో నిర్మతిర్గుద ఉచ్యతే || 14 || 1292
- వైశసం నరకం పాయుర్లుబ్ధకోఽంధౌ తు మే శృణు |
హస్తపాదౌ పుమాన్స్తాభ్యాం యుక్తో యాతి కరోతి చ || 15 || 1293
- అంతఃపురం చ హృదయం విషూచిర్మన ఉచ్యతే |
తత్ర మోహం ప్రసాదం వా హర్షం ప్రాప్నోతి తద్గుణైః || 16 || 1294
- యథా యథా విక్రియతే గుణాక్తో వికరోతి వా |
తథా తథోపద్రష్టాఽఽత్మా తద్వృత్తీరనుకార్యతే || 17 || 1295

- దేహో రథస్త్వింద్రియాశ్వః సంవత్సరరయోఽగతిః |
ద్వికర్మచక్రస్త్రిగుణధ్వజః పంచాసుబంధురః || 18 || 1296
- మనోరశ్మిర్బుద్ధిసూతో హృన్నీడో ద్వంద్వకూబరః |
పంచేంద్రియార్థప్రక్షేపః సప్తధాతువరూఢకః || 19 || 1297
- ఆకూతిర్విక్రమో బాహ్యో మృగతృష్ణాం ప్రధావతి |
ఏకాదశేంద్రియచమూః పంచసూనావినోదకృత్ || 20 || 1298
- సంవత్సరశ్చండవేగః కాలో యేనోపలక్షితః |
తస్యాహానీహ గంధర్వా గంధర్వో రాత్రయః స్మృతాః |
హరంత్రాయుః పరిక్రాంత్యా షష్ఠ్యుత్తరశతత్రయం || 21 || 1299
- కాలకన్యా జరా సాక్షాల్లోకస్తాం నాభినందతి |
స్వసారం జగృహే మృత్యుః క్షయాయ యవనేశ్వరః || 22 || 1300
- ఆధయో వ్యాధయస్తస్య సైనికా యవనాశ్చరాః |
భూతోపసర్గాశురయః ప్రజ్వారో ద్వివిధో జ్వరః || 23 || 1301
- ఏవం బహువిధైర్దుఃఖైర్దైవభూతాత్మసంభవైః |
క్లిశ్యమానః శతం వర్షం దేహీ దేహీ తమోవృతః || 24 || 1302
- ప్రాణేంద్రియమనోధర్మానాత్మన్యధ్యస్య నిర్గుణః |
శేతే కామలవాంధ్యాయన్మమాహమితి కర్మకృత్ || 25 || 1303
- యదాఽఽత్మానమవిజ్ఞాయ భగవంతం పరం గురుం |
పురుషస్తు విషజ్ఞేత గుణేషు ప్రకృతేః స్వదృక్ || 26 || 1304
- గుణాభిమానీ స తదా కర్మాణి కురుతేఽవశః |
శుక్లం కృష్ణం లోహితం వా యథాకర్మాభిజాయతే || 27 || 1305

- శుక్లాత్ప్రకాశభూయిష్ఠాన్ లోకానాప్నోతి కర్త్వచిత్ |
దుఃఖోదర్కాన్ క్రియాసాంస్తమః శోకోత్కటాన్ క్వచిత్ || 28 || 1306
- క్వచిత్పుమాన్ క్వచిచ్ఛ స్త్రీ క్వచిన్నోభయమంధధీః |
దేవో మనుష్యస్తిర్యగ్వా యథాకర్మగుణం భవః || 29 || 1307
- క్షుత్పరీతో యథా దీనః సారమేయో గృహం గృహం |
చరన్ విందతి యద్దిష్టం దండమోదనమేవ వా || 30 || 1308
- తథా కామాశయో జీవ ఉచ్ఛావచపథా భ్రమన్ |
ఉపర్యథో వా మధ్యే వా యాతి దిష్టం ప్రియాప్రియం || 31 || 1309
- దుఃఖేష్వేకతరేణాపి దైవభూతాత్మహేతుషు |
జీవస్య న వ్యవచ్ఛేదః స్యాచ్ఛేత్తత్తత్ప్రతిక్రియా || 32 || 1310
- యథా హి పురుషో భారం శిరసా గురుముద్వహన్ |
తం స్కంధేన స ఆధత్తే తథా సర్వాః ప్రతిక్రియాః || 33 || 1311
- నైకాంతతః ప్రతీకారః కర్మణాం కర్మ కేవలం |
ద్వయం హ్యవిద్యోపసృతం స్వప్నే స్వప్న ఇవానఘ || 34 || 1312
- అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంసృతిర్న నివర్తతే |
మనసా లింగరూపేణ స్వప్నే విచరతో యథా || 35 || 1313
- అథాత్మనోఽర్థభూతస్య యతోఽనర్థపరంపరా |
సంసృతిస్తద్వ్యవచ్ఛేదో భక్త్యా పరమయా గురౌ || 36 || 1314
- వాసుదేవే భగవతి భక్తియోగః సమాహితః |
సద్భీచీనేన వైరాగ్యం జ్ఞానం చ జనయిష్యతి || 37 || 1315
- సోఽచిరాదేవ రాజర్షే స్యాదచ్యుతకథాశ్రయః |
శృణ్వతః శ్రద్ధధానస్య నిత్యదా స్యాదధీయతః || 38 || 1316

యత్ర భాగవతా రాజన్ సాధవో విశదాశయాః |

భగవద్గుణానుకథనశ్రవణవ్యగ్రచేతసః || 39 ||

1317

తస్మిన్మహాన్ముఖరితా మధుభిచ్ఛరిత్ర -

పీయూషశేషసరితః పరితః స్రవంతి |

తా యే పిబంత్యవిత్పషో నృప గాఢకర్ణై -

స్తాన్న స్పృశంత్యశనత్పృథ్వియశోకమోహః || 40 ||

1318

ఏతైరుపద్రుతో నిత్యం జీవలోకః స్వభావజైః |

న కరోతి హరేర్నానం కథామృతనిధౌ రతిం || 41 ||

1319

ప్రజాపతిపతిః సాక్షాద్భగవాన్ గిరిశో మనుః |

దక్షాదయః ప్రజాధ్యక్షా నైష్ఠికాః సనకాదయః || 42 ||

1320

మరీచిరత్ర్యంగిరసౌ పులస్త్యః పులహః క్రతుః |

భృగుర్వసిష్ఠ ఇత్యేతే మదంతా బ్రహ్మవాదినః || 43 ||

1321

అద్యాపి వాచస్పతయస్తపోవిద్యాసమాధిభిః |

పశ్యంతోఽపి న పశ్యంతి పశ్యంతం పరమేశ్వరం || 44 ||

1322

శబ్దబ్రహ్మణి దుష్పారే చరంత ఉరువిస్తరే |

మంత్రలింగైర్వ్యవచ్ఛిన్నం భజంతో న విదుః పరం || 45 ||

1323

యదా యమనుగృహ్ణోతి భగవానాత్మభావితః |

స జహోతి మతిం లోకే వేదే చ పరినిష్ఠితాం || 46 ||

1324

తస్మాత్కర్మసు బర్హిష్మన్నజ్ఞానాదర్థకాశిషు |

మార్థదృష్టిం కృథాః శ్రోత్రస్పర్శిష్వస్పృష్టవస్తుషు || 47 ||

1325

స్వం లోకం న విదుస్తే వై యత్ర దేవో జనార్దనః |

ఆహుర్ధూమ్రుథియో వేదం సకర్మకమతద్విదః || 48 ||

1326

- ఆస్తీర్య దర్భైః ప్రాగగ్రైః కార్తస్వేన క్షితిమండలం |
స్తభో బృహద్వధాన్మానీ కర్మ నావైషి యత్పరం |
తత్కర్మ హరితోషం యత్సా విద్యా తన్మతిర్యయా || 49 || 1327
- హరిర్దేహభృతామాత్మా స్వయం ప్రకృతిరీశ్వరః |
తత్పాదమూలం శరణం యతః క్షేమో నృణామిహ || 50 || 1328
- స వై ప్రియతమశ్చాత్మా యతో న భయమణ్వపి |
ఇతి వేద స వై విద్వాన్ యో విద్వాన్ స గురుర్హరిః || 51 || 1329
- నారద ఉవాచ
ప్రశ్న ఏవం హి సంఛిన్నో భవతః పురుషర్షభ |
అత్ర మే వదతో గుహ్యం నిశామయ సునిశ్చితం || 52 || 1330
- క్షుద్రంచరం సుమనసాం శరణే మిథిత్యా
రక్తం షడంఘ్రిగణసామసు లుబ్ధకర్ణం |
అగ్రే వృకానసుతృపోఽవిగణయ్య యాంతం
పృష్ఠే మృగం మృగయ లుబ్ధకబాణభిన్నం || 53 || 1331
- అస్యార్థః - సుమనః సధర్మణాం స్త్రీణాం శరణ
ఆశ్రమే పుష్పమధుగంధవత్క్షుద్రతమం కామ్యకర్మ -
విపాకజం కామసుఖలవం జైహ్వోపస్థ్యాది
విచిన్వంతం మిథునీభూయ తదభినివేశితమనసం
షడంఘ్రిగణసామగీతవదతిమనోహరవనితాది
జనాలాపేష్వతితరామతిప్రలోభితకర్ణమగ్రే
వృకయూథవదాత్మన ఆయుర్హరతోఽహోరాత్రాంతాన్
కాలలవవిశేషానవిగణయ్య గృహేషు విహరంతం
పృష్ఠత ఏవ పరోక్షమనుప్రవృత్తో లుబ్ధకః కృతాంతోఽంతః

- శరేణ యమిహ పరావిధ్యతి తమిమమాత్మానమహో
రాజన్ భిన్నహృదయం ద్రష్టుమర్హసీతి || 54 || 1332
- స త్వం విచక్ష్య మృగచేష్టితమాత్మనోఽంత -
శ్చిత్తం నియచ్ఛ హృది కర్ణధునీం చ చిత్తే |
జహ్యంగనాశ్రమమసత్తమయూథగాథం
ప్రీణీహి హంసశరణం విరమ క్రమేణ || 55 || 1333
- రాజోవాచ
శ్రుతమన్వీక్షితం బ్రహ్మన్ భగవాన్ యదభాషత |
నైతజ్ఞానంత్యుపాధ్యాయాః కిం న బ్రూయుర్విదుర్యది || 56 || 1334
- సంశయోఽత్ర తు మే విప్ర సంభిన్నస్తత్కృతో మహాన్ |
ఋషయోఽపి హి ముహ్యంతి యత్ర నేంద్రియవృత్తయః || 57 || 1335
- కర్మాణ్యారభతే యేన పుమానిహ విహాయ తం |
అముత్రాన్యేన దేహేన జుష్టాని స యదశ్నుతే || 58 || 1336
- ఇతి వేదవిదాం వాదః శూయతే తత్ర తత్ర హ |
కర్మ యత్క్రియతే ప్రోక్షం పరోక్షం న ప్రకాశతే || 59 || 1337
- నారద ఉవాచ
యేనైవారభతే కర్మ తేనైవాముత్ర తత్పుమాన్ |
భుంక్తే హ్యవ్యవధానేన లింగేన మనసా స్వయం || 60 || 1338
- శయానమిమముత్సృజ్య శ్వసంతం పురుషో యథా |
కర్మాత్మన్యాహితం భుంక్తే తాదృశేనేతరేణ వా || 61 || 1339
- మమైతే మనసా యద్యదసావహమితి బ్రువన్ |
గృహ్ణీయాత్తత్పుమాన్ రాధ్ధం కర్మ యేన పునర్భవః || 62 || 1340

- యథానుమీయతే చిత్తముభయైరింద్రియేహితైః |
ఏవం ప్రార్థేహజం కర్మ లక్ష్యతే చిత్తవృత్తిభిః || 63 || 1341
- నానుభూతం క్వ చానేన దేహేనాదృష్టమశ్రుతం |
కదాచిదుపలభ్యేత యద్రూపం యాదృగాత్మని || 64 || 1342
- తేనాస్య తాదృశం రాజన్ లింగినో దేహసంభవం |
శ్రద్ధత్వాన్వననుభూతోఽర్థో న మనః స్పృష్టుమర్హతి || 65 || 1343
- మన ఏవ మనుష్యస్య పూర్వరూపాణి శంసతి |
భవిష్యతశ్చ భద్రం తే తథైవ న భవిష్యతః || 66 || 1344
- అదృష్టమశ్రుతం చాత్ర క్వచిన్మనసి దృశ్యతే |
యథా తథానుమంతవ్యం దేశకాలక్రియాశ్రయం || 67 || 1345
- సర్వే క్రమానురోధేన మనసీంద్రియగోచరాః |
ఆయాంతి వర్గశో యాంతి సర్వే సమనసో జనాః || 68 || 1346
- సత్త్వైకనిష్ఠే మనసి భగవత్పార్శ్వవర్తిని |
తమశ్చంద్రమసీవేదముపరజ్యావభాసతే || 69 || 1347
- నాహం మమేతి భావోఽయం పురుషే వ్యవధీయతే |
యావద్ బుద్ధిమనోఽక్షార్థగుణవ్యాహో హ్యనాదిమాన్ || 70 || 1348
- సుప్తిమూర్ఛోపతాపేషు ప్రాణాయానవిఘాతతః |
నేహతేఽహమితి జ్ఞానం మృత్యుప్రజ్వారయోరపి || 71 || 1349
- గర్భే బాల్యేఽప్యపౌష్కల్యాదేకాదశవిధం తదా |
లింగం న దృశ్యతే యూనః కుహ్వం చంద్రమసో యథా || 72 || 1350
- అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంసృతిర్న నివర్తతే |
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేఽనర్థాగమో యథా || 73 || 1351

- ఏవం పంచవిధం లింగం త్రివృత్ షోడశవిస్తృతం |
ఏష చేతనయా యుక్తో జీవ ఇత్యభిధీయతే || 74 || 1352
- అనేన పురుషో దేహానుపాదత్తే విముంచతి |
హర్షం శోకం భయం దుఃఖం సుఖం చానేన విందతి || 75 || 1353
- యథా తృణజలూకేయం నాపయాత్యపయాతి చ |
న త్యజేన్ద్రియమాణోఽపి ప్రాగ్దేహాభిమతిం జనః || 76 || 1354
- యావదన్యం న విందేత వ్యవధానేన కర్మణాం |
మన ఏవ మనుష్యేంద్ర భూతానాం భవభావనం || 77 || 1355
- యదాక్షైశ్చరితాన్ ధ్యాయన్ కర్మాణ్యాచినుతేఽసకృత్ |
సతి కర్మణ్యవిద్యాయాం బంధః కర్మణ్యనాత్మనః || 78 || 1356
- అతస్తదపవాదార్థం భజ సర్వాత్మనా హరిం |
పశ్యంస్తదాత్మకం విశ్వం స్థిత్యుత్పత్త్యప్యయా యతః || 79 || 1357
- మైత్రేయ ఉవాచ
భాగవతముఖ్యో భగవాన్నారదో హంసయోగ్గతిం |
ప్రదర్శ్య హ్యముమామంత్ర్య సిద్ధలోకం తతోఽగమత్ || 80 || 1358
- ప్రాచీనబర్హి రాజర్షిః ప్రజాసర్గాభిరక్షణే |
ఆదిశ్య పుత్రానగమత్తపసే కపిలాశ్రమం || 81 || 1359
- తత్రైకాగ్రమనా వీరో గోవిందచరణాంబుజం |
విముక్తసంగోఽనుభజన్ భక్త్యా తత్సామ్యతామగాత్ || 82 || 1360
- ఏతదధ్యాత్మపారోక్ష్యం గీతం దేవర్షిణానఘ |
యః శ్రావయేద్యః శృణుయాత్స లింగేన విముచ్యతే || 83 || 1361

ఏతన్ముకుందయశసా భువనం పునానం
 దేవర్షివర్యముఖనిఃస్పృతమాత్మశౌచం ।
 యః కీర్త్యమానమధిగచ్ఛతి పారమేష్ఠ్యం
 నాస్మిన్ భవే భ్రమతి ముక్తసమస్తబంధః ॥ 84 ॥

1362

అధ్యాత్మపారోక్ష్యమిదం మయాధిగతమద్భుతం ।
 ఏవం స్త్రియాఽఽశ్రమః పుంసశ్చిన్నోఽముత్ర చ సంశయః ॥ 85 ॥

1363

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 చతుర్థస్కంధే విదురమైత్రేయసంవాదే ప్రాచీనబర్హిర్నారదసంవాదో నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ
శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

విదుర ఉవాచ

యే త్వయాభిహితా బ్రహ్మన్ సుతాః ప్రాచీనబర్హిషః |
తే రుద్రగీతేన హరిం సిద్ధిమాపుః ప్రతోష్య కాం || 1 ||

1364

కిం బార్హస్పత్యేహ పరత్ర వాథ

క్షైవల్యనాథప్రియపార్శ్వవర్తినః |
ఆసాద్య దేవం గిరిశం యదృచ్ఛయా
ప్రాపుః పరం నూనమథ ప్రచేతసః || 2 ||

1365

మైత్రేయ ఉవాచ

ప్రచేతసోఽంతరుదధౌ పితురాదేశకారిణః |
జపయజ్ఞేన తపసా పురంజనమతోషయన్ || 3 ||

1366

దశవర్షసహస్రాంతే పురుషస్తు సనాతనః |

తేషామావిరభూత్కృచ్ఛ్రం శాంతేన శమయన్ రుచా || 4 ||

1367

సుపర్ణస్కంధమారూఢో మేరుశృంగమివాంబుదః |

పీతవాసా మణిగ్రీవః కుర్వన్ వితిమిరా దిశః || 5 ||

1368

కాశిష్ఠునా కనకవర్ణవిభూషణేన

భ్రాజత్కపోలవదనో విలసత్కిరీటః |

అష్టాయుధైరనుచరైర్మునిభిః సురేంద్రైః -
రాసేవితో గరుడకిన్నరగీతకీర్తిః || 6 ||

1369

పీనాయతాష్టభుజమండలమధ్యలక్ష్మ్యా
స్పర్థచ్ఛ్రియా పరివృతో వనమాలయాఽఽద్యః |
బర్హిష్మతః పురుష ఆహ సుతాన్ ప్రపన్నాన్
పర్జన్యనాదరుతయా సఘృణావలోకః || 7 ||

1370

శ్రీభగవానువాచ
వరం వృణీధ్వం భద్రం వో యూయం మే నృపనందనాః |
సౌహార్దేనాపృథగ్ధర్మాస్తుష్టోఽహం సౌహృదేన వః || 8 ||

1371

యోఽనుస్మరతి సంధ్యాయాం యుష్మాననుదినం నరః |
తస్య భ్రాతృష్వాత్మసామ్యం తథా భూతేషు సౌహృదం || 9 ||

1372

యే తు మాం రుద్రగీతేన సాయం ప్రాతః సమాహితాః |
స్తువంత్యహం కామవరాందాస్యే ప్రజ్ఞాం చ శోభనాం || 10 ||

1373

యద్యాయం పితురాదేశమగ్రహీష్ట ముదాన్వితాః |
అథో వ ఉశతీ కీర్తిర్లోకానను భవిష్యతి || 11 ||

1374

భవితా విశ్రుతః పుత్రోఽనవమో బ్రహ్మణో గుణైః |
య ఏతామాత్మవీర్యేణ త్రిలోకీం పూరయిష్యతి || 12 ||

1375

కండోః ప్రయ్యోచయా లబ్ధా కన్యా కమలలోచనా |
తాం చాపవిధ్ధాం జగృహుర్భూరుహో నృపనందనాః || 13 ||

1376

క్షుత్క్షామాయా ముఖే రాజా సోమః పీయూషవర్షిణీం |
దేశినీం రోదమానాయా నిదధే స దయాన్వితః || 14 ||

1377

ప్రజావిసర్గ ఆదిష్టాః పిత్రా మామనువర్తతా |

తత్ర కన్యాం వరారోహం తాముద్వహత మాచిరం || 15 ||

1378

అపృథగ్ధర్మశీలానాం సర్వేషాం వః సుమధ్యమా |

అపృథగ్ధర్మశీలేయం భూయాత్పత్న్యర్పితాశయా || 16 ||

1379

దివ్యవర్ణసహస్రాణాం సహస్రమహతౌజసః |

భౌమాన్ భోక్ష్వథ భోగాన్ వై దివ్యాంశ్చానుగ్రహన్ముమ || 17 ||

1380

అథ మయ్యనపాయిన్యా భక్త్యా పక్వగుణాశయాః |

ఉపయాస్యథ మద్ధామ నిర్విద్య నిరయాదతః || 18 ||

1381

గృహేష్వావిశతాం చాపి పుంసాం కుశలకర్మణాం |

మద్వార్తాయాతయామానాం న బంధాయ గృహ మతాః || 19 ||

1382

నవ్యవద్ధృదయే యజ్ఞో బ్రహ్మోతద్బ్రహ్మవాదిభిః |

న ముహ్యంతి న శోచంతి న హృష్యంతి యతో గతాః || 20 ||

1383

మైత్రేయ ఉవాచ

ఏవం బ్రువాణం పురుషార్థభాజనం

జనార్దనం ప్రాంజలయః ప్రచేతసః |

తద్ధర్మనధ్వస్తతమోరజోమలా

గిరాగృణన్ గద్గదయా సుహృత్తమం || 21 ||

1384

ప్రచేతస ఉచుః

నమో నమః క్లేశవినాశనాయ

నిరూపితోదారగుణాహ్వయాయ |

మనోవచోవేగపురోజవాయ

సర్వాక్షమార్హైరగతాధ్వనే నమః || 22 ||

1385

- శుద్ధాయ శాంతాయ నమః స్వనిష్ఠయా
మనస్యపార్థం విలసద్ద్వయాయ |
నమో జగత్స్థానలయోదయేషు
గృహీతమాయాగుణవిగ్రహాయ || 23 || 1386
- నమో విశుద్ధసత్త్వాయ హరయే హరిమేధసే |
వాసుదేవాయ కృష్ణాయ ప్రభవే సర్వసాత్వతాం || 24 || 1387
- నమః కమలనాభాయ నమః కమలమాలినే |
నమః కమలపాదాయ నమస్తే కమలేక్షణ || 25 || 1388
- నమః కమలకింజల్కపిశంగామలవాససే |
సర్వభూతనివాసాయ నమోఽయుంక్ష్మహి సాక్షిణే || 26 || 1389
- రూపం భగవతా త్వేతదశేషక్షేత్రసంక్షయం |
ఆవిష్కృతం నః క్లిష్టానాం కిమన్యదనుకంపితం || 27 || 1390
- ఏతావత్త్వం హి విభుభిర్భావ్యం దీనేషు వత్సలైః |
యదనుస్మర్యతే కాలే స్వబుద్ధ్యాభద్రరంధన || 28 || 1391
- యేనోపశాంతిర్భూతానాం క్షుల్లకానామపీహతాం |
అంతర్హితోఽంతర్హృదయే కస్మాన్నో వేద నాశిషః || 29 || 1392
- అసావేవ వరోఽస్మాకమీప్సితో జగతః పతే |
ప్రసన్నో భగవాన్ యేషామపవర్గగురుర్గతిః || 30 || 1393
- వరం వృణీమహేఽథాపి నాథ త్వత్పురతః పరాత్ |
న హ్యంతస్తద్విద్విభూతీనాం సోఽనంత ఇతి గీయసే || 31 || 1394
- పారిజాతేఽంజసా లభ్యే సారంగోఽన్యన్న సేవతే |
త్వదంఘ్రిమూలమాసాద్య సాక్షాత్కిం కిం వృణీమహి || 32 || 1395

- యావత్తే మాయయా స్పృష్టా భ్రమామ ఇహ కర్మభిః |
తావద్భవత్ప్రసంగానాం సంగః స్యాన్నో భవే భవే || 33 || 1396
- తులయామ లవేనాపి న స్వర్గం నాపునర్భవం |
భగవత్సంగిసంగస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః || 34 || 1397
- యత్రేడ్యంతే కథా మృష్టాస్తృష్టాయాః ప్రశమో యతః |
నిర్వైరం యత్ర భూతేషు నోద్వేగో యత్ర కశ్చన || 35 || 1398
- యత్ర నారాయణః సాక్షాద్భగవాన్ప్యాసినాం గతిః |
సంస్తూయతే సత్కథాసు ముక్తసంగైః పునః పునః || 36 || 1399
- తేషాం విచరతాం పద్భ్యాం తీర్థానాం పావనేచ్ఛయా |
భీతస్య కిం న రోచేత తావకానాం సమాగమః || 37 || 1400
- వయం తు సాక్షాద్భగవన్ భవస్య
ప్రియస్య సఖ్యుః క్షణసంగమేన |
సుదుశ్చికిత్స్యస్య భవస్య మృత్యో -
ర్భిషక్తమం త్వాద్య గతిం గతాః స్మ || 38 || 1401
- యన్నః స్వధీతం గురవః ప్రసాదితా
విప్రాశ్చ వృద్ధాశ్చ సదానువృత్త్యా |
ఆర్యా నతాః సుహృదో భ్రాతరశ్చ
సర్వాణి భూతాన్యనసూయయైవ || 39 || 1402
- యన్నః సుతప్తం తప ఏతదీశ
నిరంధసాం కాలమదభ్రమప్పు |
సర్వం తదేతత్పురుషస్య భూమ్నా
వృణీమహే తే పరితోషణాయ || 40 || 1403

మనుః స్వయంభూర్భగవాన్ భవశ్చ
యేఽన్యే తపోజ్ఞానవిశుద్ధసత్త్వాః |

అదృష్టపారా అపి యన్మహిమ్నుః
స్తువంత్యథో త్వాఽఽత్మసమం గృణీమః || 41 ||

1404

నమః సమాయ శుద్ధాయ పురుషాయ పరాయ చ |
వాసుదేవాయ సత్త్వాయ తుభ్యం భగవతే నమః || 42 ||

1405

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి ప్రచేతోభిరభిష్టుతో హరిః
ప్రీతస్తథేత్యాహ శరణ్యవత్సలః |
అనిచ్ఛతాం యానమతృప్తచక్షుషాం
యయౌ స్వధామానపవర్గవీర్యః || 43 ||

1406

అథ నిర్యాయ సలిలాత్ప్రచేతస ఉదన్వతః |
వీక్ష్యాకుప్యంద్రుమైశ్చన్నాం గాం గాం రోద్ధుమివోచ్ఛ్రితైః || 44 ||

1407

తతోఽగ్నిమారుతౌ రాజన్నముంచన్ముఖతో రుషా |
మహీం నిర్వీరుధం కర్తుం సంవర్తక ఇవాత్యయే || 45 ||

1408

భస్మసాత్క్రియమాణాంస్తాంద్రుమాన్ వీక్ష్య పితామహాః |
ఆగతః శమయామాస పుత్రాన్ బర్హిష్మతో నయైః || 46 ||

1409

తత్రావశిష్టా యే వృక్షా భీతా దుహితరం తదా |
ఉజ్జప్రుస్తే ప్రచేతోభ్య ఉపదిష్టాః స్వయంభువా || 47 ||

1410

తే చ బ్రహ్మణ ఆదేశాన్మారిషాముపయేమిరే |
యస్యాం మహదవజ్ఞానాదజన్యజనయోనిజః || 48 ||

1411

చాక్షుషే త్వంతరే ప్రాప్తే ప్రాక్సర్గే కాలవిద్రుతే |
యః ససర్జ ప్రజా ఇష్టాః స దక్షో దైవచోదితః || 49 ||

1412

యో జాయమానః సర్వేషాం తేజస్తేజస్వినాం రుచా |

స్వయోపాదత్త దాక్ష్యాచ్చ కర్మణాం దక్షమబ్రువన్ || 50 ||

1413

తం ప్రజాసర్గరక్షాయామనాదిరభిషిచ్య చ |

యుయోజ యుయుజేఽన్యాంశ్చ స వై సర్వప్రజాపతీన్ || 51 ||

1414

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

తత ఉత్పన్నవిజ్ఞానా ఆశ్వధోక్షజభాషితం ।

స్మరంత ఆత్మజే భార్యాం విసృజ్య ప్రావ్రజన్ గృహాత్ ॥ 1 ॥

1415

దీక్షితా బ్రహ్మసత్రేణ సర్వభూతాత్మమేధసా ।

ప్రతీచ్యాం దిశి వేలాయాం సిద్ధోఽభూద్యత్ర జాజలిః ॥ 2 ॥

1416

తాన్నిర్జితప్రాణమనోవచోద్భుతో

జితాసనాన్ శాంతసమానవిగ్రహాన్ ।

పరేఽమలే బ్రహ్మణి యోజితాత్మనః

సురాసురేణ్యో దదృశే స్మ నారదః ॥ 3 ॥

1417

తమాగతం త ఉత్థాయ ప్రణిపత్యాభినంద్య చ ।

పూజయిత్వా యథాదేశం సుఖాసీనమథాబ్రువన్ ॥ 4 ॥

1418

ప్రచేతస ఊచుః

స్వాగతం తే సురర్షేఽద్య దిష్ట్యా నో దర్శనం గతః ।

తవ చంక్రమణం బ్రహ్మన్నభయాయ యథా రవేః ॥ 5 ॥

1419

యదాదిష్టం భగవతా శివేనాథోక్షజేన చ ।

తద్ గృహేషు ప్రసక్తానాం ప్రాయశః క్షపితం ప్రభో ॥ 6 ॥

1420

తన్నః ప్రద్యోతయాధ్యాత్మజ్ఞానం తత్త్వార్థదర్శనం |
యేనాంజసా తరిష్యామో దుస్తరం భవసాగరం || 7 ||

1421

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి ప్రచేతసాం పృష్టో భగవాన్నారదో మునిః |
భగవత్యుత్తమశ్లోక ఆవిష్టాత్మాబ్రవీన్నపాన్ || 8 ||

1422

నారద ఉవాచ
తజ్జన్మ తాని కర్మాణి తదాయుస్తన్మనో వచః |
నృణాం యేనేహ విశ్వాత్మా సేవ్యతే హరిరీశ్వరః || 9 ||

1423

కిం జన్మభిస్త్రిభిర్వేహ శౌక్లసావిత్రయాజ్ఞకైః |
కర్మభిర్వా త్రయీప్రోక్షైః పుంసోఽపి విబుధాయుషా || 10 ||

1424

శ్రుతేన తపసా వా కిం వచోభిశ్చిత్తవృత్తిభిః |
బుద్ధ్యా వా కిం నిపుణయా బలేనేంద్రియరాధసా || 11 ||

1425

కిం వా యోగేన సాంఖ్యేన న్యాసస్వాధ్యాయయోరపి |
కిం వా శ్రేయోభిరన్యైశ్చ న యత్రాత్మప్రదో హరిః || 12 ||

1426

శ్రేయసామపి సర్వేషామాత్మా హ్యవధిరర్థతః |
సర్వేషామపి భూతానాం హరిరాత్మాఽఽత్మదః ప్రియః || 13 ||

1427

యథా తరోర్మూలనిషేచనేన
తృప్యంతి తత్స్కంధభుజోపశాఖాః |
ప్రాణోపహారాచ్చ యథేంద్రియాణాం
తథైవ సర్వార్థాణామచ్యుతేజ్యా || 14 ||

1428

యథైవ సూర్యాత్ప్రభవంతి వారః
పునశ్చ తస్మిన్ ప్రవిశంతి కాలే |

భూతాని భూమౌ స్థిరజంగమాని

తథా హరావేవ గుణప్రవాహః || 15 ||

1429

ఏతత్పదం తజ్జగదాత్మనః పరం

సకృద్విభాతం సవితుర్యథా ప్రభా |

యథాసవో జాగ్రతి సుప్తశక్తయో

ద్రవ్యక్రియాజ్ఞానభిదా భ్రమాత్యయః || 16 ||

1430

యథా నభస్యభ్రతమః ప్రకాశా

భవంతి భూపా న భవంత్యనుక్రమాత్ |

ఏవం పరే బ్రహ్మణి శక్తయస్త్యమూ

రజస్తమఃసత్త్వమితి ప్రవాహః || 17 ||

1431

తేనైకమాత్మానమశేషదేహినాం

కాలం ప్రధానం పురుషం పరేశం |

స్వతేజసా ధ్వస్తగుణప్రవాహ -

మాత్మైకభావేన భజధ్వమద్ధా || 18 ||

1432

దయయా సర్వభూతేషు సంతుష్ట్యా యేన కేన వా |

సర్వేంద్రియోపశాంత్యా చ తుప్యత్యాశు జనార్దనః || 19 ||

1433

అపహతసకలైషణామలాత్మ -

న్యవిరతమేధితభావనోపహూతః |

నిజజనవశగత్వమాత్మనోఽయ -

న్న సరతి చిద్రవదక్షరః సతాం హి || 20 ||

1434

న భజతి కుమనీషిణాం స ఇజ్ఞాం

హరిరధనాత్మధనప్రియో రసజ్ఞః |

శ్రుతధనకులకర్మణాం మదైర్యే

విదధతి పాపమకించనేషు సత్సు || 21 ||

1435

శ్రియమనుచరతీం తదర్థినశ్చ

ద్విపదపతీన్ విబుధాంశ్చ యత్స్వపూర్ణః |

న భజతి నిజభృత్యవర్గతంత్రః

కథమముముద్విస్మజేత్పుమాన్ కృతజ్ఞః || 22 ||

1436

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి ప్రచేతసో రాజన్నన్యాశ్చ భగవత్కథాః |

శ్రావయిత్వా బ్రహ్మలోకం యయౌ స్వామ్యంభువో మునిః || 23 ||

1437

తేఽపి తన్ముఖనిర్యాతం యశో లోకమలాపహం |

హరేర్నిశమ్య తత్పాదం ధ్యాయంతస్తద్గతిం యయుః || 24 ||

1438

ఏతత్తేఽభిహితం క్షత్తర్యన్మాం త్వం పరిపృష్టవాన్ |

ప్రచేతసాం నారదస్య సంవాదం హరికీర్తనం || 25 ||

1439

శ్రీశుక ఉవాచ

య ఏష ఉత్తానపదో మానవస్యానువర్ణితః |

వంశః ప్రియవ్రతస్యాపి నిబోధ నృపసత్తమ || 26 ||

1440

యో నారదాదాత్మవిద్యామధిగమ్య పునర్మహీం |

భుక్త్వా విభజ్య పుత్రేభ్య ఐశ్వరం సమగాత్పదం || 27 ||

1441

ఇమాం తు కౌషారవిణోపవర్ణితాం

క్షత్తా నిశమ్యాజితవాదసత్కథాం |

ప్రవృద్ధభావోఽశ్రుకలాకులో మునే -

ర్షధార మూర్ధ్నా చరణం హృదా హరేః || 28 ||

1442

విదుర ఉవాచ

సోఽయమద్య మహాయోగిన్ భవతా కరుణాత్మనా |

దర్శితస్తమసః పారో యత్రాకించనగో హరిః || 29 ||

1443

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యానమ్య తమామంత్ర్య విదురో గజసాహ్వయం ।

స్వానాం దిదృక్షుః ప్రయయౌ జ్ఞాతీనాం నిర్వృతాశయః ॥ 30 ॥

1444

ఏతద్యః శృణుయాద్రాజన్ రాజ్ఞాం హర్యర్పితాత్మనాం ।

ఆయుర్థనం యశః స్వస్తి గతిమైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ॥ 31 ॥

1445

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం పారమహంస్యాం
సంహితాయాం చతుర్థస్కంధే ప్రచేత ఉపాఖ్యానం నామ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥